

**TURUN
YLIOPISTO**

”Kaikki viestintä Wilman avulla on ok”

Tapaustutkimus: Huoltajien kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä

Kasvatustiede
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Satu Mattila

Ohjaaja:
Professori Heikki Silvennoinen

19.4.2022
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijä: Satu Mattila

Otsikko: ”Kaikki viestintä Wilman avulla on ok.” Tapaustutkimus: Huoltajien kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä

Ohjaaja: Professori Heikki Silvennoinen

Sivumäärä: 82 sivua

Päivämäärä: 19.4.2022

Tässä kasvatustieteen pro gradu -tutkielmassa tarkasteltiin huoltajien kokemuksia Wilma-verkkopalvelun avulla tapahtuvasta kodin ja koulun yhteistyöstä. Tutkimuksen tavoitteena oli huoltajien näkökulman ja osallisuuden kautta selvittää yhteistyössä olemassa olevia toimintatapoja sekä löytää yhteistyötä edesauttavia ja haastavia tekijöitä. Huoltajien kokemukset ja näkemykset ovat erityisen tärkeitä, koska huoltajilla on merkittävä rooli lapsensa koulunkäynnin tukijana sekä kodin ja koulun kasvatusyhteistyön edistäjänä.

Toteutettu tapaustutkimus perustui yhden alakoulun huoltajien subjektiivisiin kokemuksiin. Kohderyhmä muodostui niistä huoltajista, jotka olivat aktivoineet itselleen Wilma-käyttäjätunnukset ja joilla oli vähintään kaksi alakoulua käyvää lasta. Tutkimus toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella anonyymisti. Aineisto muodostui 45 huoltajan vastauksista. Tutkimusote oli kvalitatiivinen ja aineistoa analysoitiin sisällönanalyysiä ja teemoittelua hyväksikäyttäen.

Tutkimukseen osallistuneet huoltajat pitivät koulusta ja opettajilta saatua palautetta omasta lapsestaan tärkeänä asiana. Erityisesti huoltajat arvostivat Wilman avulla tapahtuvassa yhteistyössä sen helppoa ja nopeaa käytettävyyttä sekä ajasta ja paikasta riippumatonta saavutettavuutta. Ajantasaisen tiedottamisen ja saadun palautteen nähtiin helpottavan kodin kasvatustyötä sekä tukevan lapsen oppimista ja koulumenestymistä. Tuntimerkintöjen rinnalle huoltajat toivoivat aiheesta selventävää lisäinformaatiota. Valtaosa huoltajista koki saavansa viestejä ja tuntimerkintöjä tiedokseen riittävästi ja niiden sisältö koettiin pääsääntöisesti positiiviseksi. Merkittäviä eroja nähtiin opettajien erilaisissa toimintatavoissa ja aktiivisuudessa käyttää Wilmaa yhteistyössä sekä huomioida lapsen käytöstä ja oppimista. Huoltajien kokemuksen mukaan myös lapsen ikä, luokka-aste, oppiaine ja persoonallisuus vaikuttivat opettajien viestintäaktiivisuuteen. Huoltajat toivoivat Wilman käyttöön yhteneväisiä pelisääntöjä, erityisesti läksyjen merkitsemisen sekä koulukäyttäytymisestä ja koulumenestyksestä tiedottamisen suhteen. Vaikka huoltajat olivat tutkimuksen mukaan tyytyväisiä Wilman avulla tehtävään yhteistyöhön, myös muita yhteistyömuotoja kodin ja koulun välillä pidettiin perustellusti tärkeänä.

Tämän tapaustutkimuksen tuloksia hyödyntämällä on jatkossa aiheellista tarkastella opettajien erilaisia toimintatapoja ja syitä palautteen antamiseen Wilmassa, jotta esille nousseet haasteet eivät muodostu esteeksi toimivalle kodin ja koulun yhteistyölle.

Avainsanat: huoltaja, kasvatuskumppanuus, Wilma, yhteistyö

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Kodin ja koulun yhteistyö	7
2.1	Yhteistyön mahdollisuudet	9
2.2	Yhteistyön haasteet	12
2.3	Yhteistyön muotoja	14
2.4	Yhteistyömuotona Wilma	16
2.5	Huoltajan rooli yhteistyössä	19
3	Yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen	21
3.1	Kasvatuskumppanuus ja kasvatusyhteistyö	22
3.2	Epsteinin kumppanuusteoria	25
3.3	Aiempia tutkimuksia	28
4	Tutkimustehtävä	32
4.1	Tutkimuksen tavoite	32
4.2	Tutkimuskysymykset	32
5	Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen toteutus	33
5.1	Laadullinen tutkimus	33
5.2	Tutkimuksen otanta	34
5.3	Tutkimusaineiston hankinta	35
5.4	Tutkimusaineiston analysointi	38
6	Tutkimuksen tulokset	43
6.1	Huoltajien kokemuksia Wilma-yhteistyöstä	43
6.1.1	Käytettävyys	43
6.1.2	Viestintä ja tiedottaminen	45
6.1.3	Palaute	47
6.2	Yhteistyötä edesauttavat toimintatavat	51
6.2.1	Yhteydenpito	52
6.2.2	Oppinen ja koulunkäynti	53

6.3	Yhteistyötä haastavat tekijät	55
6.3.1	Yhteiset pelisäännöt ja toimintatavat	55
6.3.2	Wilman käytännön toimivuus	57
6.3.3	Muu yhteistyö	58
7	Pohdinta	60
7.1	Yhteenvedo ja johtopäätökset	60
7.2	Luotettavuus	66
7.3	Eettisyys	69
7.4	Jatkotutkimusmahdollisuudet	71
	Lähteet	72
	Liitteet	79
	Liite 1. Saatekirje	79
	Liite 2. Kyselylomake	80

KUVIO 1. YHTEISTYÖPROSESSIN RAKENTUMINEN LAUNOSTA JA KOISTISTA MUKAILLEN (OPETUSHALLITUS 2007).	21
KUVIO 2. AINEISTOANALYYSIN VAIHEET MILESÄ JA HUBERMANIA MUKAILLEN (TUOMI & SARAJÄRVI 2018, 122).	38
KUVIO 3. WILMAN KÄYTETTÄVYYS.	43
KUVIO 4. WILMAN KÄYTTÖ ARJESSA.	45
KUVIO 5. WILMASSA SAADUN PALAUTTEEN MERKITYS.	47
KUVIO 6. KOKEMUS WILMASSA SAADUN PALAUTTEEN MÄÄRÄSTÄ.	48
KUVIO 7. KOKEMUS WILMASSA SAADUN PALAUTTEEN SISÄLLÖSTÄ.	50
KUVIO 8. KOKEMUS WILMAN TOIMIVUUDESTA YHTEISTYÖSSÄ.	51
KUVIO 9. KOULUARVOSANA WILMALLE.	52
KUVIO 10. NÄKEMYS WILMASTA LAPSEN OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKIJANA.	54
TAULUKKO 1. POIMINTOJA TUTKIMUSKYSYMYKSEN MINKÄLAISIA KOKEMUKSIA HUOLTAJILLA ON WILMAN KAUTTA TAPAHTUVASTA YHTEISTYÖSTÄ KODIN JA KOULUN VÄLILLÄ? TEEMOITTELUSTA.	41
TAULUKKO 2. POIMINTOJA TUTKIMUSKYSYMYKSEN MILLAISET TOIMINTATAVAT HUOLTAJIEN KOKEMUSTEN MUKAAN EDESAUTTAVAT YHTEISTYÖTÄ? TEEMOITTELUSTA.	42
TAULUKKO 3. POIMINTOJA TUTKIMUSKYSYMYKSEN MILLAISET TEKIJÄT HUOLTAJIEN MIELESTÄ LUOVAT YHTEISTYÖLLE HAASTEITA? TEEMOITTELUSTA.	42

1 Johdanto

Kodin ja koulun yhteistyö ja sen toimintamuodot ovat kokeneet muutoksia viimeisten vuosikymmenien aikana. Huoltajien osallisuus ja mahdollisuus olla mukana koulutyössä on lisääntynyt ja se on huomioitu vahvemmin kuin aiemmin. Huoltajat ovat ensisijaisesti vastuussa lastensa kasvatuksesta, ja opettajien tehtävänä on yhteistyössä huoltajien kanssa tukea tätä kasvatustyötä opetustehtävänsä ohella. Toimiva ja säännöllinen yhteistyö kotien kanssa on tärkeää, jotta lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen onnistuu mahdollisimman suotuisasti (Opetusalan ammattijärjestö 2021). Hyvällä ja vuorovaikutteisella yhteistyöllä tavoitellaan luotettavaa, rakentavaa ja avointa kasvatusyhteistyötä.

Kodin ja koulun yhteistyön toimivuudesta puhutaan paljon. Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan Wilma-verkkopalvelulla tapahtuvaa yhteistyötä huoltajien sille antamien merkitysten avulla. Voimassa oleva perusopetuslaki, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet sekä paikallisesti laadittu kuntakohtainen opetussuunnitelma edellyttävät yhteistyön tekemistä huoltajien kanssa, joten on merkittävää ja mielekästä tutkia sen toteutumista sekä sen hyödyllisyyttä että haasteellisuutta myös käytännössä. On tärkeää, että huoltajat voivat osallistua koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta (Opetushallitus 2014).

Viestintä ja tiedottaminen ovat oleellinen osa opettajan jokapäiväistä työtä. Myös sitä tukevien yhteistyökäytäntöjen tulee kehittyä ajanmukaisella tavalla. Wilma on sähköinen viestintäväline, joka kodin ja koulun yhteistyömuotona on syrjäyttänyt perinteisen reissuvihon. Yhteiskunnan digitalisaation lisääntyessä ja laajentuessa koteihin, on oletettavaa, että myös yhteistyön muotoja päivitetään. Lähes jokainen aikuinen käyttää päivittäin internettiä ja useimmiten sen käyttö tapahtuu älypuhelimella (Tilastokeskus 2021). Tästä syystä kodin ja koulun yhteistyön voidaan sähköisenä olettaa olevan vaivattomampaa ja toimivampaa kuin oppilaan repussa kulkevan reissuvihon aikana.

Tämän tutkimuksen pohjana ovat huoltajien kokemukset Wilma-verkkopalvelulla tapahtuvasta kodin ja koulun yhteistyöstä. Kiinnostus yhteistyön tutkimiseen on herännyt työskennellessäni opettajana ja käyttäessäni Wilmaa pääasiallisena yhteistyökanavana kodin ja koulun välillä. Tutkimus toteutetaan sähköisenä kyselytutkimuksena 1.–6.-luokkalaisten lasten huoltajille alakoulussa, jossa Wilma-verkkopalvelu on ollut käytössä jo useamman

vuoden ajan, mutta sen merkitystä kodin ja koulun yhteistyölle ei ole aiemmin tutkittu. Toteutettava tutkimus on tapaustutkimus, jossa olennaista on aiheen kontekstuaalisuus eli tässä tapauksessa yhden tietyn alakoulun huoltajien omakohtaiset käytännön kokemukset kodin ja koulun yhteistyöstä. Metsämuurosen (2006, 91–92) mukaan tapaustutkimuksen kohteena voi olla yksilö tai ryhmä, jonka tutkittavat prosessit perustuvat yksilöiden omiin kokemuksiin ja näkemyksiin. Tapaustutkimus rajataan usein isommasta ilmiöstä ja tutkittava asia voidaan liittää laajempaan asiayhteyteen. Tässä tutkimuksessa kodin ja koulun yhteistyömuodoista nostetaan esille Wilma-verkkopalvelulla tapahtuva yhteistyö. Tapaustutkimus sallii yleistysten tekemisen, mutta ne eivät muodostu itsetarkoitukseksi tutkimuksessa. Tärkeämpää on tutkittavien tapausten eli tässä tutkimuksessa huoltajien kokemusten ymmärtäminen ja uusien kehittämis ehdotusten tuottaminen. Tutkimusaineistoa tarkastellaan laadullisella tutkimusotteella ja sitä analysoidaan aineistolähtöisesti teemoittelemalla. Usein tapaustutkimusten tuloksia sovelletaan käytäntöön. Tämän tutkimuksen tuloksia tullaan hyödyntämään koulun arjessa ja yhteistyötä huoltajien kanssa pyritään kehittämään ja muokkaamaan tutkimustulosten suuntaisesti. Kartoittamalla Wilman avulla tehtävää kodin ja koulun yhteistyötä ja sen toimintatapoja, voidaan yhteisen arvopohdinnan kautta edistää toimivaa kasvatusyhteistyötä.

Tämä tutkielma rakentuu seitsemästä pääluvusta. Johdantoluvussa kerrotaan taustoja ja syitä tutkimuksen toteutukselle. Toisessa ja kolmannessa luvussa käsitellään tutkimuksen teoreettista viitekehystä. Toisessa luvussa määritellään tutkimuksessa käytettyjä tärkeimpiä käsitteitä ja kolmas luku esittelee tutkimuksen teoriaa sekä aiempia tutkimuksia aiheesta. Neljäs luku käsittää tutkimustehtävän ja siinä esitellään myös tutkimuskysymykset. Viidennessä luvussa keskitytään metodologiaan eli tutkimusaineiston hankintaan ja analysointiin laadullisella tutkimusotteella. Luvussa kuusi kerrotaan tutkimuksen empiiriset tulokset ja vastataan tutkimuskysymyksiin aineistosta esille nousseiden teemojen mukaisesti. Viimeinen eli seitsemäs luku pitää sisällään yhteenvedon ja johtopäätöksiä tutkimustuloksista. Luvussa pohditaan myös tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä sekä jatkotutkimuksen mahdollisuuksia.

2 Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun vuorovaikutuksesta ja yhteistyön tärkeydestä on Suomen historiassa puhuttu jo kauan, mutta käytännön toimia sen hyväksi on toteutettu vähäisesti. Kodin ja vanhempien antama kasvatus nähtiin pitkään lapselle ainoana oikeana kasvatustapana, eikä ulkopuolisen, pedagogisen tahon sallittu osallistuvan siihen. Kansakoulujen orastavassa yhteistyössä korostettiin kodin ja koulun tuntemusta toistensa työskentelyyn. Tätä tuettiin esimerkiksi opettajan tekemien kotikäyntien merkeissä. Yhteistyötä pyrittiin rakentamaan kehittämällä oppiaineista vanhempien työtä ja arvomaailmaa tukevia. Vasta peruskoulujen tulo teki informatiivisen yhteydenpidon koteihin oleelliseksi. (Metso 2004, 41–44.)

Vuonna 1983 peruskoululaki määritteli peruskoulun kasvatuksen tavoitteet tukemaan kotien kasvatustavasta. Tällä painotettiin samalla koulujen kasvatustavastuntijuuksi. Vuonna 1999 perusopetusta ohjaava lainsäädäntö siirsi painopistettään kasvatuksesta kohti opetuksen tavoitteita. Näin haluttiin korostaa selkeämmin koulun roolia opetuksen antajana eikä niinkään lapsen kasvattajana. Tällöin lakiin sisällytettiin myös koulun velvoite tehdä yhteistyötä kotien kanssa. (Alasuutari 2003, 26–27.) Vanhempien kasvatustavasta ja lapsen liittyvien muiden kehitysyhteisöjen ja palveluiden työnjakoa on Rimpelän (2013, 31) mukaan pidetty aina selkeänä. Perusopetuksen tehtäviä on määritelty kuvaamalla kotia kasvattavana, koulua opettavana ja terveyspalveluja hoitavana tahona.

Vuoden 2004 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus 2004) kirjattiin kodin ja koulun kasvatusyhteisöjen vuorovaikutuksen ja yhteistyön periaatteet sekä käytännön toimintamalleja. Vanhempien passiivinen rooli haluttiin murentaa ja koulun tehtäväksi tuli tehdä yhteistyötä huoltajien kanssa, jotta nämä omalta osaltaan voisivat tukea lastensa oppimista ja koulunkäyntiä. Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena oli edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia koulussa. Perusopetuslaki (PoL 3 §) velvoittaa kouluja toimimaan yhteistyössä kotien kanssa. Voimassa oleva perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus 2014) painottaa huoltajien osallistumista opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun ja koulun toiminnan suunnitteluun kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön osalta. Yhteistyön tavoitteiksi määritellään tasavertaisuus, keskinäinen kunnioitus ja luottamuksen rakentaminen. Näillä tavoitteilla kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä tuetaan niin, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta,

ohjausta ja tukea. Yhteistyöllä edistetään oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä huomioiden perheiden moninaisuus sekä tuen ja tiedon tarpeet. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Vastuu yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Toteuttamisessa on tärkeää koulun henkilöstön aloitteellisuus, henkilökohtainen vuorovaikutus huoltajien kanssa, säännöllinen palaute sekä viestit, joilla kuvataan myönteisesti oppilaan kehitystä ja oppimista. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisön tasolla että yksilötasolla ja samalla lisätään niin oppilaan, luokan kuin koko kouluyhteisönkin hyvinvointia ja turvallisuutta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2012) julkaiseman Perusopetuksen laatukriteerien ja Opetushallituksen (2007) mukaan **yhteisön tason yhteistyöstä** puhutaan, kun se tapahtuu kunnan, koulun tai luokan tasolla. Nämä toimet tukevat myös vanhempien välistä vuorovaikutusta ja keskinäistä verkottumista. **Kunnan tasolla** paikallisesti laaditussa opetussuunnitelmassa on määritelty ja täsmennetty kodin ja koulun yhteistyön tekemisen muodot. Kunta päättää opetuksen järjestämisen peruslinjauksista, voimavaroista sekä paikallisen tason arvioinneista. Vanhempien mielipiteet, esimerkiksi vanhempainyhdistyksen nimissä, huomioidaan toiminnan kehittämisessä ja arvioinnissa sekä sellaisissa päätöksissä, joilla vaikutetaan lapsen opetusjärjestelyihin tai elinympäristöön. **Koulun tasolla** tehtävä yhteistyö edistää terveyttä ja turvallisuutta sekä tukee sitä kautta oppilaiden ja koulun henkilöstön hyvinvointia. Huoltajat ovat mukana koulun toiminnan kehittämisessä sekä edistämässä kouluyhteisön yhteisöllisyyttä erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien, kuten retkien ja juhlien muodossa. Rehtorilla on merkittävä vaikutus, miten laajasti tai missä muodossa yhteistyötä koulussa toteutetaan. Koulun henkilökunnalla tulee olla riittävästi tietoa, taitoa, tahtoa ja resursseja yhteistyön toteuttamiseen. **Luokan tasolla** tehtävä yhteistyö vahvistaa luokassa sekä oppilaiden että huoltajien keskinäisiä sosiaalisia suhteita. Yhteistyöllä pyritään ennakoimaan ja ratkaisemaan luokassa syntyneitä tilanteita ja tukemaan näin opettajankin työskentelyä. **Yksilötason yhteistyöllä** tuetaan yksittäisen oppilaan oppimisen ja kasvun edellytyksiä. Tällöin toimijoina ovat oppilaan vanhemmat ja opettaja. Arviointikeskustelut ja vanhempaintapaamiset kuuluvat yksilötason yhteistyöhön. Sen tarkoituksena on antaa huoltajalle tietoa lapsen oppimisesta ja kasvattaa opettajan oppilaantuntemusta. Luottamuksen lisääntyminen tukee oppimiseen ja kasvuun liittyvien ongelmien varhaista tunnistamista ja tuen antamista. Vaikka koulun velvollisuus on huolehtia yhteistyön aloitteellisuudesta, on lapsen huoltajalla myös osavastuunsa yhteistyön onnistumisessa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012; Opetushallitus 2007.)

Latvala (2012, 30, 39) määrittelee kodin ja koulun yhteistyön koostuvan vanhempien osallistumisesta lastensa koulunkäyntiin ja sen tukemiseen, opettajan ja vanhemman keskinäisestä yhteydenpidosta sekä luokan vanhempien keskinäisestä verkottumisesta. Yhteistyön suunnittelussa tulee huomioida niin oppilaan kuin vanhempien näkemykset. Keskeinen edellytys yhteistyön toteutumiselle on tehokas kommunikointi ja avoin tiedonvaihto osapuolten välillä. Jokainen voi omalta osaltaan vaikuttaa yhteistyön sujumiseen. Onnistuakseen yhteistyö vaatii resursseja sekä teknologian suomien mahdollisuuksien hyödyntämistä. Yksisuuntaisesta, pelkästään tiedottavasta viestinnästä tulee painopisteen siirtyä kaksisuuntaiseen ja keskustelemaan yhteydenpitoon kotien kanssa. Vanhempainliiton (2021) mukaan hyvä yhteistyö kodin ja koulun välille rakentuu kuulemisen, kunnioituksen, tasavertaisuuden ja luottamuksen lähtökohdista. Näiden kriteerien tärkeys korostuu erityisesti lapsen koulupolun nivelvaiheissa tai suunniteltaessa lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Ratkaiseva merkitys yhteistyöllä on tilanteissa, joissa osapuolten väliset näkemykset eroavat toisistaan. Toimiva yhteistyö edistää oppilaiden koulumenestymistä ja opiskelumotivaatiota sekä tukee opettajan työtä ja pedagogiikkaa. (Korhonen & Lavonen 2014, 131; Vanhempainliitto 2021.)

Metso (2004, 117) näkee kodin ja koulun yhteistyön käsitteen epämääräisenä. Yhteistyötä toteutetaan ja se koetaan tärkeäksi, mutta sen tavoitteita tai sisältöjä ei ole riittävän selkeästi avattu vanhemmille tai määritelty opetuksen asiakirjoissa. Tällöin yhteistyön toteutus ja toimintatavat lepäävät pitkälti koulun tai opettajan aktiivisuuden varassa. Myös vanhempien odotukset toteutettavasta yhteistyöstä saattavat olla epäselviä.

2.1 Yhteistyön mahdollisuudet

Omat kouluaikeiset kokemukset ja yleinen yhteiskunnallinen tilanne säätelevät pitkälti huoltajien käsityksiä kodin ja koulun yhteistyöstä (Peltonen 2005, 36). Yhteistyön ei tule olla kotien arkea tai opettajien työtä raskauttava tekijä, vaan molempia osapuolia kannatteleva. Kodin ja koulun yhteistyötä tulee toteuttaa huoltajien kanssa yhdenvertaisesti ja yhteistyön kehittämisen tulee perustua kaikkia osapuolia motivoiviin toimintatapoihin. Nykypäivän vanhemmat ovat kiinnostuneita oman lapsensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista ja yhteistyön tekemisestä, vaikka he vanhempina eivät välttämättä ole omaksuneet sitä perinnetietona omilta vanhemmiltaan. Lasten hyvinvoinnin arvo ymmärretään entistä paremmin ja yhteiskunnan muutoksiin onnistutaan lasten kohdalla parhaiten vaikuttamaan juuri

koululaitoksen kautta. Määrittävin tekijä yhteistyön tekemisessä on usein liian vähäinen aika ja yhteistyömuotojen vaativuus. Koulun tuleekin löytää toiminnassaan sopivia yhtymäkohtia kotien ja vanhempien maailmaan ja näin lisätä heidän osallisuuttaan. Yhteistyön tärkein päämäärä, lapsen oppimisen ja kasvun tukeminen, voi käytännössä sisältää hyvin monenlaisia ulottuvuuksia. Yhdessä voidaan ratkaista lapsen terveyteen, vahvuuksiin, oppimisvaikeuksiin, koulukiusaamiseen tai sosiaalisiin suhteisiin liittyviä ongelmia. (Ahtola 2016, 14; Lahtinen 2011, 336; Launonen, Pohjola & Holma 2004, 92–95.) Hirvonen, Junttila, Kalo ja Kurttila (2013, 10) sisällyttävät lapsen edun turvaamiseen ja koulun arkityöhön kiinteästi myös kouluruokailun, koulukuljetukset, aamu- ja iltapäiväkerhon sekä koulun muun kerhotoiminnan. Toimivan yhteistyön tulokset eri toimijoiden kesken näkyvät konkreettisesti oppilaiden koulunkäynnissä. Nurmen (2013, 36) mukaan kodin ja koulun monipuolisen vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi on luotava selkeät ja läpinäkyvät rakenteet sekä määritellyt vastuut, joiden puitteissa yhteistyötä toteutetaan. Koulun, huoltajien ja lapsen toimiessa johdonmukaisesti näiden tavoitteiden suuntaan luodaan positiivisuutta lapsen kouluarkeen. Nurmi on samoilla linjoilla kuin Epstein (2002, 83) tämän neuvoessa vanhempia, opettajia ja oppilaita selventämään yhteisiä pelisääntöjä ja tekemään sopimuksia oppilaiden menestymisen seuraamiseksi ja oppilaiden oppimisen hyväksi. Vastuualueet auttavat osapuolia tunnistamaan yhteiset tavoitteet, jaetun vastuun ja henkilökohtaiset sitoumukset. Myös Peltonen (2005, 27–28) sisällyttää yhdessä sovitut pelisäännöt, vastavuoroisuuden, erilaisten näkemysten yhteensovittamisen, molemminpuolisen palautteen ja rakentavien toimintamallien luomisen toimivaan yhteistyöhön. Luottamuksen rakentumiseen kodin ja koulun välille tulee kiinnittää jatkuvaa huomiota. Tärkein vaihe on uuden, alkavan yhteistyön käynnistäminen. Yhteistyön sisältöjen lisäksi tulee huomioida itse prosessit niin, että kehitetään ratkaisukeskeisiä menettelytapoja ongelmakeskeisten lähestymistapojen sijaan.

Toimiva yhteistyö edellyttää Opetushallituksen (2007, 21) mukaan, että vanhemmilla ja koulun henkilöstöllä on samansuuntainen käsitys yhteistyön päämäärästä, tavoitteista ja tarkoituksesta. Tämä vaatii yhdessä sovittua työnjakoa. Vanhemmat eivät näy fyysisesti koulun arjessa, mutta he toimivat koulutyön kontrollin ja järjestyksenpidon apuvälineinä. Vastuu oppilaan koulunkäynnistä on vanhemmilla ja opettajat hyödyntävät tätä vastuuta koulun sosiaalisen järjestyksen säilyttämisessä. Tekemällä vanhemmat tietoisiksi oppilaan toiminnoista koulussa, ohjataan tällä samalla oppilaiden käyttäytymistä. (Metso 2004, 82.) Erityisen tärkeää toimiva yhteistyö kodin ja koulun välillä on silloin, kun oppilaan

koulunkäynti tarvitsee lisätukea. Oppilaan edistymistä edesauttaa, kun hän saa tarvitsemansa tuen oikeaan aikaan, oikeassa muodossa ja oikean vahvuksena. Tämä onnistuu osapuolten välisen kunnioituksen ja asiantuntemuksen avulla. Alasuutarin (2003, 91) mukaan onnistuneen yhteistyön suurimpana hyötyjänä on lapsi, joka vanhempien aidon kiinnostuksen ja tuen kautta selviää paremmin koulutöistään. Ijäksen (2013, 211) mukaan tähän päästään avoimella vuorovaikutuksella, molemminpuolisella kunnioituksella ja tunteella kuulluksi tulemisesta. Siirtymällä yksin ajattelusta kohti yhteistoimintaa ja kasvatuskumppanuutta vaikutetaan toiminnan keskiössä olevaan lapseen positiivisesti.

Kodin ja koulun yhteistyötä tulee elävöittää luopumalla passiivisuutta ylläpitävistä rakenteista (Ijäs 2013, 211). Hirvosen ym. (2013, 10) mukaan kodin ja koulun perinteinen yhteistyömuoto, reissuvihko, on korvattu tai sitä on ainakin täydennetty sähköisillä välineillä. Ajantasainen, monipuoliseen dialogisuuteen ja kasvatuskumppanuuteen pyrkivä yhteistyö tulee olla käytäntöjen tavoitteena. Latvalan (2012, 34) mukaan erilaiset sähköiset viestintävälineet mahdollistavat yhteistyössä nopean ja asynkronisen yhteydenpidon. Asynkronisella yhteydenpidolla tarkoitetaan viestintää, jossa osapuolten ei tarvitse käyttää viestintävälinettä samanaikaisesti. Tällaisia ovat esimerkiksi tekstiviestit, sähköpostit, koulujen internetsivut sekä erilaiset verkkopalvelut, kuten Wilma. Yhteiskunnallisena instituutiona koulun viestinnän tulee olla tavoitteellista ja suunnitelmallista sekä eettisesti hyväksyttyä ja luotettavaa. Onnistunut ja toimiva viestintä rohkaisee vanhempia osallistumaan yhteistyöhön. (Karhuniemi 2013, 71.)

Toimivalla yhteistyöllä mahdollistetaan huoltajien verkostoitumista toisten huoltajien kanssa. Vanhempainliiton (2021) julkaiseman vanhempien barometrin mukaan huoltajien yhteishenkeä rakentavat tilanteet ovat viime aikoina vähentyneet ja vanhempien yhteisöllisyys on ollut lähes olematonta. Osasyynä tähän voidaan nähdä vallitseva koronapandemia, josta johtuen huoltajien lähikontaktit koulun toiminnassa ovat käytännössä kadonneet kokonaan. Hyvin rakennettu ja toimiva yhteistyö kodin ja koulun välillä lisää vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta sekä tukee vanhempana toimimista. Tätä kautta yhteistyön koetaan vähentävän myös lasten yksinäisyyttä ja kiusaamisen mahdollisuutta. (Vanhempainliitto 2021.)

2.2 Yhteistyön haasteet

Toimiva ja yhteisilläkin pelisäännöillä varustettu yhteistyö saattaa törmätä erilaisiin haasteisiin. Latvala (2012, 32–33) näkee yleisimmiksi esteiksi yhteistyön tekemisessä opettajien ja vanhempien ajan puutteen sekä vanhempien passiivisuuden. Passiivisuuden taustalla saattaa olla käsitys koulun ensisijaisesta kasvatusvastuusta. Myös perheen sisäiset tai henkilökohtaiset ongelmat heijastuvat yhteistyöhön sitä heikentävästi. Monikulttuurisuuden lisääntyminen kouluissa edellyttää oikeanlaisten toimintatapojen löytämistä ja vanhempien rohkaisemista yhteistyöhön. Koulujärjestelmien ja oppimiskulttuurien eroavaisuudet vaativat sopeutumista yhteistyön olemassa oloon. Opettajien oppiainetunteihin perustuva palkkausjärjestelmä sekä opettajankoulutuksesta saadut riittämättömät valmiudet kodin ja koulun yhteistyön tekemiseen voivat luoda yhteistyöhaluttomuutta. Vastavalmistuneen opettajan ammatillinen epävarmuus sekä mahdollinen ikäero huoltajien kanssa saattavat luoda vuorovaikutukseen latautuneisuutta ja varauksellisuutta.

Alasuutari (2003, 90, 166) nostaa yhteistyön tekemisen kuiluksi opettajan työn näkemisen perinteisesti hyvin itsenäisesti toteutettavana. Vanhemmat kokevat epävarmuutta kasvatuksen ammattilaisten edessä ja pelko virheiden tekemisestä kasvatustyössä on uhkana leimaantua epäonnistuneeksi vanhemmaksi. Kodin ja koulun yhteistyössä dialogisuus ja vuorovaikutus on kaiken kaikkiaan vähäistä (Metso 2004, 132). Toimivaa yhteistyötä haastaa se, että yhteydenpidon koetaan rakentuvan vain ongelmien ympärille ja vanhempiin otetaan yhteyttä ainoastaan silloin, kun oppilaalla on koulussa ongelmia. Lapsen koulurooli voi poiketa hyvinkin paljon lapsen kotiroolista, mikä vaikeuttaa vanhempien ymmärrystä asiassa. Tämä voi muodostua haasteeksi kasvatuskumppanuuden kehittymiselle. Huoltajat kokevat ongelmatilanteissa opettajan yhteydenoton syytöksenä ja asettuvat helposti puolustuskannalle tai vetäytyvät pois ikävästä tilanteesta. (Lämsä 2013, 196.) Ongelmien purkaminen (Launonen ym. 2004, 95–96) ei saa muodostua kodin ja koulun yhteistyön ainoaksi motiiviksi. Uuden ja alkavan yhteistyön rakentuminen myönteiselle vuorovaikutukselle mahdollistaa ja helpottaa myöhemmin vaikeidenkin asioiden käsittelyä ja niihin puuttumista. Yhteistyöllä on pyrittävä kehittämään sosiaalista verkostoa, luottamusta ja yhteisöllistä tukea, jotka samalla luovat paremman kiintymyssuhteen vanhemman ja lapsen välille.

Latvalan ja Alasuutarin tavoin Metso (2004, 173) näkee kasvatusvastuun jakautumisen kodin ja koulun välillä ongelmallisena. Huoli vanhempien häviävistä kasvatustaidoista ja

kasvatuksellisen vastuun siirtymisestä yhteiskunnalle on noussut esiin toistuvasti vuosikymmenten saatossa. Erityisesti kasvatusalan ammattilaisten mielestä huoltajat nostavat liian helposti kätensä pystyyn ja haluavat koulun kantavan lapsesta enemmän kasvatusvastuuta. Epsteinin (2002, 11) mukaan kasvatuksellinen vastuu yhteistyössä ei aina toteudu kaikilta osapuolilta yhtä suurella panostuksella. Se ei silti ole este yhteistyön tekemiselle. Toisinaan yhteistyön ongelmaksi on koettu, etteivät koulun yhteistyömuodot tavoita niitä vanhempia, joita yhteistyö palvelisi parhaiten. Vanhemmilla voi myös olla epäselvä käsitys, mitä kodin ja koulun yhteistyöhön kuuluu. Toisille määritelmä täyttyy järjestetyn vanhempainillan ja pakollisen informaation vastaanottamisen tai jakamisen myötä. Toiset kokevat tarvitsevänsä jatkuvaa kanssakäymistä ja vastavuoroisuutta lapsen oppimisesta ja koulutyöstä. (Metso 2004, 117–118.)

Myös Cantell (2011, 153–292) näkee kodin ja koulun välisen luottamuspuolan yhteistyötä haastavana tekijänä. Opettajan roolimalli voi poiketa vanhempien odotuksista luoden mutkia toteutettavaan yhteistyöhön. Opettaja tekee työtään omalla persoonallaan huolehtien kuitenkin samalla, etteivät omat näkemykset luo arvostiririitaa suhteessa vallitsevaan opetussuunnitelmaan (Ukskoski 2018, 139). Vuorovaikutus niin sanotun täydellisen opettajan kanssa saattaa aiheuttaa vanhemmille suorituspainetta, kun taas inhimillisyys ja epätäydellisyys opettajan persoonassa luovat luottamusta. Vanhempien erilaiset näkemykset lastensa kasvatuksesta ja koulunkäynnistä vaativat opettajalta tasapainottelua yliaktiivisten ja välinpitämättömien vanhempien välillä. Vanhempien lisääntyvät vaatimukset ja odotukset lapsen opetuksen suhteen saattavat aiheuttaa ristiriitaisia tilanteita. Mikäli vanhemmat eivät arvosta opettajan tai koulun toimintaa, saattaa tällainen asenne välittyä lapselle joko tietoisesti tai tiedostamatta. Näkemyserot opettajan ja huoltajan kesken tulisi käsitellä niin, että lapsen on mahdollista keskittyä koulunkäyntiin ilman asettumista kummankaan tahon puolelle tai vastaan (Lahtinen 2011, 318). Vanhempien poikkeavat toimintatavat heijastuvat helposti lapsen käytökseen ja vaikeuttavat luottamussuhteen syntymistä kodin ja koulun välille. Jatkuva yksinkertaisista lapsen asioista huolehtiminen tai tiedottaminen sekä vanhempien puuttuminen koulun pedagogiikkaan tai kulttuuriin, kuten luokan sisustukseen, välituntijärjestelyihin tai oppimateriaaleihin kuormittavat opettajan työtä. Metso (2004, 191) puolustaa ja näkee puolestaan tällaisilla toimilla vanhemmista heijastuvan lapsistaan välittämistä ja huolehtimista sekä kasvatuksellista vastuuta.

Cantellin (2011, 153–292) mukaan perheiden vetäytyminen yhteistyöstä on tyypillistä silloin, kun koulunkäynti synnyttää ongelmia oppilaan tai koulun kannalta. Sähköiset viestintävälineet ovat helpottaneet vanhempia koulunkäynnin seuraamisessa ja poissaolojen selvittämisessä. Sähköinen yhteydenpito on myös madaltanut viestintäkynnystä. Useimmiten yhteydenpito kodin ja koulun välillä tapahtuu kirjallisessa muodossa. Kirjoitettua viestiä voidaan lukea rivien välistä väärin tulkiten, eikä vastaanottavalla taholla ole heti mahdollisuutta tehdä tarkentavia kysymyksiä aiheesta. Vanhempien omia tunnelatauksia sisältävien viestien määrät ovat lisääntyneet yhteistyössä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen, ja opettajat vanhempien ohella haluavat luonnollisesti lapsen parasta. Tämän tulee kuitenkin tapahtua yhdenvertaisuutta ja tasapuolisuutta noudattaen. Vanhemmille on tärkeää informoida koulun toimintatavoista ja yhteistyön periaatteista, jotta kritiikkiä ei pääse syntymään. Metso (2004, 120) korostaa yhteistyön toimivuudessa avointa tiedottamista yhteydenpitotavoista ja yhteydenpitoajoista. Se luo pohjan toimivalle vuorovaikutukselle kodin ja koulun välille kasvattaen samalla molemmin puolista kunnioitusta.

Yhteydenpitotavat ovat suuressa roolissa yhteistyön onnistumisessa myös Latvalan (2012, 32) mukaan. Paperiset tiedotteet tai perinteinen reissuvihko voivat kulkeutua vastaanottajalle hitaasti ja niiden perille saapuminen voi olla ylipäättään epävarmaa. Tiedonsaanti lapsen koulunkäyntiin liittyvissä asioissa voi nousta ongelmaksi myös silloin, mikäli lapsen toinen vanhemmista asuu eri osoitteessa työn tai avioeron takia. Puhelimella tapahtuva yhteistyö edellyttää yhteisen ajan löytämistä opettajalta ja vanhemmalta. Vanhempien työaikana ja opettajien oppituntien aikana on hankalaa keskustella koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Vanhempainillat ja henkilökohtaiset keskusteluajat ovat tärkeitä verkottumisen ja tutustumisen kannalta, mutta näiden lisäksi tarvitaan myös muita yhteydenpitotapoja pikaista reagointia vaativien asioiden suhteen.

2.3 Yhteistyön muotoja

Kodin ja koulun yhteistyötä voidaan ylläpitää monin eri tavoin kuten edellä on jo esitetty. Suomessa koti ja koulu toimivat perinteisesti toisistaan erillään. Huoltajat eivät fyysisesti näy koulun arjessa. Poikkeuksen tekevät vain ennakolta tiedetyt **avoimien ovien päivät** ja koulujen **juhlat**, joihin perheiden toivotaan osallistuvan. Avoimien ovien päivät tarjoavat vanhemmille mahdollisuuden osallistua ja seurata lapsensa koulupäivää. **Vanhempainillat**, rehtorin tai opettajan järjestäminä, muodostuvat koko koulua informoivan teeman ympärille

tai käsittävät oman luokan asioista tiedottamista. Joskus näkökulma voi olla kasvatustavoitteinen ja tapahtua vierailevan luennoitsijan toimesta. Perinteinen vanhempainilta puolustaa paikkaansa keskusteltaessa sellaisista asioista, joita ei voi hoitaa kirjallisen tiedotteen kautta. Lapset voivat osallistua yhdessä vanhempiensa kanssa vapaamuotoisempiin tapahtumiin kuten toiminnallisiin vanhempainiltoihin.

Vanhempainyhdistykset ja luokkatoimikunnat tutustuttavat ja verkostuttavat vanhempia toisiinsa. Nämä luovat vanhemmille myös tilanteita vaikuttaa koulun toimintaan muun kuin opettajan kautta. Vanhempainyhdistysten pyrkimyksenä on luoda vaihtelua koulunarkeen kehittämällä erilaista yhteistoimintaa kodin ja koulun välille. **Vanhempainvartit, arviointikeskustelut ja kehityskeskustelut** ovat vanhempien ja opettajan, sekä usein myös oppilaan kesken, käytäviä vuorovaikutustilanteita. Huoltajat toivovat monesti yhteisten ja laajojen vanhempainiltojen asemasta kiireetöntä, henkilökohtaista ja yksilöllistä, oman lapsen ympärille rakentuvaa kanssakäymistä, jossa huoltajat pääsevät keskustelemaan lapsensa kasvun ja oppimisen etenemisestä. (Karhuniemi 2013, 105–117; Metso 2004, 115–119.)

Opetusalan ammattijärjestö (2021) nostaa **oppilashuollon** yhdeksi perusopetuksen yhteistyömuodoksi. Oppilashuolto on osa opiskeluhuoltoa, jonka tavoitteena on kodin ja koulun yhteistyössä lisätä oppilaiden ja koko kouluyhteisön ja kouluympäristön hyvinvointia sekä huomioida lapsen yksilölliset tarpeet. Yhteisöllinen opiskeluhuolto kuuluu kaikille ollen ensisijaista ja ehkäisevää. Yksilöllinen opiskeluhuolto huolehtii myös ennalta ehkäisystä, mutta lisäksi se antaa oppilaalle yksilöllistä tukea hyödyntäen moniammatillista osaamista. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2022.)

Kodin ja koulun yhteistyö tarvitsee erilaisia yhteistyömuotoja jo siitä syystä, että perheiden tarpeet ja resurssit ovat erilaisia. Yhteistyöllä voidaan Siniharjun mukaan (2003, 13) tukea huoltajia ja mahdollistaa heidän osallisuuttaan sekä vahvistaa kasvatuksellista kumppanuutta. Siniharju (2003, 11) on jaotellut kodin ja koulun yhteistyömuotoja seuraavasti:

- **Koulukohtainen tilaisuus**, jonka tavoitteena on informaation jakaminen ja yhteishengen luominen. Tällainen voi olla esimerkiksi juhla, kilpailu, näyttely tai kokous.
- **Luokkakohtainen tilaisuus**, jonka tavoitteena on kasvatusta ja lapsen kehitystä koskevan tiedon vaihto sekä opettajan ja vanhempien keskinäinen tutustuminen.

Tällainen voi olla esimerkiksi luokkajuhla, kokous, keskustelutilaisuus tai henkilökohtainen tapaaminen.

- **Kuuntelupäivä**, jonka tavoitteena on opettajan ja oppilaan rooleihin samaistumalla tutustua koulun toimintatapoihin. Tämä mahdollistuu opetustuokioiden seuraamisella, opetusmenetelmiin tutustumisella ja keskusteluilla.
- **Kirjallinen tiedotustoiminta**, jonka tavoitteena on koulun jokapäiväisistä asioista tiedottaminen ja kasvatuksellisen tiedon välittäminen vanhemmille.

Yhteydenpidon tapahtuessa kirjallisessa tai sähköisessä muodossa aktiivisempaa toimijana on usein koulu, huoltajien jäädessä tiedon vastaanottavan tahon rooliin. Lähetetyt lukuvuosi- ja viikkotiedotteet käsittelevät koulun yleistä toimintaa tai yksittäistä tapahtumaa. Tyypillinen yhteydenpitotapa on opettajan lähettämä viikkotiedote, jossa perheille kerrotaan luokan menneistä tai tulevista tapahtumista ja asioista. Kodin ja koulun **sähköisinä yhteistyön välineinä** toimivat puhelin, internetsivut, sosiaalinen media ja erilaiset verkkopalvelut, kuten Wilma. (Karhuniemi 2013, 118–133.)

Tässä tapaustutkimuksessa yhteistyötä kodin ja koulun välillä tarkastellaan sähköisen Wilma-verkkopalvelun avulla tapahtuvana.

2.4 Yhteistyömuotona Wilma

Teknologian hyväksikäyttö on aukaissut koulujen ovia ja tuonut samalla kiinnostuneita tahoja lähemmäs koulun toimintaa. Tämä on vaatinut koulujen toimintakulttuurin uudistamista, usein luopumalla jostakin vanhasta ja näkemällä asioita eri tavoin. (Kankaanranta, Vahtivuori-Hänninen & Koskinen 2011, 7–8.) Tieto- ja viestintäteknikka on tarjonnut koulutyöhön mahdollisuuksia nopeaan viestintään, käyttäjätietojen hakemiseen, palautteen antamiseen sekä kouluyhteisön jäsenten verkottumiseen. Tiedottamisen ja vuorovaikutuksen nopeus, tehokkuus ja helppous korostuvat erityisesti kodin ja koulun yhteistyön tukemisessa. Tietotekniikka lisää varmuutta viestien saavuttamiselle, oppilaan oppimisprosessin ja kasvun tukemiselle ja se monipuolistaa yhteistyötä tuoden koulun arkea lähemmäs koteja. Sähköisten viestintäjärjestelmien aktiivinen käyttö on myös ekologista. (Latvala 2004, 113; Korhonen & Lavonen 2011, 120; Karhuniemi 2013, 123.) Lähtökohtana viestintäteknologian arkipäiväistymiselle on Haaparannan ja Tissarin (2008, 7) mukaan koulun rakenteellinen ja

pedagoginen kehittäminen sekä opettajien tietoteknisen osaamisen lisääminen. Merkittävää on toimivien käytänteiden kehittävä juurruttaminen yhteiseen käyttöön. Korhonen ja Lavonen (2014, 146) painottavat lisäksi digitaalisessa yhteistyössä oppilaiden aktiivisen roolin huomioimista. Yhteistyö ei saa muodostua vain huoltajien ja opettajan väliseksi toiminnaksi, joka saattaa ulkoistaa oppilaan omasta koulutyöstään, vaan oppilasta tulee ohjata ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan esimerkiksi hyödyntämällä opettajalta saatua palautetta.

Wilma-järjestelmä on Suomen suosituin digitaalista opintopolkua tukeva verkkopalvelu. Wilma on osa Visma InSchoolin oppilashallintojärjestelmää ja se toimii lapsen, huoltajien ja oppilashallinnon tukena oppimisessa ja koulunkäynnissä aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ja ammattiin valmistumiseen asti. Wilma on opettajien työkalu lukujärjestysten ja tuntimerkintöjen tekemiseen, poissaolojen, kotitehtävien ja kokeiden merkitsemiseen, arviointiin sekä yhteydenpitoon kollegoiden ja huoltajien kanssa. Tiedottaminen ja viestitoiminnot voivat olla kahdenkeskisiä tai yleisiä keskusteluketjuja, esimerkiksi koko luokkaa tai koko koulua koskevia. Lukuvuosisuunnitelmat, erilaiset kyselyt, tapahtumakutsut, sähköiset hakemuslomakkeet, lapsen saama oppimisen tuki ja siihen liittyvät asiakirjat sekä päätökset tallentuvat turvallisesti Wilman tietokantaan. Huoltajille Wilma tarjoaa keinon seurata lastensa koulunkäyntiä reaaliaikaisesti ja tavoittavasti sekä luotettavan ja sujuvan mahdollisuuden pitää yhteyttä opettajien kanssa. Oppilaat löytävät Wilmasta työjärjestyksen, tehtävät, kokeet ja niiden suoritukset sekä mahdollisuuden itsearviointiin. Wilmaa on mahdollista käyttää Internet-selaimella tai Wilma-sovelluksen kautta. (Visma 2021.)

Opettajien aktiivisuus viestinnässä edistää myös huoltajien viestintäaktiivisuutta (Karhuniemi 2013, 124). Kodin ja koulun välisen viestinnän ja yhteydenpidon tulee olla vaivatonta ja rakentua myönteisten viestien varaan, jolloin osapuolten luottamuksen synnyttyä myös kielteisistä asioista puhuminen helpottuu. Myönteistä yhteydenpitoa voidaan rakentaa tiedottamalla onnistumisesta, hyvästä käytöksestä tai muusta koulupäivän aikana sattuneesta positiivisesta asiasta. Yhteistyön viestintäkeinojen on oltava yksinkertaisia, vaivattomia käyttää ja ne tulee olla mahdollisia vastaanottaa itselle sopivissa muodoissa ja sopivina aikoina. Näin viestintä ei vaadi liikaa aikaa tai vaivaa kummaltakaan taholta. (Latvala 2012, 33.)

Huoltajat ovat arvostelleet Wilmalla tehtävää yhteistyötä muun muassa Ylen uutisten artikkeleissa (Helin 2015; Köngäs 2019) ja Helsingin sanomien mielipidesivulla (2019), jossa

Wilma-järjestelmää on kuvattu lasten reaaliaikaiseksi rikosrekisteriksi ja vanhempia heidän kanssarikollisikseen. Opettajien ja koulujen erilaiset Wilman käyttötavat herättävät hämmennystä ja sen nähdään eriarvoistavan oppilaita. Huoltajat näkevät Wilman kautta tulevan viestinnän liiallisena ja negatiivispainotteisena. Omasta lapsesta saatava yksityiskohtainen tieto on koettu palautteena hyödyttömänä. Artikkelien mukaan lapsille Wilmassa annettuja positiivisia merkintöjä on näkynyt selvästi vähemmän kuin kriittisen sävyisiä huomautuksia. Wilman kehittäjä, StarSoft, on laatinut yhteistyössä psykiatrian erikoislääkäri Ben Furmanin kanssa oppaan, joka keskittyy opettajien lähettämien viestien sisältöön ja niiden muotoon. Furmanin (2013, 3–8) mukaan sähköiseen viestintään liittyy aina sellaisia riskejä, mitä puhutussa viestinnässä ei kohdata. Wilma-viestinnässä sanavalinnalla on merkitystä. Yksipuolinen viesti tai merkintä voi kasvattaa väärintulkinnan määrää. Opettajan tiedottaessa huoltajaa lapsen koulunkäyntiin liittyvistä ongelmista, tulee viestin sisältää tietoa jatkotoimenpiteestä, huomioida huoltaja oman lapsensa asiantuntijana sekä tarvittaessa pyytää neuvoja huoltajalta asian ratkaisemiseksi. On tärkeää osoittaa halu ratkaista ongelma yhteistyössä silloinkin, kun asiasta on ristiriitaisia näkemyksiä. Myönteisellä palautteella vaikutetaan oppilaiden käyttäytymisen lisäksi myös oppilaan perhesuhteisiin sekä kodin ja koulun yhteistyöhön vähentäen mahdollisten ongelmien esiintymisen myöhemmin. Myös Opetushallitus (2014) korostaa kannustavien ja myönteisten viestien merkitystä oppilaan oppimisessa ja kehittämisessä.

Teknologia on muuttanut myös koulutyöstä saadun palauteen muotoa. Tanes, Arnold, King ja Remnet (2013) näkevät palautteen useammin ja välittömästi tapahtuvana tarjoavan toimivan mahdollisuuden tavoitteiden saavuttamisen ja edistymisen arviointiin. Merkitykselliseksi palautteen sisältö koetaan selkeän ja selittävän palauteviestin yhteydessä. Oppimistuloksiin voidaan positiivisesti vaikuttaa palautteen sisällöllä ja sen luonteella. Oinas (2020) on tutkimuksessaan perehtynyt opettajien Wilmassa antamiin palautekäytäntöihin sekä oppilaiden kokemuksiin Wilmassa saadusta palautteesta. Tutkimuksen mukaan selkeä enemmistö annetusta palautteesta on myönteistä, mutta palautteista tehty analyysi osoittaa opettajien antavan jo luokan sisällä eri tavoin palautetta, joidenkin oppilaiden jäädessä kokonaan ilman huomiota. Tutkimuksessa todetaan oppilaan Wilmassa saamalla merkinnöillä olevan yhteyttä hänen oppimiseensa ja hyvinvointiinsa. Runsaasti positiivisia merkintöjä saaneet oppilaat motivoituvat uusille opittaville asioille paremmin kuin ne oppilaat, jotka eivät saa ollenkaan palautetta. Myös opettaja-oppilassuhteen koetaan rakentuvan samansuuntaisena. Palautteen sisällöllä, negatiivisella tai positiivisella, ei niinkään ole

merkitystä, kuin taas kokonaan ilman palautetta jääneet oppilaat kokevat kyvykkyytensä ja osallisuutensa luokassa alhaiseksi. Tutkimus osoittaa oppilaiden kaipaavan vahvistusta ja palautetta oppimiselleen. Annettujen merkintöjen koetaan olevan luonnollinen ja tärkeä osa koulutyötä. Wilmassa saatu palaute saattaa ohjata oppilaan huomion oppitunneilla oppimisen sijaan hänen käyttäytymiseensä. Oinas (2020) korostaakin digitaalisiin oppimisympäristöihin siirryttäessä oppilaan oman oppimisen säätelyä ja luottamista omiin kykyihin, ilman saatuja Wilma-merkintöjäkin.

Tässä tapaustutkimuksessa Wilma-verkkopalvelun käyttökokemuksia kodin ja koulun yhteistyömuotona tarkastellaan yksinomaan huoltajien näkökulmasta käsin.

2.5 Huoltajan rooli yhteistyössä

Lastensuojelun keskusliiton (2021) mukaan huoltajuudella tarkoitetaan lapsen asioista päättämistä. Huoltajan tulee kantaa vastuu lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja valvonnasta. Useimmiten huoltaja on lapsen biologinen vanhempi, joko äiti, isä tai molemmat yhdessä. Avioliitossa syntyneen lapsen huoltajia ovat molemmat vanhemmat. Mikäli lapsi syntyy avoliitossa, on äiti lapsen huoltaja, elleivät vanhemmat toisin sovi. Tällöin lapsen isyys on vahvistettava erikseen. Isyyden tai äitiyden vahvistamisella syntyy vanhemman ja lapsen välille oikeudellisesti pätevä sukulaisuussuhde. Näin lapsi saa oikeuden elatukseen ja perintöön. Vanhemmista ja huoltajista puhuttaessa voidaan tarkoittaa myös sellaisia lapselle tärkeitä aikuisia, jotka esimerkiksi uusperheiden muodostumisen kautta ovat läsnä hänen päivittäisessä elämässään. Kuitenkin vain virallisella huoltajalla on oikeus saada lapsesta tietoa viranomaisten taholta.

Lastensuojelulain (2007/417 § 2) mukaan lapsen huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi. Ensisijaisesti lapsella on oikeus saada huolenpitoa, kasvatusta ja elatusta omilta vanhemmiltaan tai huoltajiltaan. Mikäli tämä ei onnistu, yhteiskunnan tehtävänä on erilaisin tukitoimin toteuttaa nämä lapselle kuuluvat oikeudet. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2014, 35) on määritelty, että huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja samalla huoltajan tulee myös huolehtia, että lapsi suorittaa hänelle kuuluvan oppivelvollisuutensa. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (2019/190 § 4) antaa huoltajalle oikeuden päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja koulutuksesta. Lapsen toiveita

ja hänen mielipiteitään tulee kuitenkin kuunnella huomioiden hänen ikänsä ja kehitystasonsa. Opetushallituksen (2014, 36) mukaan huoltaja selviytyy kasvatustehtävästään koulun antaessa tietoa lapsen oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Huoltajalla on oikeus varmistaa lapsen opetuksen toteutuminen sekä oikeus tulla kuulluksi. Lisäksi huoltajalla on oikeus kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. (Opetusalan ammattijärjestö 2021.)

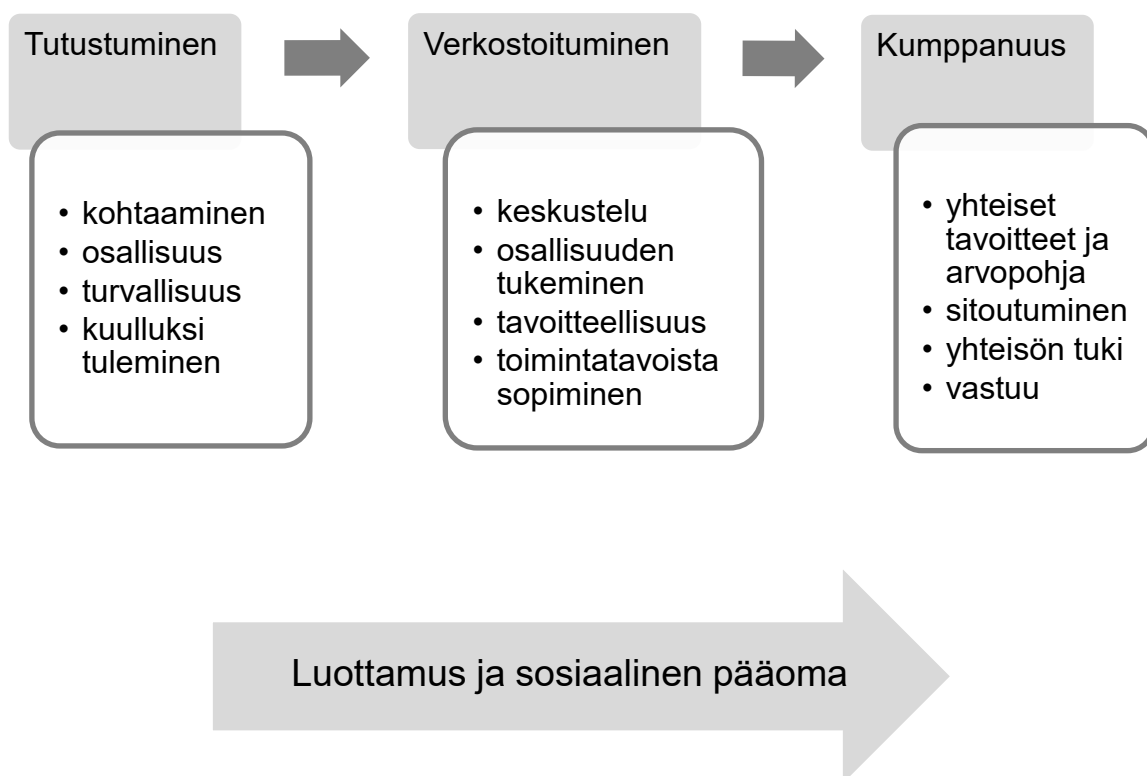
Avioero ei katkaise kenenkään huoltajan huoltajuussuhdetta. Tällöin huoltajien tulee kuitenkin sopia, säilyykö huoltajuus molemmilla vanhemmilla yhteisesti vai päädytäänkö yksinhuoltajuuteen. Yhteishuoltajuuden jatkuessa huoltajat päättävät yhdessä lasta koskevista tärkeistä asioista, kuten koulutukseen ja terveydenhoitoon liittyvistä asioista. Tällöin myös koulun ja opettajan tehtävänä on huolehtia yhteistyöstä molempien huoltajien kanssa. (Lahtinen 2011, 303.) Vanhempien osallisuus lastensa koulunkäyntiin ja koulun toimintaan sekä aktiivinen yhteydenpito opettajan kanssa luo koulumyönteistä asennetta ja vahvistaa oppilaiden oppimismotivaatiota (Aunola 2018, 222).

Tässä tapaustutkimuksessa huoltajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on kirjautunut Wilma-verkkopalvelujärjestelmään ja joka vastaanottaa koulun, opettajan tai muun kasvatukseen ja opetukseen liittyvän tahon lähettämiä lasta koskevia viestejä, palautteita, arviointeja, merkintöjä ja tiedotteita.

3 Yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen

Lämsän (2013, 49) mukaan yhteistyön työnjako eri toimijoiden kesken voi onnistua olematta tekemisessä toisten yhteistyötahojen kanssa. Kasvatuskumppanuudessa puolestaan on kyse yhdessä toimimisesta yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Opetushallitus (2007, 18) painottaa kodin ja koulun yhteistyön näkemistä molemmiin puolin myönteisenä voimavarana.

Positiivisuudelle rakennettu yhteistyö kantaa pitkälle ja sen aloitukseen tulee resursoida aikaa ja voimavaroja. Yhteistyöhön sitoutuminen rakentuu konkreettisista tilanteista ja kokemuksista ja sitä tulee aktiivisesti ylläpitää. Yhteistyön erilaiset vaiheet ja toimintatavat riippuvat lapsen iästä tai perheiden tilanteista. Erityisesti muutos- tai siirtymävaiheissa toimivalla yhteistyöllä ja sen jatkumisella on ratkaiseva merkitys. Arvojen, tavoitteiden ja käytetyn termistön on tällöin hyvä olla yhtenevässä linjassa. Luottamus rakentuu osapuolten välille oikeudenmukaisuuden ja yhteistoiminnan kautta ajan saatossa. Kodin ja koulun yhteistyöprosessin rakentumista kohti kasvatuskumppanuutta on kuvattu alla olevassa kuviossa (kuvio 1).

Kuvio 1. Yhteistyöprosessin rakentuminen Launosta ja Koistista mukaillen (Opetushallitus 2007).

Tutustumisen kautta osapuolet rakentavat itselleen käsitystä toisen osapuolen luotettavuudesta. Luottamus syntyy arjen kohtaamisista. Kuulluksi tuleminen ja osallisuuden tunne vahvistuvat, kun yksilö tulee ymmärretyksi omien tarkoitustensa mukaisesti eikä ennakkواسenteiden mukaisesti. Osapuolten käsitysten ja odotusten aito näkeminen ja huomioiminen luovat turvallisuutta. (Karila 2006, 97–98.) Vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta ja verkottumista tulee tukea luokan tai koulun tasolla esimerkiksi vanhempaintoiminnan kautta. Toiminta tukee samalla opettajan työtä parantaen luokkahenkeä, oppimista ja luoden uusia toimintatapoja yhteistyöhön. Yhteisten toimintatapojen suunnittelu tuo vanhemmat lähemmäksi koulun arkea. Toisiinsa tutustumalla vanhemmat saavat samalla vertaistukea, mikä on tärkeä osa kodin ja koulun yhteistyötä. (Opetushallitus 2007, 24.) Yhteiset tavoitteet ja niihin sitoutuminen syntyvät kodin ja koulun yhteisen arvopohdinnan kautta. Avoimeen vuorovaikutukseen ja keskinäiseen arvostukseen perustuva yhteistyö myötävaikuttaa oppilaiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin sekä kodin ja koulun kasvatusyhteistyön kehittymiseen. (Opetushallitus 2014, 15.)

3.1 Kasvatuskumppanuus ja kasvatusyhteistyö

Kodin ja koulun välillä tehtävää eri tasoista ja eri muotoista yhteydenpitoa ja vuorovaikutusta on eri aikakausina kuvattu pelkistetyksi käsitteellä yhteistyö. Se on pitänyt sisällään yhteisen toiminnan niin koulutuspolitiikan, opetussuunnitelman, koulun arjen kuin tutkimuksenkin tasolla. Puhetapojen taustalla on ollut yhteistyön osapuolien vallitsevat käsitykset arvosta tai asemasta. (Karila 2006, 92; Metso 2004, 27.) Varhaiskasvatuksen kautta perusopetukseenkin jalkautunut kasvatuskumppanuuden käsite (Kekkonen 2012) tuo selkeämmin esille vanhempien ja kasvatusalan ammattilaisten tasavertaisuutta ja yhteistoimintaa korostavan asiantuntijuuden. Voimassa olevan perusopetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2014) kasvatuskumppanuudesta ja tasavertaisen yhteistyön tekemisestä kodin ja koulun välillä käytetään sanaa kasvatusyhteistyö. Orell (2020, 20) toteaa yhteistyön olevan monimutkainen, yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoja sisältävä ilmiö, joka toimijan näkökulmasta riippuen ilmentyy käytännössä eri tavoin.

Nykyinen kumppanuusajattelu perustuu osapuolien väliseen yhteiseen intressiin eli lapsen kasvun ja oppimisen tukemiseen. Kodin ja koulun kasvatusvastuu etenee yhteistyön kautta kasvatuskumppanuudeksi, jossa osapuolten tavoitteena on samansuuntaisesti tukea lapsen ikä- ja kehitysvaiheen kannalta ajankohtaista kasvuprosessia. Tämä perustuu molemminpuoliseen

kunnioitukseen, kuulluksi tulemiseen ja erityisesti vanhempien kohdalla osallisuuden tunteen vahvistamiseen. (Karila 2006, 93–94; Launonen ym. 2004, 103; Rimpelä 2013, 45.) Kekkosen (2012, 30, 42–43) mukaan kasvatuskumppanuus yhdistää vanhempien oman lapsen tuntemuksen sekä kasvattajan ammatillisen osaamisen ja asiantuntemuksen. Osapuolien roolit ovat tasavertaisia, mutta tehtäviltään erilaisia. Vastavuoroisesti toimien osapuolet antavat ja vastaanottavat tietoa lapsesta. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusvastuu, ja kasvattajilla koulutuksen antama ammatillinen osaaminen. Toiminnassa korostuu dialogisuus ja ratkaisukeskeisyys. Kumppanuudessa kasvattaja ymmärtää vanhempien kasvatuskäsityksiä arkitasoa syvällisemmin. Vanhempien lapsikäsitys, käsitykset kasvatuksen tavoitteista, kasvatusten menetelmistä ja kasvatusyhteistyöstä tulee tuoda julki, jotta kasvatuskumppanuus voi pohjautua vuorovaikutukselle, jota ohjaavat kunnioitus, luottamus, kuuleminen ja vuoropuhelu. Keskeistä on huomioida erilaiset arvot ja elämänhistoria sekä kulttuuriset tekijät (Karila 2006, 95; Lämsä 2013, 51.) Orell (2020, 22) sisällyttää kumppanuuteen tunnetasoisien sitoutumisen sekä pyrkimyksen vastavuoroisuuteen ja aitoon yhteistyösuhteeseen. Rimpelän (2013, 46–47) mukaan kasvatuskumppanuuden korostamisella ei aliarvioida huoltajien kotikasvatusta eikä tavoitella sen siirtämistä muille kasvatusyhteisöjen toimijoille. Osapuolien tukemisella pyritään kasvatustyössä rakentamaan yhteistä ymmärrystä. Goodall (2013) puhuu lapsen oppimisen ympärille rakentuvasta kumppanuudesta. Vanhempien kiinnostuksen osoittaminen lapsen asioita kohtaan ja sitoutuminen lapsen koulunkäyntiin nähdään parantavan oppilaan käyttäytymistä ja akateemisia tuloksia. Erityisesti ne oppilaat, jotka tarvitsevat tukea oppimiseensa, hyötyvät tästä eniten. Oppimista tukevassa kumppanuudessa vanhemmat ja koulu toimivat kumpikin lapsen elämän eri osa-alueilla, mutta niiden vaikuttavuus on päällekkäistä.

Korhonen (2017, 56) tuo kodin ja koulun yhteisestä toimijuudesta esille kolme erilaista termiä: yhteydenpito, yhteistyö ja yhteistoiminta. **Yhteydenpitoa** tapahtuu koulun tai kodin toimesta vain silloin, kun siihen on erityinen syy. Tällainen on esimerkiksi oppilaan sairastuminen tai koulupäivään liittyvä tapahtuma kuten myöhästyminen. **Yhteistyössä** opettaja, oppilas ja vanhemmat ymmärtävät ja ovat riippuvaisia toistensa toimista, mutta eivät välttämättä allekirjoita samoja tavoitteita. **Yhteistoiminnassa** kodin ja koulun välinen kanssakäyminen lisääntyy ja tarkentuu yhteisten tavoitteiden ja päämäärien suuntaan. Tämä vaatii uusien toimintatapojen löytymistä ja molemminpuolista hyväksymistä yhteistyön syvenemiseen. Tällainen yhteistoiminta on lähellä Epsteinin (2002) luomaa kumppanuusteoriaa. Epsteinin (2002, 7–9) mukaan vanhempien ja koulun välisessä

kumppanuudessa kannetaan yhdessä vastuu oppilaasta ja luodaan yhteistyöhön välittävää ilmapiiriä. Kumppanuudessa vanhemmat pyrkivät luomaan koulumaisia perheitä vahvistaen kotitehtävien tekemistä, oppilaan taitoja sekä hänen onnistumisiaan kotona. Epstein käyttää tästä termiä ”family like schools”. Perheenomainen koulu puolestaan tunnistaa lapsen yksilöllisyyden ja saa jokaisen lapsen tuntemaan itsensä erityiseksi ja osalliseksi koulussa. Tästä käytetään termiä ”school like families”. Kumppanuusmalli luo pohjaa osapuolten väliselle kunnioitukselle, asiantuntijuudelle ja luottamukselle. Myös Metso (2004, 184, 191) näkee vanhemmuuden ja opettajuuden sisältävän yhteisiä merkityksiä ja yhteen kietoutumisia. Vanhemmat opettavat lapsilleen kotona tapoja ja asenteita, joiden mukaisesti lapsen kouluvuodet käytännössä sujuvat. Vanhempien rooli lasten koulunkäynnissä on olla tukija ja valvoja. Vanhemmuus puolestaan toimii ja näkyy koulussa opettajuuden mallina, erityisesti emotionaalisessa ja osittain äidillisessäkin merkityksessä. Niin opettajuudessa kuin vanhemmuudessaakin on nykypäivänä nähtävillä auktoriteetin katoamista ja tasavertaistumista oppilaan ja häntä kasvattavan aikuisen välillä.

Green, Hoover-Dempsey, Sandler ja Walker (2007) toteavat vanhempien motivaation osallistua kasvatuskumppanuuteen johtuvan kolmesta tekijästä. Vanhemmuuden roolirakenteen ja minäpystyvyyden uskomukset tukevat lapsen koulumenestymistä, koulun myönteinen ilmapiiri ja kunnioittavat toimintatavat osallistavat vanhempia sekä perheiden elämäntilanne, omat tietotaidot ja voimavarat ovat ratkaisevia yhteistyössä. Vanhempien osallistuminen lapsensa koulunkäyntiin ja vuorovaikutukseen opettajan kanssa vähenee luokka-asteittain lasten ikääntyessä. Vanhempien päätös osallistua lasten koulutyön tukemiseen on Hoover-Dempseyn ja Sandlerin (1997) mukaan sekä implisiittistä että eksplisiittistä. Omaan itseen liittyvät uskomukset ja syntyneet kokemukset, myös omat kouluaikeiset muistot vaikuttavat käytökseen ja yhteistyön tekemiseen. Erityisesti äidit kokevat saamansa tiedon omasta menestymisestään lapsen kanssa tehdystä työstä merkityksellisenä. Sosioekonominen tausta, perheensisäiset statukset ja omat voimavarat nähdään herkästi osallistumista rajaavana tekijänä. Asemaan perustuvat ennakoasetelmat eivät kuitenkaan aina määritä vanhempien koulutyölle antamaa arvoa. Kekkonen (2012, 23) painottaa lapsi- ja perhekohtaista yhteydenpitoa kumppanuutta lisäävänä tekijänä. Motiivina nähdään sosiaalisen verkoston, luottamuksen ja yhteisöllisen tuen luominen. Opettajat toivovat vanhemmilta tiivistä yhteistyötä ja osallistumista lapsen koulutyön tukemiseen, mutta samalla linjaavat opetuksen suunnittelun ja toteutuksen lähes yksinomaan omaksi tehtäväkseen. Suomessa vanhempien kasvatusyhteistyön tukemista edesauttavat muun muassa

kouluterveyshuollon teettämät määräaikaisten terveystarkastukset, joihin vanhempien toivotaan osallistuvan, yleinen terveysneuvonta, toteutetut kouluterveyskyselyt sekä opiskeluhuollon monialainen yhteistyö (Terveys- ja hyvinvoinnin laitos 2022).

3.2 Epsteinin kumppanuusteoria

Yhdysvaltalainen Joyce Epstein on vuosikymmenien ajan tutkinut kodin ja koulun yhteistyötä kasvatuskumppanuuden näkökulmasta. Hän huomioi kumppanuudessa tärkeänä myös lasta ympäröivän muun yhteisön ja sen toimijat. Kodin ja koulun kumppanuudessa lapsi on kaiken keskiössä ja tavoitteena on jaettu vastuu lapsen oppimisesta ja hänen kehittymisestään yhteisen päämäärän suuntaisesti. Osapuolten keskinäinen kunnioitus, aito kiinnostus vastapuolen ajatuksille ja asiantuntijuuden arvostaminen ovat tärkeitä lapsen edun tavoittelussa. Aikuisen osoittama kunnioitus ei tapahdu vain aikuisten kesken, vaan se kohdistuu erityisesti lapseen. Myönteinen vuorovaikutus ja hyväksyntä on tärkeää kaikille osapuolille. Epstein (2009) painottaa lapsen omaa vaikutusta ja vastuuta hänen menestymisessään. Vaikka kasvatuskumppanuudella tuetaan, ohjataan, rohkaistaan ja kannustetaan lapsen oppimista, kasvua ja menestymistä eri tahoilta, on tärkeimmässä roolissa ja toimijana lapsi itse. Lapsen kokemus, kun häntä ohjataan, hänen oppimisestaan ollaan kiinnostuneita ja hänestä välitetään, lisää oppimismotivaatiota, ahkeruutta ja positiivisuutta koulunkäyntiä kohtaan. (Korhonen 2017, 43, 56–57.)

Korhosen (2017, 58–59, 67–68)) mukaan Epstein (2009) tuo kasvatuskumppanuudessa esille lapsen, vanhempien, kodin, opettajan, koulun sekä muiden yhteisöjen aktiivisen ja säännöllisen osallistumisen yhteistyöhön. Jokainen toimija voi omalta osaltaan vaikuttaa yhteistyön muotoutumiseen ja kumppanuutta vahvistavaan toimintaan. Opettajien avulla oppilaat siirtävät vanhemmilleen tietoja koulun toiminnasta ja tapahtumista osallistamalla perheenjäseniä kotitehtävien ja tietoteknisten asioiden parissa. Kodin ja koulun yhteistyössä vanhemmat luovat sosiaalisia verkostoja toisten vanhempien kanssa, tutustuvat toisiin perheisiin sekä tuovat esille yhteisiä kasvatuksellisia ongelmia tai asioita. Toimiva kasvatuskumppanuus parantaa koulun yhteistä toimintaa ja ilmapiiriä sekä tukee arvostavaa vuorovaikutusta kouluyhteisössä. Yhteistyö vaikuttaa myös opettajien ja vanhempien omaan toimijuuteen. Kumppanuudessa molemmat tukevat toisiaan tavalla, jolla pyritään saavuttamaan lapsen oppimisen ja kasvun kokonaisvaltainen tukeminen. Vanhempien osallistuminen yhteistyöhön myötävaikuttaa lapsen oppimiseen ja kehittymiseen, kun kotona

tapahtuvaa ohjaamista tuetaan. Opettajien ja koulun myönteinen suhtautuminen ja aktiivinen kannustaminen puolestaan tukevat vanhempien aktiivisuutta osallistumiseen. Epstein (2002, 291–292) puhuu koulutyötä vahvistavasta **kolmikantakumppanuudesta**. Opettajan pitäessä vanhempia ajan tasalla oppilaan kouluasioista, tulevat vanhemmat tietoisemmiksi lastensa koulutyössä menestymisestä. Näin vanhempien vuorovaikutus lastensa kanssa kotona lisääntyy ja he pyrkivät auttamaan enemmän koulutehtävissä. Lasten havaitessa, että heidän vanhempansa ja opettajansa ovat yhteydessä toisiinsa, myös he tiedostavat koulutehtävien ja työskentelyn tärkeyden. Oppilaiden turvallisuuden tunne ja tavoitteiden saavutettavuus määrittävät pitkälti kodin ja kouluyhteisön taholta saadusta tuen määrästä.

Korhosen (2017, 61, 67) mukaan Epstein (2009) näkee kodin ja koulun kumppanuudessa eri toimijuustasoja. Uloimmilla tasoilla toimivat valtion ja kuntien viranhaltijat, opettajien ammattijärjestöt ja vanhempien järjestöt, jotka luovat perustavan pohjan kodin ja koulun väliselle yhteistyölle. Sisimmät tasot muodostuvat koulu- ja luokkayhteisöistä, jotka koostuvat oppilaista, opettajista, koulun muusta henkilöstöstä, vanhemmista, sukulaisista ja ystävistä. Pääasiallinen ja fyysinen oppilaan tukeminen tapahtuu juuri koulu- ja luokkatasolla. Tämä edellyttää toimiakseen oppilaiden ja vanhempien erilaisten taustojen ja tarpeiden tiedostamista. Eri toimijoiden omaksuma kulttuurinen pääoma, kokemukset ja näkemykset luovat pohjaa kasvatuskumppanuuden toimivuudelle ja sen myötä lasten hyvinvointiin. Kasvatuskumppanuuden tärkein tehtävä on tukea oppilaiden kasvua, kehitystä ja oppimista. Epstein toteaaakin oppilaiden oman osallistumisen kodin ja koulun yhteistyön suunnitteluun ja toimintaan oleelliseksi. Tämä edistää oppilaiden sitoutumista, vastuunottoa, itsenäistä toimintaa ja tavoitteiden asettamista omien opiskelujen suhteen.

Siniharju (2003, 5–6) esittelee neljä Epsteinin luomaa mallia kodin ja koulun yhteistyöstä, jotka perustuvat erilaisiin näkemyksiin kasvatusvastuusta. Malleissa oleellista on se, miten koti, koulu ja muut lapsen ympäristössä vaikuttavat yhteisöt ovat suhteessa toisiinsa.

- Ensimmäisessä mallissa koti ja koulu huolehtivat itsenäisesti ja erillisesti omista vastuutehtävistään. Omien päämääriensä ja toimintojensa mukaisesti kumpikin toimii tehokkaasti, ja yhteinen vuorovaikutus rajoittuu lähinnä vain ongelmatilanteihin. Tästä mallista käytetään nimeä **erillinen vaikutus**.
- Toisessa mallissa vastuu lapsen kehityksestä ja koulutuksesta kodin ja koulun välillä on myös eriytynyt. Ennen kouluikää lapsen kasvatusvastuun nähdään olevan

vanhemmilla, jotka luovat pohjan lapsen tulevalle menestymiselle ja oppimiselle. Tämän jälkeen kasvatuksesta ottavat vastuun ammattikasvattajat ja opettajat koulussa. Myöhemmin nuori vastaa itse omasta kehittämisestään. Tätä ajallisesti jakaantuvaa vastuumallia kutsutaan **perättäiseksi vaikutukseksi**.

- Kolmas malli pohjautuu ekologiseen malliin, jossa lapsi ja häntä ympäröivä laajempi ryhmä tai yhteisö ovat sisäkkäisessä yhteydessä toisiinsa. Tässä mallissa korostuu erityisesti niiden ympäristöjen vaikutus, joihin lapsi fyysisesti kuuluu. Tällaisia ovat kulttuuriset ja kehityspsykologiset systeemit. Tätä kutsutaan nimellä **sisäkkäinen vaikutus**.
- Neljännessä yhteistyömallissa mallissa koti, koulu ja yhteiskunta vaikuttavat kaikki tilanteesta riippuen osittain päällekkäisinä, joko yhtäaikaaisesti tai erikseen, lapseen. Mallin keskiössä on aktiivinen lapsi itse ja hänen oppiminen ja menestyminen on yhdessä tapahtuvan yhteistyön tärkein motiivi. Lapsi saa tukea ja ohjausta sekä kodin, koulun että ympäristön taholta. Tästä päällekkäin toimivasta mallista käytetään nimeä **päällekkäinen vaikutus**.

Kodin ja koulun kasvatustuon ollessa erillään, yhteistyö perustuu lähinnä vain välttämättömän informaation siirtoon. Molemmat tahot huolehtivat itsenäisesti omista vastuualueistaan ja lapsen saama hyöty on pientä. Toimiva kasvatuskumppanuus ja yhdessä jaettu yhteisöllinen vastuu oppilaan oppimisesta puolestaan hyödyttää lapsen kehitystä ja kasvatusta parhaiten. Päällekkäisten alueiden yhteistyömallin toiminta perustuu siihen. (Siniharju 2003, 6.)

Päällekkäisen vaikutuksen pohjalta Epstein (2009) luokittelee kumppanuudessa käytettäviä yhteistyömuotoja tavoitteiden ja toimintojen mukaan. Niitä ovat viestintä, kotona tapahtuva oppimisen tukeminen, vanhemmuuden tukeminen, vapaaehtoistyö, päätöksentekoon osallistuminen ja yhteistyö yhteisön toimijoiden kanssa. Yhteistyömuotojen toimintatapoja on lukuisia, mutta tärkein sisältö niissä jokaisessa on kumppanuusajatteluun pyrkiminen ja sen tukeminen. Toimintatapojen käytössä huomioidaan perheiden erilaiset taustat ja tarpeet sekä opettajan ja vanhempien resurssit ja voimavarat. Kehittyäkseen toimivaksi yhteistyö vaatii säännöllisyyttä ja aikaa. Yhteistyötä voidaan toteuttaa instituutioiden eli koulun, perheen ja yhteisön välillä tai yksilöiden eli opettajan, vanhempien ja oppilaan välisenä. **Viestinnän** tulee olla monipuolista, systemaattista, tehokasta, tarkoituksenmukaista ja kaikki osapuolet huomioivaa. Tietoa tulee siirtää niin, että molemmat osapuolet tulevat

ymmärretyksi. Viestinnän tulee tapahtua eri viestintävälineiden kautta, mutta myös kasvokkain. Lasten **oppimista kotona tuetaan** jakamalla tietoa ja ohjeita kotitehtävistä vanhemmille sekä käymällä vuosittaisia keskusteluja oppilaan tavoitteista ja koulumenestyksestä. Tavoitteena on tehdä vanhemmat tietoisiksi koulun toiminnasta, sitouttaa heitä siihen sekä selventää vanhemmille niitä tavoitteita, joita kodeilta odotetaan. Samalla pyritään tuomaan oppilaat mukaan koulun ja perheen kumppanuuteen.

Vanhemmuutta tuetaan resursoimalla kodin oppimisvalmiuksiin ja kasvatuskeinoihin erilaisten koulutusten ja työpajojen kautta. Oppimisen edistämisen lisäksi koulumyönteisyyttä vahvistetaan tukemalla koteja ja vanhempia lasten terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa. **Vapaaehtoistyössä** vanhemmat voivat osallistuvat koulun arkeen ja tapahtumiin auttaen ja järjestäen niitä omien resurssiensa puitteissa. Toimintojen tulee olla kaikkien vanhempien helposti saavutettavissa sekä huomioida koulun, opettajien ja oppilaiden tarpeet. **Päätöksentekoon osallistuminen** mahdollistaa vanhempien osallisuuden ja vaikuttamisen kouluyhteisön toimintaan ja luo vanhemmille tietoisuuden, että heidän panostaan arvostetaan ja toiminta kohdistuu heidän lapsiinsa. Kodin ja koulun yhteistyötä vahvistetaan tekemällä **yhteistyötä lasta ympäröivien yhteisöjen kanssa**. Voimavaroja yhdistämällä lapsille ja perheille tarjotaan erilaisia kolmannen sektorin palveluita, jotka rikastuttavat toteutettavaa opetussuunnitelmaa. (Korhonen 2017, 70–76; Siniharju 2003, 14–16.)

3.3 Aiempia tutkimuksia

Kodin ja koulun yhteistyötä ja sen toteutumista on tutkittu paljon. Aihe on vuosien kuluessa todettu aina ajankohtaiseksi ja tärkeäksi. Viime vuosina on kiinnostuttu tutkimaan erityisesti sähköisten yhteistyömuotojen, kuten Wilma-verkkopalvelun käyttöä yhteistyössä. Suomalaisissa pro gradu ja väitöskirja -tutkimuksissa näkökulma yhteistyön tekemisessä on vaihdellut muun muassa opettajien, opettajaksi opiskelevien, oppilashuollon, vanhempien, maahanmuuttajien, erityisopetuksen tai oppilaan silmin katsottuna. Tutkimukset ovat pääsääntöisesti noudattaneet kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja tutkimusmetodina on käytetty haastatteluja tai kyselylomakkeita. Tässä luvussa esitellään muutamia suomalaisia ja kansainvälisiä tutkimuksia, joissa kodin ja koulun yhteistyötä ja kasvatuskumppanuuden kehittymistä on lähestytty pääsääntöisesti huoltajan näkökulmasta katsottuna. On mielenkiintoista tarkastella, ovatko tämän tapaustutkimuksen tulokset samansuuntaisia kuin vastaavat aiemmin tehdyt tutkimukset.

Korhonen (2017) esittelee väitöskirjassaan kodin ja koulun digitaalista kumppanuutta. Tutkijan ohjauksessa opettajat, oppilaat ja vanhemmat ovat suunnitelleet ja kokeilleet kodin ja koulun yhteistyöhön yhdessä kehitettyjä digitaalisia ratkaisuja. Tuloksena nähdään jaetun vastuun ja kumppanuuden mallin hyöty. Jokaisen toimijan mukanaolo yhteistyön kehittämisessä sitouttaa toimintaan ja tietotekniikan käyttö nähdään yhteistyötä tehostavana katalysaattorina. Olennaista yhteistyössä on kaikkien osapuolien mielipiteiden ja toiveiden kunnioitus sekä yhteisesti sovitut toimintamallit ja pelisäännöt. Digitaaliset mahdollisuudet kodin ja koulun kumppanuuden luomisessa korostuvat erityisesti osallistumisen, oppimisen ja kasvun sekä tiedottamisen tukemisessa.

Martinviita ja Valli (2015) tuovat pro gradu -tutkimuksessaan esille huoltajien kokemuksia sähköisin viestintävälinein toteutetusta kodin ja koulun yhteistyöstä. Sen mukaan huoltajat kokevat olevansa passiivisessa, vain informaatiota vastaanottavassa roolissa. Positiivisena näkemyksenä yhteistyössä on koettu asioiden hoitamisen vaivattomuus ja aikaan tai paikkaan sitomattomuus. Negatiivisuutta yhteistyön tekemiseen sähköisin menetelmin tuo opettajan jääminen etäiseksi sekä osapuolten kunnioituksen ja aidon välittämisen tunteen katoaminen. Myös väärinymmärrysten määrä on huoltajien mielestä lisääntynyt Wilman käytön myötä. Tutkimus nostaa esille tärkeän pohdinnan, onko kasvatuskumppanuuden muodostuminen sähköisen yhteistyön myötä edes mahdollista. Myös Tuomisen (2018) pro gradu -tutkimus tavoittelee kasvatuskumppanuutta vanhempien käsitysten avulla. Vanhempien näkemykset yhteistyöstä perustuvat tutkimuksen mukaan yhteistyön muotoihin, yhteistyön rooleihin, toimivan yhteistyön edellytyksiin ja kodin ja koulun yhteistyön merkitykseen. Tulokset osoittavat, että yhteistyöllä kodin ja koulun välillä on merkittävä rooli lapsen oppimisen ja menestymisen kannalta. Yhteistyötä pyritään edistämään kohti kasvatuskumppanuutta hyödyntäen toimintatavoissa vahvuusperusteista positiivista pedagogiikkaa.

Metso (2004) tarkastelee väitöskirjassaan kodin, koulun ja kasvatuksen kohtaamisia oppilaiden, opettajien ja vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksen mukaan kodit hoitavat lasten kasvatuksen ja koulun vastuulla on opettaminen, mutta kasvatustehtävä yhdistää ja sitouttaa molempia. Vanhemmat nähdään tärkeinä lisäresursseina koulutyön sujumisessa. Perheiden sosiaaliset erot näkyvät vanhempien osallistumisessa yhteistyön tekemiseen ja yleisesti koulunkäynnin tukemisessa. Aktiivisimpia osallistujia ja tukijoita ovat korkeammin koulutetut vanhemmat. Lapsen koulunkäynnistä perheissä huolehtii useimmiten äiti. Metson tutkimuksen mukaan julkisuudessa esitetty kuva heikkenevästä vanhemmuudesta tai

vanhempien välinpitämättömyydestä lasten kasvatuksessa ei toteudu. Rätty, Kananen ja Laine (2009) ovat tutkineet vanhempien osallistumista lastensa koulunkäyntiin. Tutkimuksen mukaan suurin osa vanhemmista näkee yhteistyön positiivisessa valossa ja haluaa auttaa lapsiaan koulutyössä kuten esimerkiksi kokeisiin valmistautumisessa, vaikkakin osa vanhemmista ilmoittaa kokevansa epävarmuutta omista taidoistaan. Metson (2004) tavoin tässäkin tutkimuksessa äidit nähdään isää selkeämmin päätoimijoina lapsen koulunkäynnissä ja kasvatuksessa. Tutkimus nostaa vanhempien osallisuudesta esille informaation jakamisen, päätöksentekoon osallistumisen, pedagogisen osallisuuden sekä lapsen koulun valintaan osallistumisen. Tutkimuksen mukaan vanhempien näkemys kuulluksi tulemisesta lisää vanhempien osallisuutta yhteistyöhön. Tämäkin tutkimus lähestyy ajatusta, voiko kasvatuskumppanuutta muodostua ilman vanhempien osallisuuden tunnetta yhteistyössä.

Orell (2020) toteaa väitöskirjassaan kodin ja koulun yhteistyön yhdeksi merkittävimmistä koulun kehittämisen kohteista ja myös kehittymisen välineeksi. Tutkimus koostuu kolmesta osatutkimuksesta, joissa perehdytään yhteistyön normiohjaukseen, kodin ja koulun yhteistyön ymmärtämiseen sekä opettajien puheissa rakentuville merkityksille kodin ja koulun yhteistyöstä. Tulokset osoittavat vanhempien osallisuuden rajautuvan yhteistyössä vain omaa lasta koskeviksi. Kouluyhteisöön liittyessään vanhemmat samalla myöntävät sen esittämiin vaatimuksiin. Kodin ja koulun yhteistyö keskittyy yksilötason yhteistyötoimiin unohtaen yhteistöllisyyden mahdollisuudet. Koulun voimavarat instituutiona nähdään yhteistyössä rajattomina. Yhteistyön merkitys ja sen laajeneminen ovat yhteydessä opettajan käyttämiin yhteistyötapoihin, puheen sävyihin ja käsitykseen opettajan omista yhteistyötaidoista. Vähäisimmillään toteutettu yhteistyö muodostuu velvollisuudeksi, mutta laajimmillaan se tavoittelee yhteistä ymmärrystä.

Covanin, Swearerin ja Sheridanin (2004) amerikkalainen tutkimus näkee kodin ja koulun yhteistyön vastavuoroisena prosessina, jossa osapuolet jakavat kiinnostuksen ja vastuun työskennellen yhteisten tavoitteiden suuntaisesti, pyrkien Epsteinin (2009) tavoin kasvatuskumppanuuteen. Yhteistyötä tapahtuu kodin ja koulun tasolla, koulun ja luokan välillä sekä yksilön tasolla. Yhteistyöprosessilla pyritään saavuttamaan oppilaille erityisiä, ennalta määriteltyjä tuloksia ja vanhemmat nähdään tässä korvaamattomina asiantuntijoina. Tutkimus erottaa kodin ja koulun välisen kumppanuuden kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä. Kumppanuus merkitsee vanhempien ja kouluympäristön jäsenten pitkäaikaista, kehittyvää suhdetta, joka ulottuu tavoitteiden saavuttamistakin pidemmälle. Kumppanuudessa

yksilöt oppivat toisiltaan taitoja yhteisen päämäärän suuntaisesti parantaen samalla kaikkien oppilaiden koulumenestystä. Kodin ja koulun välinen kumppanuus ei kehity yhden vuorovaikutuksen aikana, vaan se syntyy useiden vuorovaikutustilanteiden kautta. Tutkimus korostaa kumppanuuden rakentumisessa huomioivaa lähestymistapaa, suvaitsevia asenteita, hyvää ilmapiiriä ja aktiivisia toimintoja. Thompson (2008) on tutkinut amerikkalaisten vanhempien ja opettajien välistä sähköpostiviestintää. Tutkimuksen mukaan vanhemmat ovat viestien kirjoittamisessa aktiivisempia kuin opettajat. Tyypillisesti opettajan lähettämä viesti koskee sisällöltään oppilaan arviointia. Tälläkin viestinnällä on todettu olevan myönteistä vaikutusta oppilaiden koulussa menestymiseen ja käyttäytymiseen.

Virolaisen tutkimuksen (Palts & Kalmus 2015) mukaan teknologian käyttö auttaa kodin ja koulun yhteistyössä, vaikka virolaisvanhempien digitaalisessa osaamisessa nähtiin parantamisen varaa. Toimiakseen yhteistyön tulee olla helppoa. Vanhemmat epäilevät digitaalisen yhteistyön vähentävän oppilaiden vastuuta huolehtia itseään koskevista asioista. Epsteinin kumppanuusmallin tavoin vanhemmat näkevät kodin ja koulun yhteistyön toimivan hyvin vuorovaikutteisesti ja he uskovat koulun tarvitsevan myös vanhemmilta saatavaa tietoa lapsen kotiin liittyvistä tai terveydellisistä asioista. Tutkimuksessa opettajat ja vanhemmat ovat yksimielisiä päällekkäisten vaikutuspiirien ja intressien myötävaikutuksesta lapsen kehitykseen. Erilaiset sosiaaliset tekijät, kuten koulutustaso, sosiokulttuurinen tausta tai elinympäristö vaativat tutkimuksen mukaan yhteistyön tekemiseen lisäresursseja. Samoilla linjoilla on Gu (2017) ruotsalaisessa tutkimuksessa, jonka mukaan koulujen verkkopalvelun käyttöä ja tätä kautta kodin ja koulun yhteistyön tekemistä rajoittavat perheiden erilaiset kulttuuriset ja taloudelliset resurssit. Verkkopohjaisen tiedon ja viestinnän hyödyntämistä tulee suunnata paremmin maahanmuuttajataustaisille ja muuta kuin ruotsia puhuville vanhemmille. Muutenkin verkkopalvelujen käytön nähdään vanhempien käytössä liittyvän lähinnä oppilaiden sosiaalisiin näkökohtiin, eikä niinkään pedagogisiin kysymyksiin. Verkkopalvelujen sisällöllinen puutteellisuus aiheuttaa tietämättömyyttä ja haastetta kumppanuusmallin toteutumiselle luoden vanhemmille ulkopuolisuuden tunteen. Tutkimuksen mukaan opettajat nähdään perinteisesti pedagogisina asiantuntijoina ja vanhempien huolehtiessa lastensa emotionaalisesta ja sosiaalisesta hyvinvoinnista.

4 Tutkimustehtävä

4.1 Tutkimuksen tavoite

Tämän tapaustutkimuksen tavoitteena on selvittää, minkälaisia näkemyksiä ja kokemuksia huoltajilla on Wilma-verkkopalvelun kautta tapahtuvasta yhteistyöstä kodin ja koulun välillä. Tutkimuksella haetaan huoltajien näkökulman ja osallisuuden kautta olemassa olevia toimintatapoja, niiden rakentavaa kehittämistä sekä mahdollista muokkaamista. Kokemusten avulla pyritään löytämään yhteistyötä edesauttavia ja sitä haittaavia tekijöitä. Huoltajien kokemukset tutkimuksessa ovat erityisen tärkeitä, koska huoltajilla on merkittävä rooli lastensa koulunkäynnin tukijoina sekä kodin ja koulun kasvatusyhteistyön edistäjinä. Kodin ja koulun yhteistyön voidaan sähköisessä muodossa olettaa olevan toimivaa ja reaaliaikaisena hyvin tavoitettavaa ja näin myös huoltajien näkökulmasta positiivisena nähtävä asia. Käyttäjien, tässä tapauksessa huoltajien, mukanaolo Wilman avulla tapahtuvan yhteistyön kehittämisessä vaikuttaa heidän aktiivisuuteensa käyttää ja vakiinnuttaa Wilma yhtenä toimivana yhteistyömuotona (Valkonen & Latvala 2011, 104).

4.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset muodostuvat tutkimuksen tavoitteiden pohjalta. Pääkysymyksenä tässä tutkimuksessa on

- Minkälaisia kokemuksia huoltajilla on Wilman kautta tapahtuvasta yhteistyöstä kodin ja koulun välillä?

Pääkysymystä täydennetään seuraavilla alakysymyksillä:

- Millaiset toimintatavat huoltajien kokemusten mukaan edesauttavat yhteistyötä?
- Millaiset tekijät huoltajien mielestä luovat yhteistyölle haasteita?

5 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen aineistoa kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella ja sitä analysoitiin laadullisella tutkimusotteella käyttäen apuna aineistolähtöistä sisällönanalyysia ja teemoittelua.

Kyselylomakkeen kysymyksillä selvitettiin huoltajien kokemuksia Wilma-verkkopalvelun avulla tapahtuvasta yhteistyöstä kodin ja koulun välillä. Avoimilla kysymyksillä haettiin ajatuksia Wilman toimivista ja hyvistä ominaisuuksista sekä näkemyksiä Wilman kautta syntyneistä haasteista tai kehittämistarpeista.

Toteutettava tutkimus on tapaustutkimus, jonka tutkimuskohteena ovat huoltajat ja heidän subjektiiviset kokemuksensa. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaaran (2007, 130–131) mukaan tapaustutkimukselle on olennaista yksityiskohtaisen tiedon keruu yksittäisistä tilanteista tai tapauksista. Tavoitteena on näiden avulla kuvailla ilmiötä ja löytää uusia näkökulmia. Kiinnostuksen kohteena ovat usein erilaiset ympäristöönsä yhteydessä olevat toiminnot, kuten tässä kodin ja koulun yhteistyö ja sen toimivuus. Tapaustutkimuksessa on mahdollista keskittyä tarkastelemaan vain yhden koulun huoltajien kokemuksia yleistämättä tutkimustuloksia muiden koulujen huoltajien kokemuksiin.

Tutkimusaineistoa hankittiin varsinaissuomalaisessa 8500 asukkaan maaseutukaupungin alakoulussa. Alakoulussa on 460 oppilasta ja siellä työskentelee 62 opetusalan henkilöä. Koulun oppilaista 13 prosentilla on äidinkielenään jokin muu kuin suomi. Koulun käytössä olevista yhteisistä tiedotuskäytännöistä ja yhteistyömuodoista on huoltajille kerrottu syksyllä jaetussa sähköisessä lukuvuositedotteessa sekä luokkakohtaisissa vanhempainilloissa.

5.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimus on empiiristä perustuen erilaisiin aineistoihin ja analyysihin (Juhila 2022). Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on kokonaisvaltaisesti hankkia tietoa ja selittää ympäröivää todellisuutta. Tutkittavat valitaan tutkimukseen tarkoituksenmukaisesti ja jokainen tutkittava tapaus on ainutlaatuinen. Laadullisella tutkimuksella ei ole omaa teoriaa tai omia metodeja (Metsämuuronen 2006, 83), mutta metodin valinnalla korostetaan tutkittavien näkemyksiä ja heidän oman äänen esille tuomista tutkimuksessa. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tekeminen perustuu induktiivisuuteen, jossa aineiston huolellinen tarkastelu on olennaista. Tutkijan objektiivisuus ei ole

laadullisessa tutkimuksessa mahdollista, eikä tutkijan omaa arvomaailmaa voida kokonaan sulkea tutkittavan ilmiön ulkopuolelle. (Hirsjärvi ym. 2007, 160.) Myös Tuomi ja Sarajärvi (2018, 25, 86) korostavat tutkijan oman ymmärryksen roolia tutkimusasetelmassa sekä subjektiivista otetta kerättyyn tietoon. Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa on pyrkiä löytämään yksilöiden käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä sekä selvittämään minkälaisia merkityksiä tutkittava ilmiö saa. Tutkimuksessa käytettävät metodit vaikuttavat luonnollisesti tutkimuksen tuloksiin. Laadullisella tutkimuksella ei tavoitella tilastollisia yleisyyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98–99), joten vähäinenkin tutkimusaineisto on riittävä. Saturaatiolla eli aineiston kylläntymisellä kuvataan tilannetta, kun aineistosta ei enää löydy uutta tietoa. Tällöin aineistosta on saavutettu se tietomäärä kuin tutkimuksella on mahdollista tuoda esille. Eskola ja Suoranta (2014, 63) korostavat saturaatiopisteen löytymisessä tutkijan selkeää tietoisuutta siitä, mitä tutkimuksella halutaan selvittää.

Eskolan ja Suorannan (2014, 15) mukaan tutkittavien näkökulmat, niiden ymmärtäminen ja hypoteesittomuus ovat tunnusmerkkejä laadulliselle tutkimukselle. Tutkijan tekemät valinnat ohjaavat aineiston analysoinnin kulkua. Alasuutarin (2011, 38–43, 234, 245) mukaan laadullista aineistoa analysoidaan usein kokonaisuutena. Esittämällä aineistoon sopivia sääntörakenteita voidaan havaintoja pelkistää ja yhdistää etsimättä aineistosta kuitenkaan tyyppitapauksia. Jokainen kerätty havaintoyksikkö tai ero toisen havainnon kanssa on tärkeää ja ainutlaatuista. Yleistys perustuu laadullisessa tutkimuksessa aiempiin tutkimuksiin sekä tilastotietojen hyväksikäyttöön. Tutkimuksen tarkoituksena on ennakkoluulottomasti tutkia perustelluista näkökulmista yhteiskunnallisesti tuoreita ilmiöitä. Lähtökohtana voi olla jopa itsestäänselvyyksien tarkastelu. Tutkimusongelmaksi nostetaan ilmiöitä, joita halutaan tuoda näkyviksi ja ymmärrettäviksi. Tämän laadullisen tutkimuksen tutkimuskysymykset nostivat esille hyvin ajankohtaisen ja arkipäiväisenkin aiheen: huoltajien omakohtaiset kokemukset kodin ja koulun yhteistyöstä Wilman avulla.

5.2 Tutkimuksen otanta

Tutkimuksen perusjoukon muodostivat alakouluikäisten lasten huoltajat. Tutkimuksen otanta oli harkinnanvarainen. Otannan tarkoituksena on kerätä perusjoukkoa pienemmän otannan perusteella sellaista tietoa, joka voidaan yleistää koko perusjoukkoa koskevaksi (Vehkalahti 2014, 43). 460 oppilaan alakoulussa oli tutkimushetkellä kaikkiaan 330 perhettä. Näistä perheistä tutkimukseen valikoituivat ne huoltajat, joilla oli vähintään kaksi 1.–6.-luokkaa

käyvää lasta ja jotka olivat aktivoineet itselleen Wilma-käyttäjätunnukset. Tällaisia huoltajia alakoulussa oli 160 kappaletta. Näin jokaisella tutkimukseen osallistuvalla huoltajalla oli näkemys ainakin kahden eri opettajan kanssa tehdystä yhteistyöstä Wilman avulla. Tällä harkinnanvaraisella otannalla pyrittiin laajentamaan käsitysten variaatiota ja saamaan mahdollisimman kattava, edustava ja monipuolinen aineisto tutkimukseen. Eskolan ja Suorannan (2014, 18) mukaan harkinnanvarainen otanta rakentaa tutkimukselle hyvän teoreettisen perustan, joka ohjaa aineiston hankintaa. Vehkalahden (2014, 43) mukaan otannassa on huomioitava otanta-asetelma, tarkoituksenmukainen otantamenetelmä ja vastaajien valinnan satunnaisuus. Perusjoukosta jokaisella tulee olla yhtäläinen todennäköisyys tulla valituksi otokseen. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 86) painottavat harkinnanvaraisella otannalla valittujen henkilöiden tietämystä tutkimusaihetta kohtaan. Tämä on olennaista tutkimuksen kokonaisluotettavuutta ajatellen.

5.3 Tutkimusaineiston hankinta

Tutkimusaineistoa hankittiin sähköisellä kyselylomakkeella Google Forms -verkkokyselymenetelmällä. Google Forms on helppokäyttöinen, mukautuva ja tehokas työkalu erilaisten kyselyiden luomiseen ja tietojen keräämiseen. Sähköinen verkkokyselylomake on edullinen ja nykypäivänä helposti tavoittava. Verkkokyselylomakkeen etuna on vastausten automaattinen ja reaaliaikainen tallentuminen tiedostoon. (Google 2021.) Kyselylomaketta testattiin ennen tutkimukseen osallistuville huoltajille lähettämistä neljällä opettajakollegalla sekä kahdella huoltajalla, jotka eivät osallistuneet itse tutkimukseen, mutta ovat tottuneita käyttämään Wilmaa kodin ja koulun yhteistyössä. Foddy (2003, 184–185) kehottaa tutkijaa kokeilemaan ja testaamaan kyselylomakkeen käyttökelpoisuutta niin sanavalintojen kuin tavoiteltavan tiedonkin suhteen, koska kyselytutkimuksessa tarkennuksia tai selvennyksiä ei ole mahdollista tehdä tai antaa tutkittavalle. Tässä tutkimuksessa kysymysten sisältöihin tai määriin ei tehty muutoksia testaamisen jälkeen, mutta saatekirjeellä ilmoitettua vastausaikaa tarkennettiin.

Vehkalahden (2014, 47–48) mukaan kyselytutkimuksen ”saatekirje on kyselytutkimuksen julkisivu”. Se kertoo tutkimukseen osallistuville, kuka tutkimuksen tekee, miksi tutkimus tehdään ja mihin tutkimuksen tuloksia käytetään. Myös tutkimuksen otanta tulee selvitä saatekirjeestä. Saatekirjeen tarkoituksena on herättää vastaajan mielenkiinto asialle.

Yksinkertaisinta olisi, jos aihe olisi jo valmiiksi vastaajaa kiinnostava, kuten tässä huoltajille

kohdistetussa tutkimuksessa toivottiin olevan. Huoltajat ovat avainasemassa kodin ja koulun välisen kasvatusyhteistyön luomisessa. Kiinnostus oman lapsen oppimista ja koulunkäyntiä kohtaan tulee olla jokaiselle huoltajalle tärkeää. Saatekirje on tämän tutkielman liitteenä (liite 1).

Harkinnanvaraisesti valikoidut huoltajat saivat henkilökohtaisella Wilma-viestillä saatekirjeen omaisesti tietoa tutkimuksesta ja sen otannasta sekä linkin sähköiseen Google Forms -kyselylomakkeeseen. Kyselyyn vastaaminen ei edellyttänyt huoltajien kirjautumista Google-tilille. Kyselytutkimus toteutettiin anonyymisti ja siihen osallistuminen oli huoltajille täysin vapaaehtoista. Tutkimukselle anottiin ja sille myönnettiin tutkimuslupa marraskuussa 2021 kaupungin sivistysjohtajalta. Kyselytutkimus toteutettiin tammikuussa 2022. Vastaajille annettiin vastausaikaa kaksi viikkoa. Reaaliaikaisena Google Forms -kyselytutkimus helpotti saapuneiden vastausten ja niiden määrän tarkastelua jo vastausaikana. Tästä syystä ennen kyselytutkimuksen ajankohdan päättymistä kaikille vastaajille lähetettiin muistutusviesti kyselyyn vastaamisesta. Tämä tuottikin runsaasti lisävastauksia tutkimusaineistoon.

Kyselylomake sisälsi kolmen taustakysymyksen ja kolmen Wilman käyttöön liittyvän kysymyksen lisäksi muutamia strukturoituja kysymyksiä, mutta pääsääntöisesti kysymykset olivat strukturoimattomia eli avoimia kysymyksiä. Kysymyksiä kyselylomakkeella oli kaikkiaan 18 kappaletta. Kyselylomake on tämän pro gradu -tutkielman liitteenä (liite 2). Vehkalahti (2014, 20, 24–25) painottaa kyselylomakkeen kysymysten huolellista suunnittelua. Kysymysten tulee olla selkeitä ja ymmärrettäviä, eikä niitä saa olla liikaa. On ratkaisevaa tutkimuksen onnistumisen kannalta, ovatko kysymykset sisällöllisesti oikeita ja tilastollisesti mielekkäitä. Kyselylomakkeella valmiina olevat vastausvaihtoehdot eivät saa muodostua päällekkäisiksi, vaan vaihtoehtojen tulee olla toisensa poissulkevia. Valmiit vastausvaihtoehdot helpottavat tietojen käsittelyä olennaisesti. Avoimilla kysymyksillä puolestaan saadaan tutkimuksen kannalta sellaista tietoa, joka muuten saattaisi jäädä kokonaan havaitsematta. Alasuutarin (2011, 51) mielestä jo kyselylomaketta suunniteltaessa on mahdollista rajoittaa ja vaikuttaa kerättävien havaintojen määrään. Kyselylomakkeelle ominaista on juuri tutkijaa kiinnostava ilmiö sekä harkitut kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Kyselytutkimuksen etuna on ajankäytöllisesti ja tehokkaasti kerätä laajaakin tutkimusaineistoa (Hirsjärvi ym. 2007, 190). Toteuttamalla sähköinen kyselytutkimus välttyään myös tutkijan läsnäolon ja hänen ulkoisen olemuksensa mahdolliselta vaikutukselta.

Vehkalahden (2014, 49) mukaan tutkimuksen aineisto rakentuu kyselylomakkeen vastausten pohjalta. Kyselylomakkeen avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden vastata itseohjautuvasti omin sanoin, eivätkä valmiit vastausvaihtoehdot rajoita heidän näkemyksiään asiasta. Tämä tuo keskeisesti esille vastaajaan liittyvät näkemykset ja kokemukset. (Hirsjärvi ym. 2007, 196.) Myös Foddy (2003, 128–130) näkee etuja kyselylomakkeen avoimien kysymysten käytössä. Tutkija ei voi tällöin tarjota omia ehdotuksiaan tai ohjailla tutkittavien vastauksia, vaan avoimien kysymysten vastaukset kuvastavat aidosti tutkittavan tuntemuksia sekä tuovat mahdollisesti esille tutkittavan hiljaisia ajatuksia aiheesta. Arkaluontoisempia asioita saattaa olla helpompi pukea sanoiksi kyselylomakkeelle, kuin ottaa puheeksi esimerkiksi haastattelussa. Haastattelutilanteessa tutkittava saattaa myös kadottaa ajatuksiaan asioita, joita oli ajatellut kertoa. Kirjoitettuun vastaustekstiin on helpompi palata uudelleen, esimerkiksi häiriötekijöiden yllättäessä.

Tässä tutkimuksessa anonyymit vastaukset antoivat huoltajille mahdollisuuden vastata kysymyksiin rehellisesti, täsmällisesti ja täysin omakohtaisesti. Aineiston tiedonkeruutapa ja sen mittarit ovat oleellisessa asemassa pohdittaessa myös tutkimuksen luotettavuutta (Vehkalahti 2014, 42). Tämän tutkimuksen kyselylomakkeen kysymykset laadittiin niin, että tutkimuksen tavoite toteutuisi ja huoltajien omakohtaiset kokemukset saataisiin selkeästi näkyviksi. Aineiston hankinnassa tiedostettiin tilanne, että samassa koulussa työskentelevien opettajien Wilman käyttötavat saattavat ratkaisevasti poiketa toisistaan ja tutkimuksella saatetaan saada hyvinkin erilaisia huoltajien kokemuksia ja näkemyksiä yhteistyöstä. Myös vallitseva koronapandemia ja sen tuomat rajoitteet ovat viime aikoina muuttaneet yhteistyön tekemisen huoltajien kanssa lähes pelkästään sähköiseen muotoon, joten tämäkin saattaa osaltaan vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin.

Hirsjärven ym. (2007, 190) mukaan kyselylomakkeen heikkouksina ovat vastausten mahdollinen pinnallisuus tai kysymysten väärinymmärrykset. Vastaajien perehtyneisyyttä asiaan ei voida myöskään taata. Tässä tutkimuksessa huoltajien omakohtaiset kokemukset kodin ja koulun yhteistyöstä Wilman avulla tukevat vastaajien tietoisuutta aiheeseen. Vastaamattomuus tai välinpitämättömyys voivat puolestaan aiheuttaa vastauskatoa kyselylomakkeen käytössä. Vehkalahden (2014, 44) mukaan kyselylomakkeen tyypillinen vastausprosentti on noin 50 %.

5.4 Tutkimusaineiston analysointi

Aineiston analysointi, sen tulkinta ja siitä johdettujen päätösten tekeminen on tutkimustyön tärkein tehtävä (Hirsjärvi ym. 2007, 216). Tässä tutkimuksessa kerättyä aineistoa analysoitiin laadullisella tutkimusotteella. Tutkimusmenetelmänä oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Nimensä mukaisesti aineiston analysointia ohjaa kerätty aineisto. Sisällönanalyysin tarkoituksena on Tuomen ja Sarajärven (2018, 117) mukaan saada tutkittavasta aiheesta järjestelty ja tiivistetty käsitys sekä etsiä aiheesta siihen sopivia merkityksiä. Sisällönanalyysi ei tuota valmiita vastauksia, vaan tutkijan tulee päättää, mitä hän nostaa aineistosta esille ja minkälaisia johtopäätöksiä hän tulee tekemään. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 122) esittelevät Milesin ja Hubermanin näkemyksen induktiivisen eli aineistolähtöisen analyysin etenemisestä (kuvio 2).

Kuvio 2. Aineistoanalyysin vaiheet Milesiä ja Hubermania mukaillen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122).

Ensimmäisessä vaiheessa aineistoa pelkistetään eli redusoidaan, toisessa vaiheessa se ryhmitellään eli klusteroidaan ja kolmannessa vaiheessa aineistosta luodaan teoreettisia käsitteitä eli abstrahoidaan. Pelkistettäessä aineiston alkuperäisistä ilmauksista etsitään ja nostetaan esille tutkimuksen tavoitteita kuvaavia ilmaisuja ja karsitaan pois epäolennaisuudet. Tämä tapahtuu tiivistäen tai pilkkoen. Yksi lausuma tai ajatuskokonaisuus voi sisältää useampiakin pelkistettyjä ilmauksia. Pelkistettyjä ilmauksia voidaan listata allekkain ja näin siirtyä kohti seuraavaa vaihetta. Toisessa vaiheessa pelkistettyjä ilmauksia ryhmitellään siten, että kerätyistä aineistosta etsitään eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Pelkistetyt ilmaukset tiivistetään ja ne yhdistetään omiksi ryhmiksi. Ryhmittelyä yhdistetään sisällön mukaisesti alaluokiksi ja syntyneet alaluokat nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Alaluokkia yhdistettäessä ilmaantuu yläluokkia ja yläluokkia yhdistettäessä muodostuu pääluokkia. Luokkia yhdistetään niin pitkälle kuin aineiston sisältö tai toteutettava tutkimustehtävä sen

mahdollistavat. Ryhmittely ja luokittelu luovat pohjaa kolmannelle vaiheelle eli aineiston käsitteellistämiseksi. Käsitteellistämisessä aineiston alkuperäisilmaukset muodostavat valikoitumisen kautta teoreettisia johtopäätöksiä ja käsitteitä. Näin tulkinnan ja päättelyn kautta tutkimustehtävään löydetään vastaus muodostaen käsitteellinen kuvaus tutkimuskohteesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–127.) Metsämuuronen (2006, 122) luo litteroinnin kautta tutkimusaineistosta löytyneistä johtopäätöksistä teoreettisia käsityksiä niin, etteivät ne enää edusta vain yksittäisen tutkittavan näkemyksiä, vaan yleisiä käsitteitä.

Laadullisen tutkimuksen aineiston analysointitapoja on useita. Käytännössä analyysitapoja käytetään usein sekoittaen. Eskola ja Suoranta (2014, 175–179) sekä Juhila (2022) puhuvat teemoittelusta, joka on laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä ja sisällönanalyysin yksi muoto, ollen pitkälti saman sisältöinen kuin yllä esitetty malli. Teemoittelussa aineistosta nostetaan vertaillen ja poimien esille usein esiintyneitä ja toistuvia asioita, jotka ovat tutkimuskysymysten kannalta keskeisiä. Näitä löytyneitä, tyypillisiä piirteitä ja asioita yhdistetään, jäsennellään ja kuvataan teemoilla. Teemoittelussa käytetään usein hyväksi aineistossa esiintyviä tekstikatkelmia eli sitaatteja, joita yhdistetään kuvaamaan ja keventämään teoriaa sekä perustelemaan tutkijan omia tulkintoja aineistosta. Sitaattien käytön tulee olla harkittua. Lainausten yhteyteen voidaan halutessa liittää vastaajan tunnistetieto. Teemoittelu on soveltuva analysointitapa käytännöllisten tutkimusongelmien ratkaisemisessa ja erilaisten kokemusten keräämisessä. Tästä syystä tämän tapaustutkimuksen aineiston analysointimenetelmäksi valikoitui teemoittelu. Eskola ja Suoranta (2014, 182) painottavat analysoinnin tekemisestä ja sitaattien käytöstä, etteivät tutkittavien puheet tai vastaukset sinällään ole vielä tutkimuksen tuloksia. Tärkeää on osata tulkita löytyneitä vastauksia ja tuloksia tutkimuskysymysten kannalta.

Laadullisessa tutkimuksessa sisällönanalyysin määrällisyys voi näkyä erilaisten kokemusten määränä. Luokittelun jälkeen sisällönanalyysiä voidaan jatkaa kvantifioimalla aineistoa eli selvittämällä, kuinka moni vastaaja on kertonut tai kuvannut samaa asiaa. Tämä tutkijan on hyvä tehdä itselleen tiedoksi ennen tulosten kirjaamista, vaikka ei sitä tutkimuksessaan raportoisikaan. Houkutus tilastollisesti virheelliseen ajattelutapaan kuten ”useimmat vastaajat...” voi muuten muodostua liian suureksi. (Eskola & Suoranta 2014, 180; Tuomi & Sarajärvi 2018, 135.) Tämän tapaustutkimuksen aineistoa analysoitaessa meneteltiin usean vastauksen kohdalla näin. Kvantifioinnilla saatiin selkeyttä ja virheettömyyttä huoltajien kokemusten esille tuomiseen. Google Forms -kyselylomakkeen vastausten analysoinnissa

voidaan hyödyntää erilaisia kaavioita ja vastauksia on mahdollista tarkastella tiivistelmän, yksittäisen kysymyksen tai yksittäisen vastaajan muodossa (Google 2021). Tässä tutkimuksessa näitä kaikkia hyödynnettiin saaden kokonaisvaltainen käsitys erityisesti aineiston taustakysymysten ja Wilman käyttökokemusten osalta, mutta myös analysoitaessa Wilmaa kodin ja koulun yhteistyömuotona.

Tässä tutkimuksessa aineiston analysointi aloitettiin tulostamalla kerätty sähköinen aineisto paperiseen muotoon. Tämän koettiin helpottavan vastausten käsittelyä ja tuovan selkeyttä aineiston jäsentämiseen. Näin jokainen kyselylomakkeen maininta tulisi myös varmuudella huomioitua. Tässä vaiheessa kyselyyn vastanneet henkilöt saivat Google Sheetsin avulla juoksevan numeroinnin (1–45). Kokonaisuuden saavuttamiseksi litteroitava aineisto luettiin ensin läpi vastaaja ja koko kyselylomake kerralla. Taustatietoja ja Wilman käyttökokemuksia koskevien kysymysten jälkeen analysointia jatkettiin lukemalla Wilman avulla tapahtuvan yhteistyön tekemiseen liittyvää aineistoa kysymys ja vastaus kerrallaan. Lukemista jatkettiin pitäen mielessä tutkimuksen pääkysymys sekä tarkentavat kaksi alakysymystä.

Lähtökohtaisesti tutkimuksen pääkysymykseen Minkälaisia kokemuksia huoltajilla on Wilman kautta tapahtuvasta yhteistyöstä kodin ja koulun välillä? voitiin vastata kyselylomakkeen kysymyksillä 5–18. Myös pääkysymystä tarkentaviin alakysymyksiin Millaiset toimintatavat huoltajien kokemusten mukaan edesauttavat yhteistyötä? ja Millaiset tekijät huoltajien mielestä luovat yhteistyölle haasteita? vastauksia voitiin löytää kysymyksistä 5–18, mutta erityisesti kysymyksistä 16 ja 17.

Aineistosta etsittiin tutkimustavoitteiden mukaisia kokemuksia, kuvauksia ja näkökulmia, jotka sopivat tutkimuskysymyksiin. Lukemisen edetessä aineistosta alkoi selkeästi erottua huoltajien kokemuspohjaisia tekijöitä sekä yhteistyötä edistäviä ja yhteistyötä haastavia mainintoja. Esiin nousseita aiheita värikoodattiin eri värein. Löytyneistä näkökulmista etsittiin samankaltaisuuksia ja erottavia tekijöitä, joita kirjattiin pelkistäen ylös erilliseen tiedostoon ja joita samalla järjesteltiin omiksi ryhmikseen eli teemoiksi. Teemat ja teemojen rajat muokkaantuivat useita kertoja analysoinnin edetessä. Aineistosta löytyi yllättävän paljon päällekkäisyyttä ja haasteeksi muodostuikin se, että saman teeman, esimerkiksi käytettävyysteeman, saattoi sijoittaa useamman tutkimuskysymyksen alle. Aineiston käsittelyn tulee Juhilan (2022) mukaan olla enakkoluulotonta, eivätkä tutkijan omat näkemykset saa nousta teemojen valintaan vaikuttaviksi tekijöiksi, vaan teemojen tulee muodostua selkeästi aineistossa usein esiintyvistä asioista. Tutkimuskysymyksiä mielessä pitäen tästä aineistosta ei

löytynyt juurikaan epäsoivia kokemuksia tai näkemyksiä, vaan kaikki sopivat jonkin teeman alle.

Tämän tutkimuksen empiiriset tulokset esitellään luvussa kuusi tutkimuskysymysten mukaisesti teemoiteltuna. Aineisto tuotti päätutkimuskysymyksen Minkälaisia kokemuksia huoltajilla on Wilman kautta tapahtuvasta yhteistyöstä kodin ja koulun välillä? alle kolme teemaa, jotka ovat **käytettävyys, viestintä ja tiedottaminen** sekä **palaute**. Pääkysymystä tarkentavaan alakysymykseen Millaiset toimintatavat huoltajien kokemusten mukaan edesauttavat yhteistyötä? vastataan teemoilla **yhteydenpito** sekä **oppiminen ja koulunkäynti**. Toisen pääkysymystä tarkentavan alakysymyksen Millaiset tekijät huoltajien mielestä luovat yhteistyölle haasteita? alle muodostui kolme teemaa, jotka ovat **yhteiset pelisäännöt ja toimintatavat, Wilman käytännön toimivuus ja muu yhteistyö**.

Alla oleviin taulukoihin (taulukko 1, 2 ja 3) on koottu esimerkinomaisesti aineistossa esiintyviä alkuperäisiä ilmauksia, joita on pelkistetty ja joista teemat ovat muodostuneet. Jokaisesta tutkimuskysymyksestä on valittu yksi esimerkki-teema kuvaamaan toteutettua analysointityötä.

Taulukko 1. Poimintoja tutkimuskysymyksen Minkälaisia kokemuksia huoltajilla on Wilman kautta tapahtuvasta yhteistyöstä kodin ja koulun välillä? teemoittelusta.

Alkuperäiset ilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset	Muodostunut teema
Käytän Wilma-sovellusta, josta on helppo esim. työpäivän aikana nopeasti vilkaista saapuneet viestit ym.	Helppo ja nopea käyttää	Käytettävyys
Aika perussovellus, joskin ärsyttävää ettei sovelluksesta löydy kaikkia työpöytäversion ominaisuuksia.	Sovellus puutteellinen, eroaa selainversiosta	
Sieltä pystyy myös tarvittaessa helposti tarkistamaan lukujärjestyksen, läksyt yms.	Asioiden tarkistaminen yksinkertaista	
Wilma viestit tulevat hyvin perille ja käyttö on selkeää.	Toimiva ja selkeäkäyttöinen	
Sovellus on helppo käyttöinen ja selkeä, joten sitä käyttää mielellään.	Helppo, selkeä ja miellyttävä käyttää	
Ja on helppoa kun on puhelimessa, niin on aina mukana.	Helposti saatavilla	

Taulukko 2. Poimintoja tutkimuskysymyksen Millaiset toimintatavat huoltajien kokemusten mukaan edesauttavat yhteistyötä? teemoittelusta.

Alkuperäiset ilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset	Muodostunut teema
Helppoa kun tietää mitä kautta voi olla yhteydessä kouluun ja mitä kautta koulu on yhteydessä kotiin.	Yksikanavainen yhteydenpito	Yhteydenpito
Ei ole kelloriippuvainen.	Aikaan sitomaton yhteydenpito	
Wilmassa on helppoa laittaa viestiä opettajille tai muulle henkilökunnalle oppilaan asioista.	Oppilaan asioista tiedottaminen	
Lasten viestit löytyvät yhdestä paikasta.	Yksi yhteinen yhteydenpitomuoto	
Ajantasaista ja paperitonta infoa.	Tavoittava ja ekologinen yhteydenpito	

Taulukko 3. Poimintoja tutkimuskysymyksen Millaiset tekijät huoltajien mielestä luovat yhteistyölle haasteita? teemoittelusta.

Alkuperäiset ilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset	Muodostunut teema
Jotkut opettajat aktiivisia kertomaan läksyt ja päivän kuulumiset, mm. tekemään tuntimerkintöjä ja toiset eivät.	Yhteneväiset toimintatavat	Yhteiset pelisäännöt ja toimintatavat
Vilmassa voisi olla tieto jos oma opettaja on pois.	Toimiva ja yhteneväinen tiedottaminen	
Enemmän positiivisia tuntimerkintöjä tilanteista koulussa. Myös huonosta käyttäytymisestä/tuntimerkinnästä saisi tulla tietoa.	Tuntimerkinnöillä tiedottaminen	
Ihan aina opettajat eivät kerkeä päivän aikana katsoa.	Yhteneväinen tavoitettavuus	
Jotkut opettajat eivät ehkä niin aktiivisesti lue viestejä, niin ei aina tiedä meneekö viesti perille.	Yhteneväinen tavoitettavuus	

6 Tutkimuksen tulokset

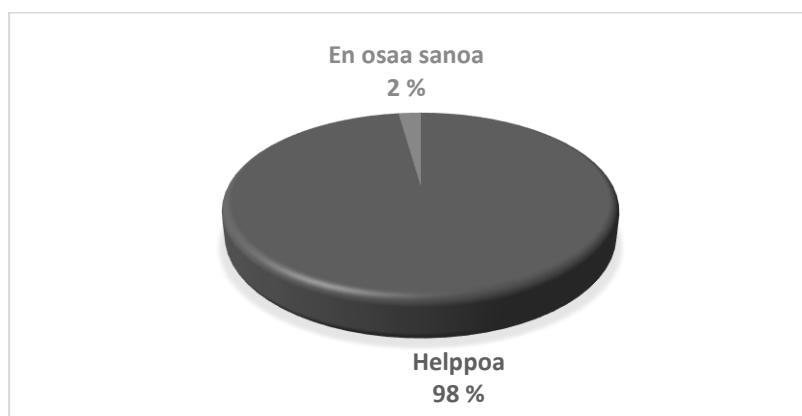
Tutkimuskyselyyn vastasi 45 huoltajaa. Vastausprosentiksi muodostui 34 %. Tässä luvussa esitellään tutkimuksen tulokset vastaten niihin tutkimuskysymysten ja aineistosta esille nousseiden teemojen avulla. Tutkimuksen pääkysymykseen Minkälaisia kokemuksia huoltajilla on Wilman kautta tapahtuvasta yhteistyöstä kodin ja koulun välillä? vastataan luvussa 6.1. Pääkysymystä tarkentavaan ensimmäiseen alakysymykseen Millaiset toimintatavat huoltajien kokemusten mukaan edesauttavat yhteistyötä? vastataan luvussa 6.2. Toiseen alakysymykseen Millaiset tekijät huoltajien mielestä luovat yhteistyölle haasteita? vastataan luvussa 6.3.

6.1 Huoltajien kokemuksia Wilma-yhteistyöstä

Wilmasta saa lukea uutisia, kuulumisia, monenlaisia tapahtumia, menneitä ja tulevia... tunti-merkintöjä. Tärkeitä juttuja laidasta laitaan. Toimii hyvin ja on monipuolinen.
(Vastaja 38)

6.1.1 Käytettävyys

Tutkimuksen mukaan 44 huoltajaa koki Wilman käytön olevan helppoa. Yksi huoltaja ei osannut kertoa, onko Wilman käyttö helppoa tai vaikeaa. Kuviossa 3 on esitetty huoltajien kokemusten jakautuminen Wilman käytettävyydestä.

Kuvio 3. Wilman käytettävyys.

Huoltajat arvostivat Wilman avulla tehtävässä yhteistyössä sen helppoutta, nopeutta ja selkeyttä. Wilma-viestit, tiedotteet ja tuntimerkinnät saavuttivat huoltajat ajasta tai paikasta riippumatta vaivatta, ja sen kautta myös huoltajien oli yksinkertaista lähestyä opettajaa.

Sovellus on selkeä ja helppokäyttöinen. Opettajalle on helppo lähettää viestiä ja seurata tuntimerkintöjä. (Vastaaja 21)

Poissaolot sun muut tiedustelut heti. (Vastaaja 27)

Helppo tapa viestiä molemmin puolin. (Vastaaja 39)

Nopea ja helppo työkalu viestimiseen ja tiedon tarkistamiseen. (Vastaaja 9)

Kaikki tutkimukseen osallistuneet huoltajat käyttivät Wilmaa älypuhelimella. Tämän koettiin helpottavan niin ajankäytöllisesti kuin toiminnaltaankin yhteistyön tekemistä. Muutama huoltaja toi Wilman käytettävyydessä esille sovelluksen ja verkkoversion toimivuuden eron. Tiedot toiminnot kuten esimerkiksi lasten loma-anomukset tai lähetetyt tiedotteet eivät tule esille sovellusta käytettäessä.

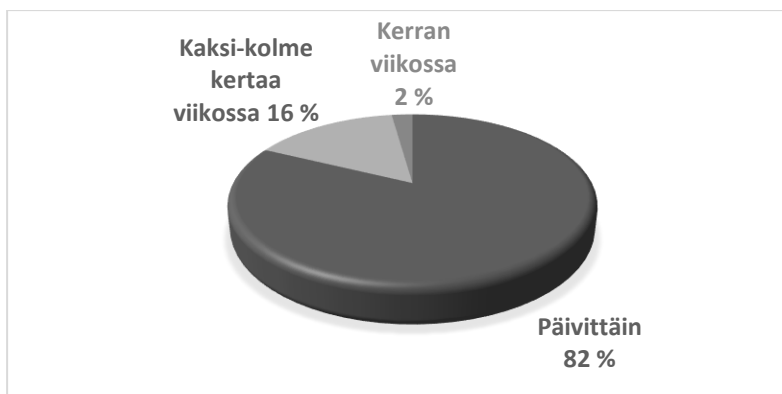
Älypuhelimelle Wilman tiedotteet yms. tulevat heti ja helposti tiedoksi. Sieltä pystyy myös tarvittaessa helposti tarkistamaan lukujärjestyksen, läksyt yms. (Vastaaja 9)

Muuten hyvä, mutta osa toiminnoista vaatii kirjautumisen verkkosivujen kautta, olisi kiva jos kaikki onnistuisi sovelluksella. (Vastaaja 28)

Aika perus "sovellus", joskin ärsyttävää ettei sovelluksesta löydy kaikkia työpöytäversion ominaisuuksia. (Vastaaja 14)

Päivittäin Wilmaa ilmoitti käyttävänsä 37 huoltajaa. Seitsemän huoltajaa käytti Wilmaa kaksi- kolme kertaa viikossa. Yksi huoltaja kertoi käyttävänsä Wilmaa kerran viikossa. Huoltajien Wilman käyttökertojen jakautuminen näkyy kuviosta 4.

Olen tyytyväinen Wilmaan ja sitä tulee seurattua jo automaattisesti ihan päivittäin. (Vastaaja 22)

Kuvio 4. Wilman käyttö arjessa.

6.1.2 Viestintä ja tiedottaminen

Huoltajien mielestä viestintä ja tiedottaminen Wilman avulla oli pääsääntöisesti sujuvaa ja toimivaa. Wilma nähtiin avoimena, ajantasaisena ja mutkattomana tiedonkulun välineenä. Informaation selkeä näkyvyys sai huoltajilta kiitosta. Tiedottamisen ajateltiin olevan helppoa myös opettajalle, koska viestin voi kohdentaa tietylle ryhmälle tai henkilöille, joita asiaa koskee. Reaaliaikainen tiedonkulku Wilman avulla nähtiin hyvänä asiana sekä kodin että koulun suuntaan, erityisesti aikataulujen tai muutosten suhteen.

Ajankohtaisista asioista tiedotetaan hyvin. Läksyistä todella hyvin toisen lapsen kohdalla. (Vastaja 5)

Pystyn tarvittaessa reagoimaan nopeasti, jos on jotakin aihetta lapsen koulunkäyntiin liittyen ja saan tiedon koulun tapahtumista. (Vastaja 9)

Toimii käytännön tilanteissa hyvin. (Vastaja 35)

Olen tyytyväinen Wilmaan. Se on matalan kynnyksen viestintäkanava. (Vastaja 21)

Toiset opettajat käyttävät enemmän kuin toiset. Minulle nopea ja toimiva väline. (Vastaja 45)

Muutaman huoltajan mielestä viestinnässä oli havaittavissa informaatiotulvaa. Erityisesti koronapandemian aikana erilaisten ohjeistusten ja viestien määrä on lisääntynyt ja sama viesti on saattanut tulla samalle vastaanottajalle monelta eri lähettäjältä kuormittaen näin vastaanottavaa tahoa.

Joskus kuitenkin tuntuu että infottavaa tulee niin paljon, ettei pysty sisäistämään kaikkea asiaa. (Vastaja 10)

Kun on neljä lasta koulussa, olisi kiva, jos yleiset tiedotteet tulisi vain kerran. (Vastaja 28)

Huoltajien kokemuksen mukaan Wilmassa tiedotettiin eniten yleisistä, ajankohtaisista ja tiedotusluonteisista asioista. Tällaisia olivat opettajan lähettämät viikkokirjeet, aikataulut ja muutokset, koulun tapahtumat, liikuntatuntien sisällöt sekä erilaiset koronapandemiaan ja terveydenhuoltoon liittyvät ohjeistukset. Joillakin opettajilla oli tapana tiedottaa läksyistä ja tulevista kokeista. Tuntimerkinnät, tekemättömät läksyt, unohdukset ja koemenestyksestä tiedottaminen näkyivät myös Wilmassa, mutta näiden suhteen nähtiin eroja opettajien toimintatavoissa. Kaikki opettajat eivät käyttäneet yhtä aktiivisesti Wilmaa lapsen koulumenestyksestä tai koulukäyttäytymisestä tiedottamisessa.

Luokan päivittäisistä asioista, lasten edistymisestä koulussa. (Vastaja 35)

Tuntimerkintöjä, miten on mennyt. Tässäkin toiset opettajat innokkaampia merkitsemään hyviä ja huonoja, toisista ei kuulu ”koskaan” tai hyvin harvoin mitään. Joskus tuntuu, että laitetaan helposti pikkuasioista, mutta tässäkin varmaan sekä vanhemmat että opettajat erilaisia. Itse en tarvitse jokaisesta lapsen liikkeestä tietoa, mutta joku toinen ehkä haluaa. (Vastaja 37)

Yleensä oppilaan unohduksista ja mokailuista. (Vastaja 26)

Huoltajat arvostivat pääsääntöisesti kaikkea Wilmassa saatua tietoa, eivätkä nähneet mitään lapsensa koulunkäyntiin liittyvää asiaa täysin tarpeettomana tai turhana tiedottamisena.

Ei sellaisia asioita olekaan. Kaikki tuo info mitä nyt opettajilta Wilmaan tulee, on arvokasta ja tärkeää. Etenkin, kun korona-aikana ei tule käytyä koululla, eikä nähtyä opettajia. (Vastaja 23)

Huoltajien mielestä Wilma-viestintä ei sovellu koulupäivän aikana sattuneesta kiireellisestä asiasta, kuten tapaturmasta tai sairastumisesta tiedottamiseen. Opettajan lähettämät viime hetken aikatauluviestit, niiden muutokset tai pikkuasioiden, kuten opiskeluvälineiden puuttumisesta tiedottamista pidettiin tarpeettomana viestin aiheena. Koulunkäyntiin liittyvät suuremmat ongelmat, kuten oppimisvaikeudet, kiusaaminen tai kaverisuhteet olivat asioita,

joihin huoltajat toivoivat muunlaista yhteydenottoa kuin Wilma-viestiä. Lapsen sopimattomasta käytöksestä toivottiin tuntimerkinnän lisäksi enemmän selventävää informaatiota.

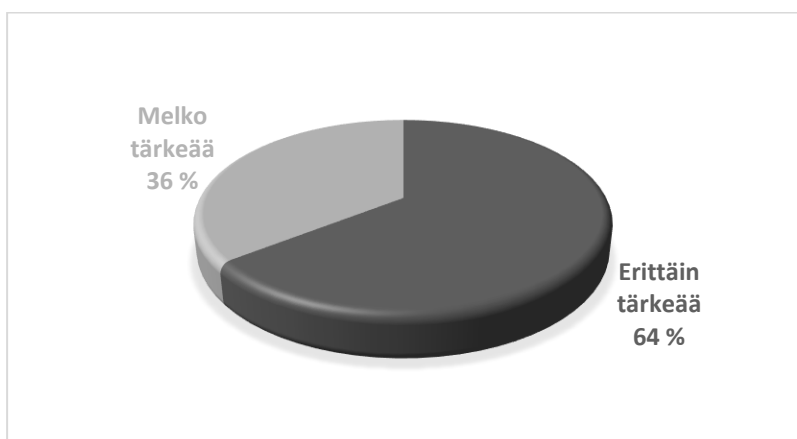
Sopimattomasta käytöksestä onneksi myös soitetaan. (Vastaaaja 13)

Kiusaaminen ja kiusatuksi tuleminen. Oppimisvaikeudet. Ne olisi parasta hoitaa juttelemalla. (Vastaaaja 38)

Tutkimuksen mukaan kaikki huoltajat olivat itse ottaneet kouluun tai opettajaan yhteyttä Wilman kautta. Selkeästi yleisimpänä viestin aiheena oli ollut oppilaan sairauspoissaolo. Lääkäri- ja terveydenhoitajakäynneistä tiedotettiin myös paljon. Muut huoltajan lähettämät Wilma-viestit liittyivät yleisesti lapsen oppimiseen ja koulunkäyntiin, etäopetukseen, kaverisuhteisiin, loma-anomuksiin tai kotona olevien tilanteiden muuttumiseen. Yksi huoltaja kertoi kiittäneensä Wilma-viestillä opettajaa hyvästä palautteesta.

6.1.3 Palaute

Kaikki tutkimukseen osallistuneet huoltajat arvostivat koulusta ja opettajalta saatua palautetta omasta lapsestaan. Erittäin tärkeinä Wilma-viestejä ja tuntimerkintöjä piti 29 huoltajaa ja melko tärkeinä ne näki 16 huoltajaa. Kuvio 5 näkyy huoltajien kokemusten jakautuminen Wilmassa saadun palautteen merkityksestä.

Kuvio 5. Wilmassa saadun palautteen merkitys.

Opettajalta Wilmassa saadun palautteen koettiin helpottavan kodin kasvatustyötä sekä pysymistä ajan tasalla koulutyöstä ja lapsen koulumenestymisestä. Palautteen merkitys korostui koronapandemiasta johtuen. Tärkeäksi nähtiin myös palautteen oikea-aikaisuus.

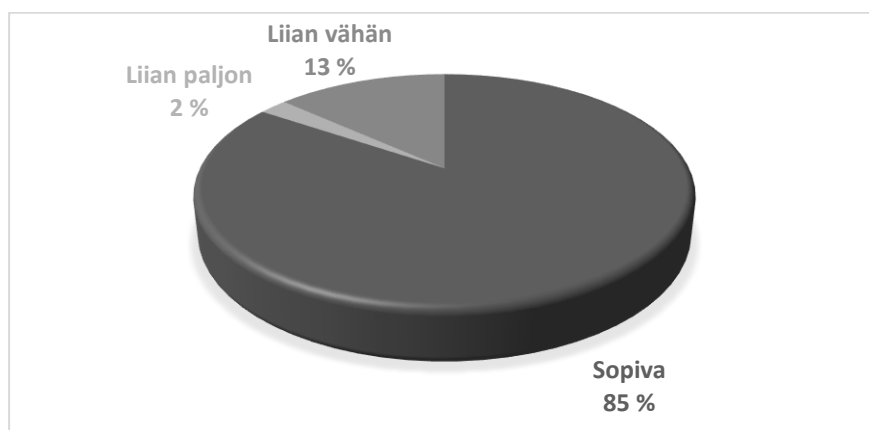
Lapsen kanssa keskustelu helpompaa, kun vanhempi saa tietoa opettajalta. (Vastaaja 5)

Tuntimerkinnöistä käy ilmi, miten siellä koulussa hommat sujuu ihan oikeasti. Kun lapsilta kysyy päivän kuulumiset, saan ympäröivästä ”ihan ok” -vastauksia. Wilma luotettava opettajan ja vanhempien kanava. (Vastaaja 23)

Kiva kuulla jos on mennyt hyvin ja hyvä kuulla jos jotain huonoa, mutta ihan jokaista ”vaelsi turhaan luokassa”-merkintää ei tarvitse laittaa. (Vastaaja 37)

Nyt varsinkin korona aikana, kun ei ole päässyt koulussa itse käymään tai juttelemaan muiden vanhempien kanssa. Wilmasta tulee tietoa miten koulussa menee. (Vastaaja 31)

Tutkimuksen mukaan huoltajat näkivät Wilma-viestien ja tuntimerkintöjen määrissä ja sisällöissä selkeitä eroja riippuen lähettävästä tahosta sekä omista lapsistaan. Suurin osa eli 38 huoltajaa koki saavansa Wilma-viestejä ja tuntimerkintöjä tiedokseen määrällisesti sopivasti. Kuuden huoltajan mielestä viestejä ja tuntimerkintöjä tuli liian vähän ja yksi huoltaja koki saavansa niitä liian paljon. Kuvio 6 näkyy Wilmassa saadun palautteen määrän jakautuminen huoltajien kokemuksen mukaan.

Kuvio 6. Kokemus Wilmassa saadun palautteen määrästä.

Tutkimuksen mukaan 30 huoltajaa (67 %) oli havainnut Wilmassa saamiensa palautteiden määrissä eroja lastensa kesken. Huoltajat kokivat määrällisyyden pääsääntöisesti johtuvan opettajan aktiivisuudesta käyttää Wilmaa palautteen antamisessa. Eri opettajilla nähtiin olevan erilaisia käytännön toimintatapoja ja kriteerejä palautteen antamisen tärkeydessä. Merkintöjen antamisessa havaittiin myös kausiluonteisuutta.

Toisen lapsen opettaja laittaa tuntimerkintöjä lähes päivittäin, toisen opettaja kerran kaksi kuussa. Mielestäni on mukavampi saada useammin tietää miten tunneilla sujuu. (Vastaja 6)

Toiset opettajat päivittää Wilmaa ahkerammin. Toiset on sanonut suoraan että hiljaisuus wilmassa on hyvä merkki. (Vastaja 28)

Kaikki ei käytä merkintöjä ja se on harmi, koska kotona olisi kiva mainita kaikkien lasten kohdalla ne, eikä vain osan. (Vastaja 22)

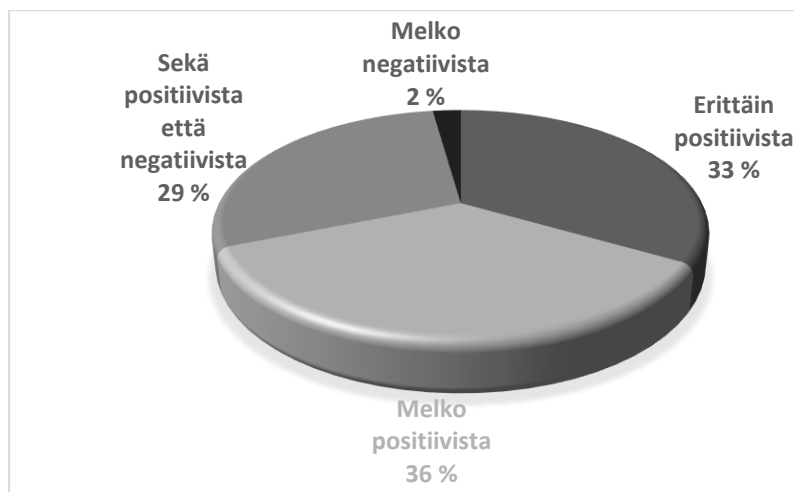
Osa opettajista ei ehkä koe tiedottamista niin tärkeäksi. (Vastaja 14)

Huoltajan saamien Wilma-viestien ja tuntimerkintöjen määrien eroon vaikuttivat myös lasten ikä, luokka-aste ja persoonallisuus. Perheen nuorimpien ja alemmilla luokka-asteilla olevien lasten koulunkäynnistä tiedotettiin enemmän viestien muodossa, kun taas vanhempien lasten kohdalla tuntimerkintöjen käyttö oli yleisempää. Huoltajien mielestä palautteen määrään saattoi vaikuttaa lapsen ja opettajan henkilökemioiden sujuvuus.

Osa opettajista ei ehkä koe tiedottamista niin tärkeäksi ja toki omat lapsetkin ovat erilaisia - toinen voi olla vilkas ja toinen sitten hoitaa opintonsa mallikkaammin. (Vastaja 14)

Riippuu opettajasta. Toiset raportoivat joka liikkeestä ja toiset silloin tällöin...tietysti tässä en tiedä, johtuuko se lapsesta. Koska molemmilla lapsilla ollut eri opettajat, eli jos vanhempi lapsi olisi nuoremman lapsen opettajan luokalla, tulisiko enemmän viestejä, ei voi tietää. Tai jos toisinpäin, nuorempi olisi vanhemman lapsen opettajan luokalla, tulisiko vähemmän. (Vastaja 37)

Yhteensä 31 huoltajaa oli kokenut Wilma-viestien ja tuntimerkintöjen sisällöt erittäin positiivisina tai melko positiivisina. 13 huoltajaa oli kokenut palautteen sisältöjen olleen sekä positiivisia että negatiivisia. Yhden huoltajan mielestä palaute oli ollut melko negatiivista. Kuvio 7 kertoo huoltajien kokemusten jakautumisen Wilmassa saadun palautteen sisällöstä.

Kuvio 7. Kokemus Wilmassa saadun palautteen sisällöstä.

Tutkimuksen mukaan 22 huoltajaa (49 %) oli kokenut Wilma-viestien ja tuntimerkintöjen sisällöissä olevan eroja lastensa kesken. Eniten palautteen sisällöllisen eron, kuten myös edellä todetun palautteen määrällisenkin eron, koettiin johtuvan opettajan toimintatavoista ja aktiivisuudesta käyttää Wilmaa. Sisällöllisiä eroja nähtiin opettajien lähettämien viestien selkeydessä sekä lapsen käyttäytymisen ja oppimisen positiivisessa tai negatiivisessa huomioimisessa.

Johtuu opettajasta. Toinen merkitsee harvoin ja silloinkin lähes aina vain negatiivista. Toinen laittaa lähes päivittäin, useammin positiivista kuin negatiivista. Tiedän toki että riippuu varmasti paljon lapsesta millaisia merkintöjä tulee. Pääasiassa meillä merkinnät ovat olleet positiivisia, mutta olisi mukavampi ottaa vastaan myös harvoin tulevia negatiivisia merkintöjä, jos välillä tulisi tälläkin lapsella myös jotain positiivista. (Vastaja 6)

Tuntimerkinnöissä valtava ero opettajista riippuen. Toiset ilmoittaa vain negatiivisia, kun läksyt tekemättä. (Vastaja 24)

Toisen lapsen kohdalla toimii oikein hyvin. Hänen haasteistaan huolimatta hänessä oleva hyvä huomataan ja tulee paljon positiivisia merkintöjä. Todella upeaa! (Vastaja 45)

Huoltajien mukaan lapsen persoonallisuus, ikä ja oppiaineet näyttäytyivät palautteiden sisällöllisissä eroissa. Yksi huoltaja toi esille lapsen sukupuolen mahdollisen vaikutuksen

palautteen sisältöön. Huoltajat toivoivat palautteissa huomioitavan enemmän oppilaiden yksilöllistä menestymistä ja opettajien reagoimista parantuneeseen käyttäytymiseen.

Ikäerosta ja oppiaineista johtuen esim. toisella on enemmän kokeita, joista tulee tiedotteita. (Vastaaja 9)

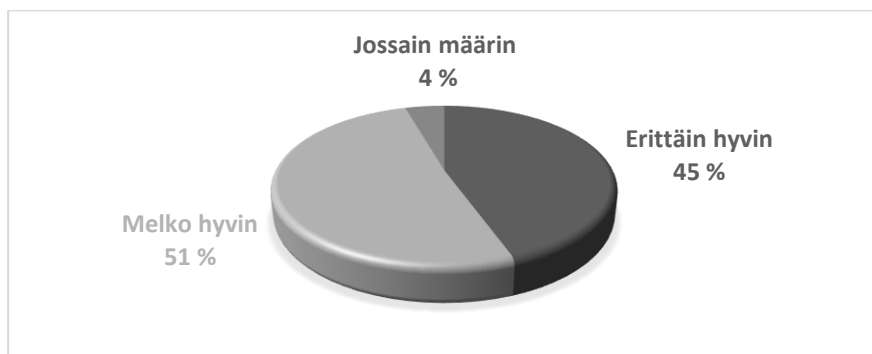
Toiselle tulee sekä unohdusmerkintöjä, että hyvä tunti -merkintöjä. Toisella ei tule hyvä tunti -merkintöjä kuin harvoin vaikka on tunnollinen ja hyvä koulussa. (Vastaaja 10)

Poika saa negaa käytöksestä, tyttö unohduksista. (Vastaaja 11)

Välillä saan tärkeää tietoa, mutta välillä mielestäni turhistakin asioista ilmoitellaan. Toivoisin syvällisempää pohdintaa & viestintää esim. luokan ilmapiiristä, oppilaiden persoonallisuudesta, kykyjen hyödyntämisestä tai siitä kun oppilas on tsempannut itselleen haastavan asian suhteen. Ymmärrän kuitenkin koulun & henkilökunnan resurssit & realiteetit ja opetussuunnitelmien aiheuttamat vaatimukset. Yksilöllisyyden huomaaminen ja huomioiminen jää helposti niiden jalkoihin. (Vastaaja 33)

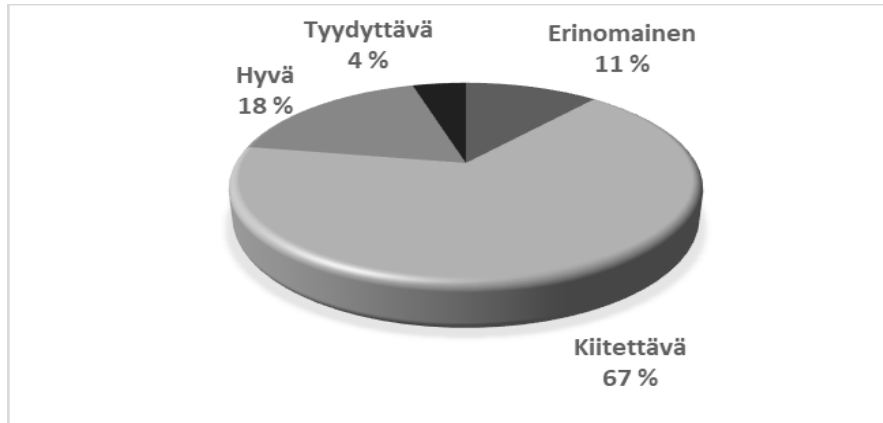
6.2 Yhteistyötä edesauttavat toimintatavat

Tutkimuksen mukaan huoltajat näkivät Wilman toimivana yhteistyömuotona kodin ja koulun välillä. Erittäin hyvänä yhteistyötä ylläpitävänä toimintatapana Wilman näki 20 huoltajaa ja melko hyvänä toimintatapana 23 huoltajaa. Jossain määrin toimivana yhteistyömuotona Wilman näki kaksi huoltajaa. Heidän mielestään yhteistyön toimimattomuutta aiheutti lähinnä sovelluksen ja verkkoversion eroavaisuus sekä opettajien erilaiset Wilman käyttötavat. Huoltajien kokemusten jakautuminen Wilman toimivuudesta kodin ja koulun yhteistyömuotona on esitetty kuviossa 8.

Kuvio 8. Kokemus Wilman toimivuudesta yhteistyössä.

Keskiarvoksi tässä tapaustutkimuksessa kodin ja koulun yhteistyön toimivuudelle muodostui kouluarvosana yhdeksän eli kiitettävä. Huoltajien antamien kouluarvosanojen jakautuminen näkyy kuvista 9.

Kuvio 9. Kouluarvosana Wilmalle.

Wilman avulla tehtävän yhteistyön tärkeimmäksi edistäväksi tekijäksi huoltajat nostivat sen käytettävyyden ja saavutettavuuden. Helppoa ja nopeaa tiedonkulkua sekä toimivaa yhteydenpitovälinettä arvosti lähes jokainen tutkimukseen osallistuva huoltaja. Tällä nähtiin olevan vaikutusta myös lapsen oppimiseen ja koulunkäyntiin.

6.2.1 Yhteydenpito

Yhteydenpito ja sen toimivuus nähtiin tärkeänä yhteistyötä edistävänä tekijänä. Huoltajien mielestä yhteydenpito opettajan ja muun koulun henkilöstön, muun muassa terveydenhoitajan kanssa Wilman avulla oli nopeaa ja toimivaa. Lapsen poissaolojen ilmoittaminen koettiin yksinkertaisena, ja viestin lähettäminen samalla kertaa useammalle henkilölle koettiin helppona. Viestinnän mutkattomuuden ja helppouden nähtiin madaltavan kynnystä ottaa yhteyttä kouluun. Yhteydenpidon etuna nähtiin ajasta riippumattomuus ja sen ajantasaisuus. Tiedotteiden vastaanottamista ja asioista viestimistä Wilman avulla pidettiin selkeänä yhteydenpitoväylänä. Huoltajat kokivat viestien tavoittavan opettajan ja opettajien huomioivan viestit hyvin. Yhteistyötä edistäväksi tekijäksi koettiin myös yhteystietojen, viestien, tiedotteitten ja lomakkeiden löytyminen samasta paikasta. Paperiton ja sähköinen tiedottaminen koettiin edeltäjänsä reissuvihkoa tehokkaammaksi ja varmemmaksi yhteydenpitomuodoksi. Puhelinsovelluksen helppokäyttöisyys mahdollisti nopean

yhteydenpidon esimerkiksi huoltajan työpäivän aikana. Myös Wilman luotettavuuden nähtiin tukevan yhteistyötä.

Wilman kautta saa nopeasti yhteyttä opettajiin. (Vastaaja 30)

Yhteydenpito wilman välityksellä, kodin ja koulun välillä, on hyvä asia jo itsessään. (Vastaaja 38)

Kätevä yhteydenpitoväline. Joka perjantai tulee opelta viikon kuulumiset ja kertoo vähän seuraavan viikon suunnitelmista. (Vastaaja 31)

Nopeaa ja helppoa, ei sidottu kelloon (voi laittaa vaikka illalla viestiä, opettaja vastaa tietenkin työajallaan) (Vastaaja 45)

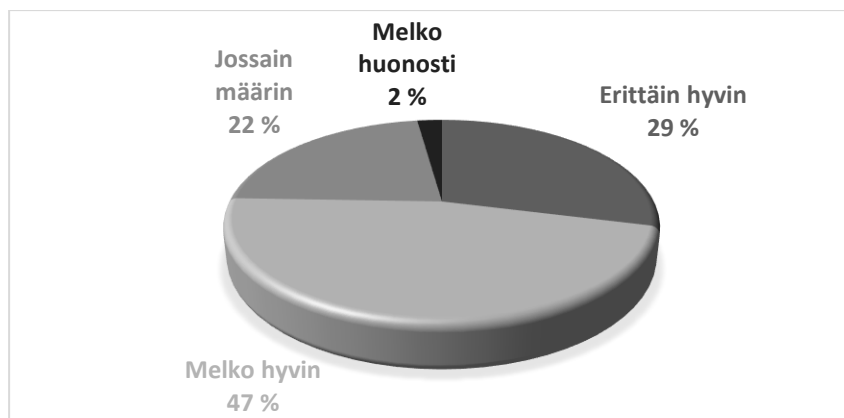
Vaikka Wilmaa pidettiin toimivana ja yhteistyötä edistävänä yhteydenpitomuotona, erityisesti koronapandemian aikana, huoltajat toivoivat myös muita yhteistyötämuotoja kodin ja koulun välille. Tämä tuodaan esille luvussa 6.3.3 Muu yhteistyö.

Parempi se on kuin ei mitään, mutta toivoisin toisenlaista systeemiä ja sitä, että yhteistyö olisi oikeasti paljon muutakin kuin Wilma-viestittelyä. (Vastaaja 33)

6.2.2 Oppinen ja koulunkäynti

Tutkimuksen mukaan suurin osa huoltajista näki Wilman käytön kodin ja koulun yhteistyössä hyödyttävän lapsen oppimista ja koulunkäyntiä. Erittäin hyvänä tukijana Wilman näki 13 huoltajaa ja melko hyvänä tukijana 21 huoltajaa. Kymmenen huoltajan mielestä Wilma hyödytti lapsen oppimista jossain määrin. Yhden huoltajan mielestä Wilma tuki lapsen oppimista melko huonosti. Huoltajien näkemysten jakautuminen, miten Wilma tukee lapsen oppimista ja koulunkäyntiä näkyy kuviosta 10.

Hyväksi havaittu kommunikointikanava. Ja juuri ne tuntimerkinnät, hyvä keksintö!!! Varsinkin näin etäaikana tuntimerkinnät kertovat, miten koulunkäynti sujuu yms. Niillä pystyy tsemppaamaan ja tukemaan lasta kotoa käsin, kun äitikin näkee, mitä opettaja on laittanut. Meillä kaikki tuntimerkinnät kerrotaan lapsille myös. (Vastaaja 22)

Kuvio 10. Näkemys Wilmasta lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tukijana.

Wilmassa saadun palautteen koettiin edistävän lapsen oppimista ja koulunkäyntiä sekä vanhempien välityksellä että suoraan lapsen oman toiminnan kautta. Tietoisuus koulupäivien sujumisesta ja oppimisen etenemisestä nähtiin tuovan luottamusta kodin ja koulun välille. Huoltajat olivat kiinnostuneita kuulemaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista niin koko luokan kuin oman lapsenkin tasolla. Osa huoltajista koki Wilman olevan ainoa tapa saada tietää lapsen kouluasioista. Tietämättömyys läksyistä tai koalueesta oppilaan poissaolosta tai muusta syystä johtuen helpottui tarkistamalla asia Wilmasta. Negatiivissävvyinen tuntimerkintä, tieto läksyjen tekemättömyydestä tai viesti huonosta käytöksestä antoi huoltajille signaalin puuttua asiaan myös kotona. Huoltajat toivoivat tuntimerkinnän lisäksi asiasta tarkempaa selvitystä kotona tapahtuvan käsittelyn helpottamiseksi. Hyvällä Wilma-palautteella tai tiedotetulla koemenestyksellä koettiin olevan kannustava merkitys lapsen oppimiseen. Erityisen tärkeänä ja motivoivana positiivinen palaute oppimisen tukemisessa nähtiin hiljaisen ja aran lapsen kohdalla. Kotona tapahtuva kannustus koettiin merkityksellisempänä koulusta ja opettajalta saadun tietoisuuden valossa. Wilman merkitys yhteistyön tekemisessä ja oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessä korostui huoltajien mukaan osaltaan koronapandemiasta johtuen.

Kun saa tietää miten lapsella koulussa menee, pystyy kehumaan ja kannustamaan lasta myös kotona. Jos merkinnät negatiivisia, tietää kotonakin mihin asioihin pitää kiinnittää huomiota enempi. (Vastaja 6)

Jos ei lapsi muista/ole merkinnyt läksyjään, niin ne yleensä löytyvät wilmasta, jolloin läksyjä ei jää tekemättä, sekä itse voi tarkistaa, että kaikki annetut läksyt tulee tehtyä. Tiedotteiden ansiosta osaa varautua oikeanlaisilla välineillä esim. hiihtovarusteet mukaan. (Vastaja 9)

Muutama huoltaja ajatteli Wilman hyödyn olevan enemmän aikuista kuin lasta varten. Vasta oppilaiden omien Wilma-tunnusten käytön nähtiin tuovan lapselle tietoisuutta koulunkäynnistään ja tukevan näin vastuunottamista omasta oppimisestaan.

Varsin hienoa, että isommilla lapsilla itsellään on tunnukset ja pystyvät seuraamaan merkintöjä. (Vastaaja 21)

Jos liikaa puututaan niin lapset ei myöskään opi kantamaan vastuuta omasta oppimisestaan. (Vastaaja 28)

Nuorempi ei pääse omaan wilmaan, joten ei [tue oppimista] mitenkään, vanhempi pääsee, joten näkee, esim. läksymerkinnät, mutta muuten tuki tätä kautta on aika vähäistä. (Vastaaja 37)

6.3 Yhteistyötä haastavat tekijät

Tutkimuksen mukaan yhteistyötä kodin ja koulun välillä heikensivät opettajien erilaiset toimintatavat Wilman käytössä. Huoltajat antoivat rakentavaa palautetta myös Wilman käytettävyydestä ja toimivuudesta. Wilma-verkkopalvelun kautta tapahtuvan yhteistyön lisäksi huoltajat korostivat muiden yhteistyömuotojen tärkeyttä Wilman rinnalla.

6.3.1 Yhteiset pelisäännöt ja toimintatavat

Huoltajien kokemuksissa painottuivat selkeästi opettajien erilaiset toimintatavat ja aktiivisuus käyttää Wilmaa osana yhteistyötä. Huoltajien mukaan jotkut opettajista laittoivat tuntimerkintöjä tai viestejä tiedoksi lähes päivittäin, joku muutaman kerran kuukaudessa ja joku kaksi kertaa vuodessa. Yksi huoltaja koki, ettei yhteydenpitoa ollut Wilman kautta tai muutenkaan oikeastaan ollenkaan. Vaikka huoltajat allekirjoittivat palautteen määrän liittyvän osaltaan myös omaan lapsen koulunkäynnin sujuvuuteen, yhteneväiset toimintatavat koulun taholta kannustaisivat huoltajia paremmin yhteistyöhön.

Eri opettajilla hyvin eri käytännöt. Toiset eivät käytä Wilmaa läksymerkintöihin (vaan pedanet), koetuloksia eivät kaikki merkkää, mikä todella harmi ja joiltakin opettajille tulee pelkästään negatiiviset merkinnät (läksyt tekemättä tms) ei koskaan hyvä tunti tms. Vanhempien infoon toimii hyvin muuten. (Vastaaja 24)

Kaikki opettajat käyttää eri tavalla. Joku ilmoittaa kaikesta, joku kahdesti vuodessa kirjastokortista. Yhtenäinen linja olisi kiva. (Vastaja 28)

Huoltajat toivoivat koululta ja opettajilta selkeää ja yhteneväistä linjaa tuntimerkintöjen merkitsemisessä, koulumenestyksestä tiedottamisessa ja viestien käytössä, niin määrällisellä kuin sisällölliselläkin tasolla. Yhteisten toimintatapojen puuttuminen, esimerkiksi läksymerkintöjen suhteen, koettiin hankaloittavan huoltajien koulutyön tukemista kotona. Epäselvänä ja haastavana tekijänä koettiin lisämainintojen puuttuminen opettajan antamien tuntimerkintöjen yhteydessä. Sanallisella viestinnällä ehkäistään palautteen väärinymmärrystä, virheellistä tulkintaa tai viestin tahatonta negatiivista sävyä.

Pitäisikö opettajilla olla jokin perussääntö, mitä vähintään pitää laittaa, jotta edes osa olisi yhtenäistä. (Vastaja 37)

Toisen lapsen opettaja(t) käyttää Wilmaa paremmin ja tulee paljon vanhempia ilahduttavia positiivisia merkintöjä (myös kielteisiä jos niihin tarvetta). Toisen lapsen osalta merkintöjä vähän. Muutamit opettajat laittavat merkinnän vain jos negatiivista huomiota, tämä on erikoista toimintaa ammattilaiselta eikä kannusta yhteistyöhön mitenkään. (Vastaja 45)

Opettajat kokevat tarpeellisiksi tiedottaa eri asioista ja erilaisella tahdilla Wilman kautta. (Vastaja 33)

Huoltajat näkivät yhteistyötä hidastavana tekijänä opettajan viesteihin vastaamisen viivästymisen tai ylipäättään vastaamattomuuden. Muutama huoltaja toivoi yhteneväistä tiedotusta oppilaiden ja huoltajien suuntaan opettajan poissaolosta.

Toisinaan tuntuu epävarmalta, onko viesti tavoittanut vastaanottajan esimerkiksi poissaolosta ilmoitettaessa, kun ei varmaksi tiedä, onko oma opettaja paikalla. Oman opettajan poissa ollessa ei tiedä, kenelle osoittaa viestit. Olisiko mahdollista, ainakin pidempiaikaisten poissaolojen kohdalla, että sijaisena toimiva henkilö laittaisi tiedon huoltajille? (Vastaja 1)

Jotkut opettajat eivät ehkä niin aktiivisesti lue viestejä niin ei aina tiedä meneekö viesti perille. Ja jos viestiin ei saa kuittausta, niin jää sellainen olo että viesti ei mennytkään perille. (Vastaja 31)

6.3.2 Wilman käytännön toimivuus

Valtaosa huoltajista oli Wilman kautta tapahtuvaan yhteistyöhön tyytyväisiä, eivätkä he osannut nimetä siinä kehittämistarpeita. Wilman käytettävyydessä ja käytännön toiminnoissa puolestaan havaittiin puutteita. Yhteistyötä haastavaksi nousi Wilma-sovelluksen ja Wilma-verkkoversion erilaiset käytännön toiminnot. Huoltajat kokivat hankalana sen, etteivät he saa sovelluksen kautta tietoa koulun tai opettajan lähettämistä tiedotteista. Tiedotteen saavutettavuus ja lukeminen oli mahdollista vain verkkoversion kautta.

Sovellus ja työpöytäversioista voisi löytyä samat mahdollisuudet. Esim. loma-anomuksen tekeminen ei onnistu sovelluksella eikä voi tarkistaa loma-anomuksen tilaa. (Vastaja 14)

Kaikki Wilman osa-alueet eivät näy sovelluksen versiossa, joten selaimen kautta tietokoneella on myös käytävä asioita katsomassa välillä. (Vastaja 35)

Wilma-viestien omatoimista lajittelumahdollisuutta tai merkitsemistä kritisoitiin, jotta tärkeimmät viestit olisi mahdollista säästää tulevaisuutta ajatellen. Huoltajat toivoivat Wilmassa nähtäville niin sanottua seurantatietoa siitä, onko lähetetty viesti luettu tai onko se saavuttanut vastaanottajan. Tällainen toiminto on opettajalla käytössä hänen lähettäessään Wilma-viestejä huoltajille. Erilaisten poissaolosten ilmoittaminen Wilmassa, erityisesti koronapandemian aikana, on lisääntynyt. Huoltajien merkitsemis- ja ilmoitusmahdollisuus oman lapsen poissaolosta Wilmassa nähdään kovin suppeana. Toimiva ja informatiivinen yhteydenpito tarvitsee huoltajien mielestä lisää erilaisia vaihtoehtoja.

Olisi näppärää, jos viestin voisi sähköpostin lailla ”kiinnittää seinälle” tai merkata tärkeäksi. Nyt tärkeä viesti hukkuu aikajärjestykseen. (Vastaja 21)

Sairaspoissaolo ilmoituksessa on vaihtoehtona vain sairastuminen tai luvaton poissaolo. Lapsella voi olla muitakin menoja kuten hammaslääkäri. Ärsyttää kirjoittaa viesti vain siksi ettei ole muuta vaihtoehtoa. Varsinkin jos tuntimerkintänä on jo selvityspyyntö. Ne tulee kaikki merkittyä sairaspöissaoloksi kun ei muutenkaan vaihtoehtoa ole. (Vastaja 34)

Opettajien yhteystietojen löydettävyyttä ja tietoisuutta opettajan opettamista aineista toivottiin parannettavan Wilma-sovelluksessa.

Opettajien nimien taakse voisi lisätä minkä luokan tai aineen opettajia ovat. Välillä ankara hakeminen ja pohdinta, kuka oli esim. liikunnanope kenelläkin lapsella.

(Vastaaja 23)

6.3.3 Muu yhteistyö

Vaikka Wilman käyttö ja sähköisen yhteistyön merkitys on koronapandemian aikana korostunut, huoltajat näkivät tärkeänä ja odottivat tehtävän myös muunlaista yhteistyötä kodin ja koulun välillä. Wilma nähtiin hyvänä ja toimivana tiedotuskanavana ja lähtökohtaisesti huoltajat toivoivatkin vain yhden viestintäkanavan suosimista sekaannusten välttämiseksi. Yksi huoltaja toivoi yhteydenpidon muodoksi sähköpostia ja yksi huoltaja puolusti WhatsApp -viestinnän käyttöä nopeampana perusviestimenä.

Wilma on hyvä juuri näin. Mielestäni pelkkä wilma riittää. Pedanet tuo sekavuutta.

(Vastaaja 3)

Suurin osa huoltajista ei halunnut lisätä Wilman käyttöä yhteistyössä, eikä sillä haluttu korvattavan muita kodin ja koulun yhteistyömuotoja, vaan Wilma nähtiin hyvänä osana toimivaa yhteistyötä tällaisenaan. Huoltajien mielestä tietyt koulunkäyntiin liittyvät asiat, kuten ongelmatilanteet, kiusaamiset tai oppimisvaikeudet soveltuivat Wilmaa paremmin lähitapaamisissa hoidettaviksi. Muutama huoltaja kyseenalaisti Wilman soveltuvuuden kodin ja koulun yhteistyömuotona, mutta he eivät tuoneet esille rakentavia kehitysehdotuksia. Joidenkin huoltajien mielestä Wilmaa voitaisiin käyttää laajemmalti, kuin mitä nyt yhteistyössä käytetään.

Jos kaikki yhteydenpito on aina Wilman välityksellä, eikä koskaan kasvotusten, niin jotakin voi jäädä kuitenkin "pimentoon", eli vanhempainvartit on myös hyviä.

(Vastaaja 9)

En pidä Wilmasta-järjestelmänä. Se on kankea ja vaikeasti lähestyttävä. Ei innosta vapaamuotoisempaan ja spontaaniin kanssakäyntiin. (Vastaaja 33)

Opettajan kanssa keskustellaan "muuten vaan" vain kerran vuodessa, mikä on aika harvoin. Wilman kautta ei tule kysyttyä, miten lapsella koulussa menee, jos ei ole mitään erityistä huolen aihetta. (Vastaaja 13)

Kodin ja koulun livekohtaamisia tarvitaan enemmän, eli ei pelkkää wilma-viestintää.

(Vastaaja 20)

Jos koulussa tulee mm. Konfliktitilanne, olisi mukavaa pystyä keskustelemaan asioista puhelimitse tai kasvotusten. Viestit voi ymmärtää/tulkita väärin ja aiheuttaa turhaakin huolta. (Vastaaja 30)

7 Pohdinta

Tässä luvussa käsitellään tämän tapaustutkimuksen tuloksia yhteenvedon omaisesti teoriataustaan liitettynä. Laadullinen tutkimus tuo esille kerätyn aineiston merkityksen teoreettisen tarkastelun tulkitsijana. Tutkijan teoreettiset näkökulmat käsitteellistyvät käytännön kautta ja näin teorian ja empirian vuorovaikutteisuus tulee näkyväksi tutkimuksessa. Käytännöstä löytyvät ominaispiirteet ja ilmiöt ovat tutkijan henkilökohtaisia konstruktioita. Tästä johtuen laadullinen tutkimus on aina tulkinnallista. (Kiviniemi 2018, 77, 83.) Tämän luvun lopuksi pohditaan vielä tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä sekä jatkotutkimusmahdollisuuksia.

7.1 Yhteenveto ja johtopäätökset

Kodin ja koulun yhteistyön muodot ovat muuttuneet viime vuosien aikana. Sähköiset verkkopalvelut ovat tulleet jäädäkseen kouluyhteisöihin ja yhteistyön tekemiseen. Tässä tapaustutkimuksessa kodin ja koulun yhteistyötä Wilma-verkkopalvelun avulla tutkittiin huoltajien sille antamien merkitysten ja kokemusten avulla. Tavoitteena oli kokemusten lisäksi löytää yhteistyötä edistäviä ja yhteistyötä haastavia tekijöitä. Kodin ja koulun yhteistyö on vallitsevan koronapandemiankin johdosta kokenut muutoksia. Lähikontaktit sekä muut tapaamiset huoltajien kanssa koulun arjessa ja juhlassa ovat typistyneet lähes yksinomaan puhelimitse tapahtuvaan tai sähköisen yhteydenpidon muotoon. Tämä on osaltaan voinut tässä tutkimuksessa vaikuttaa huoltajien näkemyksiin yhteistyöstä, mutta toisaalta tutkitussa kouluyhteisössä Wilma-verkkopalvelu on kuitenkin ollut käytössä jo useita vuosia ennen koronapandemiaa, joten huoltajien kokemuksia on ehtinyt kertyä jo aiemminkin.

Tutkimus toteutettiin sähköisellä verkkokyselylomakkeella yhden alakoulun huoltajille. Metodologisesti ajateltuna anonyymillä kyselylomakkeella onnistuttiin tuottamaan tähän tapaustutkimukseen toimiva ja monipuolinen aineisto. Oikeanlaisten kysymysten laadinta oli tutkimuksen tulosten saamisen kannalta oleellista. Jälkikäteen ajateltuna ohjaava teksti olisi saattanut tukea muutamaa avointa kysymystä, jotta vastaukset olisivat olleet vielä antoisampia. Hirsjärvi ym. (2007, 197) painottaa rajattuja ja spesifimpiä kysymyksiä parempina, kuin enemmän tulkinnan mahdollisuuksia sisältäviä, yleisiä kysymyksiä. Tämän tutkimuksen kyselylomakkeella ei tietoisesti tarjottu vastaajille vaihtoehtoa ”en osaa sanoa”, jotta jokaisen huoltajan kokemus muuttuisi näkyväksi vastaukseksi.

Tutkimukseen valikoituivat sellaiset huoltajat, joilla oli vähintään kaksi 1.–6.-luokkalaista lasta ja jotka olivat aktivoineet itselleen Wilma-käyttäjätunnukset. Tällaisia huoltajia alakoulussa oli 160 kappaletta. Osa huoltajista on hankkinut ja aktivoinut itselleen Wilma-käyttäjätunnukset koulun kautta, mutta eivät välttämättä ole sitoutuneet aktiiviseksi Wilman käyttäjäksi. Perheissä molemmilla huoltajilla ovat Wilman käyttäjätunnukset usein aktivoituina, mutta pääsääntöisesti vain toinen huoltaja käyttää niitä yhteydenpitoon kodin ja koulun välillä. Wilman käyttämättömyys esimerkiksi lähetettyjen viestien kohdalla näkyy opettajalle ja nyt tässä tutkimuksessa tutkijalle tietona ”viesti lukematta”. Tällaisia huoltajia oli tämän tutkimuskyselyviestin kohdalla 27 kappaletta. Näin ollen todelliseksi tutkimuskyselyn vastaanottajien lukumääräksi muodostui 133. Kyselyyn vastasi 45 huoltajaa ja tutkimuksen vastausprosentiksi muodostui 34 %. Tällä harkinnanvaraisella otannalla onnistuttiin saamaan tutkimuksen kannalta riittävän monipuolinen aineisto, joka edusti kattavasti huoltajien kokemuksia ja näkemyksiä Wilman avulla tehtävästä yhteistyöstä. Tässä tutkimuskyselyssä vastauksia toivottiin molemmilta huoltajilta, mutta vastaaminen on oletettavasti jäänyt vain toisen huoltajan toimeksi.

Tutkimukseen vastanneista 40 oli naisia ja viisi miehiä. Useimmiten äidit hoitavat yhteydenpidon koulun suuntaan ja osallistuvat myös aktiivisemmin vanhempainiltoihin ja tapaamisiin. Vanhemmuudessa äidin rooli hoivaajana ja kasvattajana on merkittävämpi ja ensisijaisempi kuin isän. Äidin toiminnan vaikutukset lapseen ovat oleellisia ja näkyvät emotionaalisessa suhteessa. Erityisesti äidin herkkyys lapsen tarpeiden huomioimiselle sekä johdonmukaisuus reagoinnissa tulevat näkyviksi lapsessa. Äiti saa helposti myös osakseen syyllisyyttä, mikäli lapsen käytös tai oppiminen ei suju oletetusti. (Alasuutari 2003, 17–18, 160; Metso 2004, 135–136.) Tutkimukseen vastanneista kymmenellä huoltajalla lapset olivat tyttöjä, seitsemällä huoltajalla poikia ja 27 huoltajalla sekä tyttöjä että poikia. Yksi huoltaja ei halunnut kertoa lastensa sukupuolta. Tässä tutkimuksessa kerättyjä taustatietoja, kuten vastaajan sukupuolta tai vastaajan lasten sukupuolia, ei hyödynnetty tai käytetty tarkastelun pohjana, koska ne eivät näyttäneet tutkimuksen kannalta mitenkään merkittävinä. Myöskään tutkimuksen aineiston analysoinnissa lasten sukupuoli ei noussut millään tavoin tärkeäksi tai erottelevaksi tekijäksi, esimerkiksi huoltajan opettajalta saaman palautteen määrän tai palautteen sisällön suhteen.

Tämä tapaustutkimus toi esille huoltajien kokemuksia Wilmalla tehtävästä kodin ja koulun yhteistyöstä. Saadut tulokset ovat huoltajien subjektiivisia näkemyksiä asiasta. Vaikka

tutkimus ei tavoittele yleistettävyyttä, ovat tulokset silti suuntaa antavia ja käyttökelpoisia liitettäväksi koko perusjoukkoon eli koulun huoltajiin. Laineen (2018, 31–32) mukaan yksilön kokemukseen sisältyy aina ajattelua ja merkityksiä. Jokainen kokee elämäänsä yksilöllisesti, mutta saman yhteisön tai yhteiskunnan jäsenet näkevät ja kokevat maailmaa hyvinkin yhteisellä tavalla. Näin kokemuksellisuuteen perustuva tutkimus osoittaa aina myös jotain yleistä.

Wilman merkitys kodin ja koulun kasvatusyhteistyössä

Huoltajat ovat tyytyväisiä Wilman avulla tehtävään kodin ja koulun yhteistyöhön. Yhteistyö nähdään positiivisena tekijänä ja suurin osa huoltajista kokee yhteistyön olevan myös lapsen oppimista ja koulunkäyntiä tukevaa. Wilma toimii siis sekä yhteistyön muotona että yhteistyön tukena (Korhonen & Lavonen 2014, 149). Yhteistyön onnistumiseen vaikuttavat yhteydenpidon helppo ja nopea käytettävyys ja sen saavutettavuus. Huoltajat käyttävät Wilmaa pääsääntöisesti älypuhelimella. Sähköisenä yhteistyömuotona Wilma ei syrjäytä ketään kodin ja koulun yhteistyön tekemisen ulkopuolelle, koska sen käyttö on mahdollista puhelinsovelluksella. Cantell (2011, 177) näkee sähköisen yhteydenpidon helppouden sekä hyvänä että huonona asiana. Vanhempien on helppoa ottaa yhteyttä opettajaan ja vastaavasti opettajan on helppoa antaa koulupäivästä palautetta huoltajille. Yhteydenpidon määrät ovat saattaneet sähköisessä muodossa jopa lisääntyä, koska kynnys ottaa yhteyttä asiassa kuin asiassa on madaltunut. Kääntöpuoleksi tälle ovat nousseet turhat ja asiattomat yhteydennotot. Opettajat kuormittuvat yliaktiivisten vanhempien tuntemuksia sisältävistä viesteistä ja huoltajat pitävät lapsen käyttäytymiseen liittyvien pienten tai vähäpätöisten asioiden informointia tarpeettomana.

Yhteydenpidossa huoltajat arvostavat ajantasaisuutta. Välitön palaute, kuten Wilmassa annettu tuntimerkintä tai lähetetty viesti, on viivästettyä palautetta tehokkaampaa (Hattie & Timperley 2007). Koulusta saadulla tiedolla on merkittävä rooli lapsen oppimiseen ja koulunkäyntiin. Mitä enemmän ja aktiivisemmin opettajat tiedottavat lapsen koulunkäyntiin liittyvistä asioista, sen matalampi on huoltajien kynnys osallistua yhteistyön tekemiseen ja tätä kautta kasvatuskumppanuuden muodostamiseen. Wilma nähdään hyvänä ja toimivana huoltajien osallisuutta vahvistavana tekijänä. Huoltajat ovat aidosti kiinnostuneita lapsen käyttäytymisestä ja oppimisesta saatavasta tiedosta, mutta painottavat samalla palautteen selkeyttä ja sen informatiivista sisältöä. Lonkan (2015, 53–57) sekä Hattien ja Timperleyn (2007) mukaan palaute on yksi voimakkaimmista oppimiseen ja suoriutuksiin vaikuttavista

tekijöistä. Rakentavan palautteen ajatuksena on ohjata oppimista. Palautteen saajan on tärkeää tietää, mitä on arvioitu. Yleisluontoinen palaute, millainen Wilman tuntimerkintä voi yksinkertaisuudessaan olla, ei vielä kerro yksityiskohtia. Tarkempi tieto asiasta helpottaa ja selventää vastaanottajan suhtautumista asiaan. Näin myös väärin tulkintojen ja johtopäätösten määrä vähenee. Merkittävää on palautteen antamistapa ja tyyli. Ongelmatilanteiden selvittämiseen huoltajat kaipaavat keskustelumahdollisuutta lähetetyn viestin sijaan. Negatiivisella palautteella koetaan olevan enemmän vaikuttavuutta ja painoarvoa kuin positiivisella. Opettajan antama palaute voidaan nähdä omien käsitysten vastaisena, jolloin saatuun palautteeseen reagoidaan hylkäävästi. Palaute käsitetään hyväksyväksi ja toimintaa muuttavaksi, kun oppilaan vahvuudet huomioidaan sen yhteydessä. Jotta palaute voidaan omaksua oppimistarkoituksessa, sen tulee sisältää affektiivisia ja kognitiivisia prosesseja sekä ohjata toimintaa eteenpäin ja mahdollistaa virheistä oppiminen. Oppilasta kannustavana ja tukevana palaute on pedagoginen keino myönteisen minäkuvan rakentumisessa (Manner 2018). Alasuutari (2003, 168–169) näkee kasvattajan ja opettajan asiantuntijuuden korostamisen muokkaavan osaltaan vanhempien ajatuksia ja tulkintoja sekä heijastuvan heidän omaan kasvatustoimintaansa. Kyseenalaisia ovat erityisesti opettajan suorat kannanotot tai kasvatukselliset ohjeet huoltajille, ilman kontekstia. Vanhemmuuden määrittelyyn kätkeytyy aina suhde lapseen, jolloin oleellista tilanteissa on tukea positiivista vanhemman identiteetin muodostumista.

Yhteistyön tekeminen ja sen onnistuminen määrittävät pitkälti koulun ja opettajan toimintatavoista. Huoltajat arvostavat Wilmassa saatua tietoa ja kokevat sen itselleen tärkeäksi, mutta yhteistyön haastajana nähdään yhteneväisten pelisääntöjen puuttuminen opettajien Wilman käytössä. Viestien ja tuntimerkintöjen määrissä ja sisällöissä on eroja opettajien erilaisista toimintatavoista johtuen. Toimiakseen kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen tulee olla ennalta määriteltyä ja suunnitelmallista. Linjausten tulee olla kaikkien tiedossa ja niiden tulee toimia käytännössä sekä koulun että luokan tasolla. Huoltajille tulee selkeästi kuvata tiedottamiseen ja viestintään liittyvät menettelytavat ja periaatteet. (Lahtinen 2011, 316.)

Palautteen saaminen on luonnollinen ja tärkeä osa oppilaan koulutyötä. Digitaalisella viestinnällä lisätään arvokasta tietoa oppilaiden kehityksestä ja arkipäivän asioista rakentaen vanhempien ja opettajien välistä kasvatuskumppanuutta. Kodin ja koulun yhteistyössä on käytetty apuna erilaisia verkkopalveluja jo vuosia, mutta yhtenäistä linjaa tai valtakunnallisia

suosituksia ei ole luotu esimerkiksi Wilman käytöstä. Vanhempien ja opettajien yhteinen ymmärrys laadukkaasta viestinnästä selkeyttää tilannetta viestinnän tiheyden ja sisällön osalta sekä sen suhteen, millaiset palautekäytännöt edistävät oppilaiden oppimista. (Kuusimäki 2021, 56.) Manner (2018) muistuttaa Wilmalla viestimisen ratkaisukeskeisyydestä, positiivisesta pedagogiikasta ja arvostavasta vuorovaikutuksesta.

Kodin ja koulun yhteistyön toimintatapojen tarkastelu auttaa arvioimaan ja kehittämään toimintaa ja arjen tapoja (Arminen, Helenius, Lång & Metso 2013, 234). Kasvatusyhteistyön lähtökohtana tulee olla avoin ja kunnioittava vuorovaikutus. Huoltajat ovat oman lapsensa tärkeimpiä asiantuntijoita ja tukijoita. Heillä on oikeus saada tietoa lapsensa koulunkäyntiä koskevista asioista, erityisesti opintojen edistymisestä ja koulussa käyttäytymisestä. Myönteinen asennoituminen lapsen koulunkäyntiin tukee oppimista ja menestymistä parhaiten. Opettajien tehtävänä on luoda kouluun avoin ja toimiva kulttuuri, joka houkuttelee huoltajia mukaan yhteiseen toimintaan. Wilman käyttöön liittyvistä yhteisistä pelisäännöistä sopiminen ja niistä tiedottaminen helpottaa arjen hallintaa sekä luo selkeyttä ja luottamusta yhteistyön tekemiseen. Sujuva yhteistyö edellyttää opettajalta osaamista, valmiutta ja halukkuutta sekä rehtorilta ja koulun taholta hyvää suunnittelua ja johtamista. Helenius (2020) näkee kodin ja koulun yhteistyön johtamisasiana. Perusopetuksen asiakirjojen sanelemana yhteydenpidon tulee kodin ja koulun välillä olla kaikkien tiedossa ja näkyvästi sovittua. Toimiva yhteistyö madaltaa molemmin puolista kynnystä ottaa tarvittaessa yhteyttä myös hankalissa asioissa. Huoltajien osallistuminen yhteistyöhön myötävaikuttaa parhaiten lapsen oppimiseen ja kehittymiseen, kun myös kotona tapahtuvaa lapsen ohjaamista tuetaan. (Arminen ym. 2013, 235; Epstein 2009; Kola-Torvinen & Siimes 2019; Lahtinen 2011, 343.)

Hoover-Dempsey ja Sandler (1997) sekä Aunola (2018, 222) painottavat vanhempien roolimallin ja lasten kasvatukseen liittyvien asioiden tukemista koulun taholta tärkeänä. Vanhemmat tiedostavat koulun odottavan heidän osallistumistaan, joten on tärkeää, että heidät otetaan mukaan prosessiin, jonka kautta lasten oppimistuloksiin voidaan vaikuttaa ja vahvistaa niitä. Vanhempien osallisuus yhteistyössä viestittää lapselle koulunkäynnin arvostuksesta sekä kiinnostuksesta lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen. Kasvatusyhteistyössä on tärkeää, että kaikki yhteistyötä tekevät tahot allekirjoittavat samat, yhteiset tavoitteet, joihin pyrkii. Epsteinin (2002) esittämän kolmikantakumppanuuden huomioiminen yhteistyössä auttaa huoltajia näkemään ja hyödyttämään Wilmassa saatua palautetta lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tukijana. Lähtökohtaisesti huoltajat haluavat osallistua kodin ja

koulun yhteistyön tekemiseen. Esimerkiksi osallistumalla tähän toteutettuun tapaustutkimukseen huoltajat ovat ilmaisseet aktiivisuutensa ja halunsa toteuttaa yhteistyötä sekä osallisuudellaan vaikuttaa yhteistyön muotoutumiseen. Tutkimukseen osallistumista on saattanut edesauttaa tai vastaavasti haitata vanhemmille muodostunut aiempi kokemus kodin ja koulun yhteistyön sujuvuudesta.

Alasuutarin (2003, 169–170) mukaan toimivaa yhteistyötä ei luoda vanhempia syyllistämällä, vaan tarkastelemalla perheiden voimavaroja selviytyä kasvatusvastuustaan. Vanhemman näkemys yhteistyöstä koulun ja kasvatuksen ammattilaisten kanssa toimii kuin peili hänen omasta kuulluksi tulemisestaan yhteistyössä sekä onnistumisesta vanhempana ja yhteistyökumppanina. Kun yhteinen ymmärrys nykypäivän koulutyöstä lisääntyy, eivät huoltajien omat koulumuistot enää muodosta pohjaa ajatuksille. Omien tulkintamallien ja asenteiden luomia lähtökohtia on kaikkien yhteistyötä tekevien syytä tarkastella. Kodin ja huoltajien merkitys lapsen oppimismotivaatioon on mittaamaton ja huoltajien opettajalta saama palaute tukee kotikasvatusta. Se minkälaisena yksilönä lapsi itsensä koulumaailmassa näkee, määrittyy aiempien oppimiskokemusten lisäksi kasvuympäristön odotusten, arvostusten, palautteiden ja toimintatapojen kautta. Vanhempien omat kouluaikeiset kokemukset ja menestymiset siirtyvät kivuttomasti osaksi lapsen kehittyvää minäkuva. Stereotypiat lapsen sukupuolesta tai muut uskomukset vaikuttavat tapoihin käsitellä lapsen koulumenestymistä. Vanhempien antama positiivinen palaute, rakentava asenne virheisiin sekä myönteinen suhtautuminen koulunkäyntiin yleisesti kasvattavat lapsen oppimismotivaatiota. Luottamus lapsen taitoihin rakentaa pohjaa lapsen omalle minäpystyvyydelle. (Aunola 2018, 211–215.)

Vaikka Wilman käyttö on mahdollista ajasta ja paikasta riippumatta, huoltajat kaipaavat kodin ja koulun yhteistyöhön myös muita yhteistyömuotoja, erityisesti omaan lapseen liittyviä vanhempainkeskusteluja. Kasvokkain tapahtuva viestintä sisältää paljon kognitiivista ja sosiaalista informaatiota. Sosiaalinen kognitio eli tapa käsitellä ja ottaa tietoa vastaan sisältää emotiot, motivaation, persoonallisuuden, tarkkaavaisuuden ja empatian. Tunnetilat ja niihin mukautuminen ovat toimivan vuorovaikutuksen edellytys. Tilanne- ja henkilösidonaisuudet eivät tule esille Wilman kautta tapahtuvassa vuorovaikutuksessa, eikä niitä voi kuitata viestiin sisällytetyllä hymiöllä. (Sajaniemi 2016, 44–45.) Verkossa tapahtuva vuorovaikutteinen viestintä on Häkkisen ja Järvisen (2006) mukaan hyvin riippuvaista tekstistä. Inhimillisen viestinnän tärkeitä prosesseja, kuten ymmärryksen luomista tai yhteisten arvojen ja

tavoitteiden jakamista, on vaikeaa saavuttaa verkossa ilman äänensävyjä ja ilmeitä. Asynkroninen vuorovaikutus ilman sosiaalista kanssakäymistä luo helposti monia haasteita ja kommunikoivat osapuolet joutuvat toistuvasti rakentamaan yhteistä pohjaa keskustelulle. Helenius (2020) korostaa kodin ja koulun yhteydenpidon rakentumista vanhempainvarttien, vanhempainiltojen ja Wilma-viestinnän varaan. Nämä kaikki luovat osaltaan tilanteita, joissa lapsen koulunkäynnin yksilöllisen huomioimisen lisäksi tiedotetaan koulun yleisistä käytänteistä ja tavoista sekä luodaan huoltajille tärkeää yhteisöllisyyden tunnetta. Huoltajilla tulee olla mahdollisuus löytää itselleen sopiva yhteydenpitomuoto koulun suuntaan.

Wilman etu nopeana ja käytännöllisenä tiedotuskanavana on itsestään selvää. Päivittäisessä käytössä se koetaan myönteisenä yhteistyön muotona ja sen toimintamahdollisuudet ovat paremmat kuin harvemmin tapahtuvassa tapaamisessa kuten vanhempainillassa tai arviointikeskustelussa. Lapsen yksilöllisyyden huomioiminen mahdollistuu Wilmassa annetun palautteen muodossa ja tukee näin hänen koulunkäyntiään ja oppimistaan. Huoltajan kuulluksi tuleminen vahvistuu vuorovaikutteisessa yhteydenpidossa. Onnistunut kodin ja koulun yhteistyö luo parhaimmillaan positiivisia tunnemuistoja lisäten perheiden ja lasten hyvinvointia ja myötävaikuttaen koulun arkeen. Muutamat suuret kunnat Suomessa tälläkin hetkellä miettivät Wilma-verkkopalvelun korvaamista uudenaikaisella oppimisalustalla. On kuitenkin selvää, että kodin ja koulun välinen sähköinen viestintä ja sen kautta tapahtuva yhteistyö tulevat säilyttämään paikkansa. Toiminta-alusta ei muuta omasta lapsesta saadun palautteen tärkeyttä tai sen sisältöä. Tällä pro gradu -tutkielmalla osoitettiin, että Wilma on arvokas osa kodin ja koulun yhteistyötä ja hyvin toimivana työkaluna sillä voidaan osaltaan rakentaa myös myönteistä kasvatuskumppanuutta.

7.2 Luotettavuus

Hirsjärven ym. (2007, 227) mukaan tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa tulee huomioida kaikki tutkimusprosessin vaiheet alusta alkaen, ei vain tutkimustulosten kohdalta. Metsämuuronen (2006, 56) korostaa tutkimuksen luotettavuuden liittyvän suoraan toteutetun mittauksen luotettavuuteen. Eskola ja Suoranta (2014, 211) tuovat laadullisen tutkimuksen luotettavuudessa esille tutkijan subjektiivisuuden ja sen myöntämisen. Luotettavuuden arviointi koskee näin kaikkea tutkimuksen etenemistä. Tutkijan oma positio, henkilökohtaiset piirteet ja kokemukset, tiedot ja taidot sekä subjektiiviset tulkinnat todellistavat lopputuloksen. Myös tutkittavien ja tutkijan kokemusmaailmojen yhtenevyys voi näkyä

tutkimuksen tuloksissa. Tämän tutkimuksen kohdalla pyrittiin ylläpitämään objektiivisuutta tuloksiin eli huoltajien kokemuksiin, vaikka aihe oli tutkijalle omakohtainen ja läheinen. Tutkimuksen aiheen lisäksi tutkijan persoona tulee näkyville siinä, minkä tutkimusmetodin hän tutkimukselleen valitsee, miten hän tekee otannan ja miten hän analysoi tutkimuksensa tuloksia. Metsämuurosen (2006, 82) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ja ristiriitoja on vaikeampi määrittää kuin määrällisen tutkimuksen. Määrällisen tutkimuksen tilastollisilla menetelmillä pystytään jäljittämään tutkimuksen virhepäätelmien osuus ja niiden todennäköisyys. Laadullinen tutkimusprosessi ei tee tätä, koska se perustuu pitkälti tutkijan omaan intuitioon, tulkintaan tai järkeilyyn.

Perinteisesti luotettavuutta on kuvattu tutkimuksen reliabiliteetilla ja validiteetilla.

Reliabiliteetti viittaa mahdollisuuteen toistaa tutkimus ja saada tällöin samanlaisia, aiemman tutkimuksen kanssa ristiriidattomia tuloksia. Tutkittaessa ihmisten kokemuksia, kuten tässä tutkimuksessa, on kuitenkin huomioitava, että tutkimusaikavälin kasvaessa saattavat kokemukset uusiutua ja muuttua. **Validiteetti** osoittaa, onko tutkimuksella onnistuttu mittaamaan juuri sitä, mitä haluttiinkin mitata ja ovatko tutkimuksen kuvaukset ja tulkinnat yhteneväisiä kaikissa tutkimuksen vaiheissa (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227). Luotettavuuden varmistamiseksi tämän tutkimuksen aineiston keruutapa ja tutkimusmenetodit valittiin niin, että tutkimuskysymyksiin oli mahdollista saada vastauksia. Metodologisesti ajateltuna sähköinen ja avoin kyselylomake oli tässä tutkimuksessa hyvin luotettava, järkevä ja ekologinen tapa kerätä aineistoa. Aineiston analysoinnin syitä ja seurauksia pyrittiin avaamaan tutkimuksessa selkeästi. Aineistoon uudelleen palaaminen oli helppoa ja mahdollista koko tutkimuksen ajan. Tuomen ja Sarajärven (2018, 18) mukaan oikeanlaisilla metodeilla saavutetaan asetettuja päämääriä ja näin tuetaan tutkimuksen kokonaisluotettavuutta.

Eskola ja Suoranta (2014, 212–213) tuovat laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteereinä esille uskottavuuden, siirrettävyyden, varmuuden ja vahvistuvuuden. **Uskottavuudessa** on tarkastettava vastaavatko tutkijan käsitteellistykset ja tulkinnat varmasti myös tutkittavien käsityksiä. Tässä tutkimuksessa tutkittavien omakohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä Wilman kautta tapahtuvasta kodin ja koulun yhteistyöstä voidaan pitää luotettavina, pätevinä ja uskottavina. Tutkijan oman ymmärryksen lisäksi on huomioitava, miten tutkimukseen osallistuneet, tässä tapauksessa kyselylomakkeeseen vastanneet huoltajat, ovat ymmärtäneet kysyttävän asian. Kysymysten väärinymmärryksen mahdollisuutta ei voida kokonaan sulkea pois, vaikka kyselylomakkeen soveltuvuutta esimerkiksi esitestattiin ennen käyttöä.

Kyselylomakkeen kysymykset pyrittiin pitämään yksinkertaisina ja muutamissa kysymyksissä ohjaavilla lisämaininnoilla sekä pyydytyillä perusteluilla haluttiin vielä varmistaa yhtäläinen ymmärrys vastaajan ja tutkijan välillä. Tutkijan persoonan tai kontekstin vaikutus ei näyttäydä kyselytutkimuksessa, ja antaa näin uskottavia vastauksia. Tutkimuksen työvaiheiden ja analysoinnin yksityiskohtaisella kuvaamisella pyrittiin antamaan luotettavaa tietoa tutkimuksesta. Teemoittelun käyttöä aineiston analysoinnista avattiin esimerkein. Suorilla sitaattilainauksilla osoitettiin yhteys tutkimustulosten ja aineiston välillä. Näin lukijalla on myös mahdollisuus muodostaa oma tulkinta aineistosta.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan mahdollisuutta siirtää tutkimustuloksia toiseen kontekstiin.

Tässä tapaustutkimuksessa kartoitettiin tietyn koulun huoltajien omakohtaisia ja henkilökohtaisia kokemuksia, eikä tarkoituksena ollut tulosten varsinainen siirrettävyys.

Tavoitteena oli tuoda kokemukset näkyviksi kodin ja koulun yhteistyön kehittämistä varten.

Tutkimuksen otannalla haluttiin saavuttaa mahdollisimman monipuolinen aineisto. Otanta ja aineiston hankinta on selkeästi kerrottu tutkimuksessa, mikäli vastaava tutkimus haluttaisiin toteuttaa myöhemmin toisessa yhteydessä tai toisessa koulussa.

Varmuus tutkimuksen luotettavuudessa tarkoittaa, että tutkimuksessa huomioidaan ennustamattomasti vaikuttavia ennakkoehtoja eikä tutkimuksen tulos ole riippuvainen mistään ulkopuolisesta asiasta. Tutkijan oma opettajuus ja käytänteet huoltajien kanssa tehdystä yhteistyöstä pyrittiin tietoisesti sulkemaan pois, eikä niiden annettu vaikuttaa aineiston analysointiin tai tutkimuksen tuloksiin. Kyselylomakkeen kysymykset eivät olleet johdattelevia tai puolueellisia, eivätkä huoltajien tai opettajan näkökulmaa korostavia. Jokaisen vastaajan esille tuomat kokemukset ja vastaukset huomioitiin analysoinnissa. Yhteistyömuotona Wilma on ollut käytössä jo useamman vuoden ajan, vaikka koronapandemian myötä sen käyttö onkin lisääntynyt kodin ja koulun välillä.

Vahvistuvuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimuksesta tehdyille tulkinnoille voidaan saada tukea toisista vastaavista tutkimuksista. Kodin ja koulun yhteistyötä eri näkökulmista on tutkittu monipuolisesti ja runsaasti. Aiempia tutkimuksia on käsitelty tämän tutkimuksen luvussa 3.3. Tässä tapaustutkimuksessa haluttiin keskittyä juuri tietyn alakoulun huoltajien kokemuksiin Wilman avulla tehtävästä yhteistyöstä. Löydetyt tulokset ovat kuitenkin pitkälti samansuuntaisia aiemmin tehtyjen vastaavien tutkimusten kanssa. Wilman avulla toteutetun yhteistyön huoltajat ovat kokeneet vaivattomana ja nopeana (mm. Martinviita & Valli 2015;

Korhonen 2017). Huoltajien Wilmassa saadulla tiedoilla on myönteistä vaikutusta oppilaiden koulussa työskentelyyn ja menestykseen (mm. Thompson 2008; Tuominen 2018). Huoltajien kiinnostus ja osallisuus lastensa koulunkäyntiin sitouttaa heitä myös yhteistyöhön ja haluun kehittää yhteistyön tekemisen muotoja (mm. Korhonen 2017; Rätty, Kasanen & Laine 2009). Opettajien erilaiset toimintatavat Wilman käytössä ovat tyypillisiä (mm. Martinviita & Valli 2015).

Laadullista aineistoa kerätessä voidaan havaita saturaation eli aineiston kylläntymisen muodostumista (Hirsjärvi ym. 2007, 177). Tämän tutkimuksen kerätty aineisto (n = 45) alkoi tiettyjen kyselylomakkeen vastausten kohdalla selkeästi toistaa itseään, eivätkä lisävastaukset todennäköisesti olisi tuottaneet uutta tietoa tutkimuksen tuloksiin. Ihmistieteiden kohdalla tätä ei kuitenkaan voida varmuudella todentaa. Saturaation havaitseminen on hyvin subjektiivinen arvio, mutta osaltaan se kertoo myös aineiston riittävydestä ja luotettavuudesta. Tuomen ja Sarajärven mukaan (2018, 99–101) pienestäkin aineistosta voidaan tehdä yleistyksiä, jos aineisto tuottaa useita samanlaisia vastauksia. Saturaatiolla oli tässä tutkimuksessa merkitystä aineiston analysoinnissa ja teemojen muodostuksessa.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan ilmaista myös kyselylomakkeen vastausprosentilla (Vehkalahti 2014, 44). Tällä laadullisella tutkimuksella tavoiteltiin huoltajien omakohtaisten kokemusten esille tuomista Wilma-yhteistyöstä, eikä tarkoituksena ollut päätelmien tekeminen yleistettävyyttä ajatellen. Laadullinen tutkimus ihmisten omakohtaisiin kokemuksiin perustuen on luotettavaa pienelläkin aineistolla. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 182) nostavat tutkimuksen luotettavuudessa esille käytetyn kirjallisuuden ja sen relevanttiuden. Tähän tapaustutkimukseen valikoitunut kirjallisuus oli luonnollisesti melko uutta, koska sähköinen yhteistyö kodin ja koulun välillä on alkanut kehittymään vasta 2000-luvulla. Myös aiheesta tehdyt aiemmat tutkimukset rajoittuvat pääsääntöisesti viimeiselle kymmenelle vuodelle.

7.3 Eettisyys

Laadullisessa tutkimuksessa eettiset kysymykset ovat läsnä kaikessa tutkimustoiminnassa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksen (2012) mukaan tutkimusetiikalla tarkoitetaan vastuullisten ja oikeiden toimintatapojen mukaista käytöstä tutkimustyössä, hyvän tieteellisen tutkimuksen edistämistä sekä tieteeseen kohdistuvien loukkausten tai

epärehellisyysien tunnistamista. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 153–155) tähdentävät tutkimuksen eettisyydellä tutkimusaihetta, tutkimukseen osallistuvien henkilöiden valintaa ja heidän informointiaan, aineiston keräämisessä ja sen analysoinnissa käytettäviä menetelmiä sekä tutkimuksen raportointia. Eskola ja Suoranta (2014, 52) jakavat eettisen keskustelun tiedon hankinnan ja tiedon jatkokäytön suhteen.

Tässä tapaustutkimuksessa noudatettiin hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia kuten rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Tiedonhankintamenetelmät, tutkimusmenetelmät ja arviointimenetelmät ovat olleet eettisesti oikeita ja tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia. Muiden tutkijoiden töihin ja julkaisuihin on viitattu asianmukaisesti, eikä vilppiin tai piittaamattomuuteen ole syyllistytty. Toteutetulle tutkimukselle anottiin ja myönnettiin tutkimuslupa. Tutkimukseen valikoituneita huoltajia tiedotettiin saatekirjeellä avoimesti ja rehellisesti tutkimuksesta, sen otannasta, tavoitteista, toteutuksesta ja tutkimuksen käyttötarkoituksesta. Tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus, vastaamisen anonyymisyys ja kerättyjen tietojen luottamuksellisuus tuotiin selkeästi esille.

Kyselylomakkeen kysymysten laadinnassa huomioitiin eettisyys tekemällä kysymyksistä selkeitä ja ymmärrettäviä, eikä niillä pyritty johtamaan vastaajia harhaan. Vastaukset analysoitiin rehellisesti. Kaikki vastaukset huomioitiin eikä niistä tai sitaattilainauksista voida tunnistaa yksittäistä vastaajaa. Kerätty aineisto säilytettiin käyttäjätunnuksen ja salasanan takana tutkimuksen analysoinnin ajan. Aineisto ilmoitettiin tuhottavan tämän pro gradu - tutkielman valmistumisen jälkeen.

Jokaiseen tutkimukseen sisältyy runsaasti tutkijan tekemiä valintoja, joilla myös eettisyyttä punnitaan. Tässä tutkimuksessa eettiseen mietintään nousi tutkijan oma asema samassa koulussa työskentelevänä ja yhtenä kodin ja koulun yhteistyötä tekevänä opettajana suhteessa tutkittaviin eli huoltajiin. Uusihakala (2016, 98–112) tuo esille tutkittavien ajatuksia tutkijasta ja siitä, miten tällaiset muodostuneet käsitykset saattavat määrittää tutkimukseen vastaamista tai luoda vastaajille tiettyjä oletuksia, miten asiaan tulisi ottaa kantaa. Hyvä vuorovaikutus ja yhteinen ymmärrys asiasta helpottavat tutkimukseen osallistumista ja sen analysointia. Eriävät mielipiteet ovat tutkimuksen antia ja ne tulee esittää ilman, että kenenkään tulee kokea näkemyksistään syyllisyyttä.

7.4 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Kodin ja koulun yhteistyö on aina ollut ajankohtainen ja kiinnostava aihe. Sähköiset verkkoympäristöt ovat tuoneet sille uusia ulottuvuuksia. Huoltajat näkivät tässä tutkimuksessa yhteistyön haasteellisuutena opettajien hyvin erilaiset toimintatavat Wilman käytössä, erityisesti palautteen antamisessa. Opettajien toimintatapojen tarkempi selvittäminen ja erilaisten palautekäytäntöjen määrittäminen liittyen lapsen kasvun ja oppimisen tukemiseen olisivat tässä tutkimuksessa esille nousseiden haasteiden ratkaisemiseksi mielekäs ja hyödyllinen jatkotutkimuksen aihe.

Tässä tutkimuksessa huomattiin, että Wilman käytettävyyttä ja hyödyntäminen oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa ei välttämättä ole avautunut kaikille huoltajille niin hyvin tai hyödyllisenä kuin olisi mahdollista. Kyselylomakkeen kysymys Miten hyvin Wilma mielestäsi tukee lapsen oppimista ja koulunkäyntiä? oli jälkikäteen ajateltuna huonosti muotoiltu ja kysymys olisi vaatinut enemmän ohjaavaa tekstiä ja selvennystä rinnalleen. Haastattelututkimuksena tätä teemaa olisi mahdollisuus tarkentaa ja määritellä paremmin. Osa huoltajista näkee jo nyt Wilman lapsen koulutyötä tukevana, mutta osalle sen mahdollisuudet eivät näyttäytyä tärkeinä. Tätä olisi mielekästä tutkia syvällisemmin. Teemaa voisi laajentaa myös pohtimalla, onko Wilma oppilaan oppimisessa ja koulunkäynnin tukemisessa enemmän keppi vai porkkana. Tällöin näkökulmaksi voisi tuoda huoltajan lisäksi myös oppilaan oman näkemyksen aiheeseen.

Lapsen sukupuoli ei noussut tässä tutkimuksessa mitenkään ratkaisevaan rooliin tarkasteltaessa huoltajien Wilmassa vastaanotettujen viestien ja tuntimerkintöjen määrää tai sisältöä. Kyselylomaketta laadittaessa tämä ajatus oli mielessä ja huoltajien vastausten oletettiin sisältävän jossain määrin sukupuolisidonnaisuutta. Vaikka tämä tutkimus ei sellaista aineistoa tuottanut, olisi sen tutkiminen jatkossa kiinnostavaa. Sukupuolen lisäksi saatujen Wilma-viestien ja tuntimerkintöjen määrän ja sisällön tutkimiseen voisi yhdistää lasten persoonallisuuden vaikutuksen, mistä tässä tutkimuksessa jo saatiin osittain viitteitä.

Tällä tapaustutkimuksella kerättiin kokemuksia ja näkemyksiä yhden tietyn alakoulun huoltajien Wilma-yhteistyöstä. Tutkimuksen tulokset eivät ole yleistettäviä, mutta varmasti suuntaa antavia. Mielenkiintoista olisi hankkia vastaavia yhteistyöhön liittyviä kokemuksia Wilman käytöstä jonkin toisen kouluyhteisön huoltajilta ja vertailevasti tutkia näitä tuloksia keskenään. Otanta koostui nyt pienen maalaiskaupungin huoltajista, joten vertailevan tutkimuksen voisi toteuttaa esimerkiksi suuremman kaupungin kouluyhteisön huoltajille.

Lähteet

- Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Arminen, M., Helenius, J., Lång N. & Metso T. 2013. Reissuvihosta dialogiin. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 223–244.
- Aunola, K. 2018. Kodin ja vanhempien merkitys oppimismotivaatiolle. Teoksessa K. Salmela-Aro (toim.) Motivaatio ja oppiminen. Jyväskylä: PS-kustannus, 211–225.
- Cantell, H. 2011. Vaikeat vanhemmat, kurjat kollegat? Ratkaiseva vuorovaikutus aikuisten kesken. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Covan, R. J., Swearer Napolitano, S. M. & Sheridan, S. M. 2004. Home-school collaboration. Educational Psychology Papers and Publications 2 (18), 201–208.
<https://doi.org/10.1016/B0-12-657410-3/00776-5>
- Epstein, J. L. 2002. School, family and community partnerships. Your handbook for action (2. painos). California: Thousand Oaks. <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED467082/pdf/ERIC-ED467082.pdf> (Luettu 2.12.2021.)
- Epstein, J. L. 2009. School, family and community partnerships. Your handbook for action (3. painos). California: Thousand Oaks.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Foddy, W. 2003. Constructing questions for interviews and questionnaires: Theory and practice in social research. Cambridge: Cambridge University Press.
- Furman, B. 2013. Viesti Wilmalla viisaasti. Opettajan opas kodin ja koulun väliseen sähköiseen viestintään. Vanhempainliitto. StarSoft.
- Goodall, J. 2018. Learning-centred parental engagement: Freire reimaged. Educational Review, 70 (5), 603-621.
- Google. 2021. Google Forms. Verkkosivu. <https://www.google.com/intl/fi-fi/forms/about/> (Luettu 27.11.2021.)
- Green, C., Hoover-Dempsey, K., Sandler, H. & Walker, J. 2007. Parents' motivations for involvement in children's education: An empirical test of a theoretical model of parental involvement. Journal of Education Psychology 99 (3), 532–544.
- Gu, L. 2017. Using school websites for home-school communication and parental involvement? Nordic Journal of Studies in Educational Policy 3 (2), 133-143.

- Haaparanta, H., Tissari, V. & CICERO Learning -verkoston asiantuntijat. 2008. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opetuksessa ja opiskelussa. CICERO Learning -selvitysraportti. Helsingin yliopisto: Cicero Learning.
- Hattie, J. & Timperley, H. 2007. The power of feedback. *Review of Educational Research* 77 (1), 81–112.
- Helenius, J. 2020. V+V+W= Kodin ja koulun yhteistyön peruskaava. Mannerheimin Lastensuojeluliiton blogi. <https://www.mll.fi/blogi/vvw-kodin-ja-koulun-yhteistyon-peruskaava/> (Luettu 20.3.2022.)
- Helin, S. 2015. Wilma pilaa kodin ja koulun loputkin välit. *Yle Uutiset*. Verkkoartikkeli 4.2.2015. <https://yle.fi/uutiset/3-7780204> (Luettu 12.11.2021.)
- Helsingin Sanomat. 2019. Koulujen kirjavat viestintäkäytännöt hämmentävät vanhempia. Verkkoartikkeli 18.10.2019. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006276221.html> (Luettu 15.11.2021.)
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirvonen, T., Junttila, N., Kalo, I. & Kurttila, T. 2013. Kodin ja koulun yhteistyö - Mistä tulemme, minne menemme? Teoksessa J. Helenius (toim.) Reissuvihosta dialogiin - ideoita kodin ja koulun yhteistyöhön. <https://cupdf.com/document/jenni-helenius-toim-reissuvihkosta-dialogiin-a-ideoita-tukimuodoista-tiedottava.html> (Luettu 20.11.2021.)
- Hoover-Dempsey, K. & Sandler, H. 1997. Why do parents become involved in their children's education? *Review of Educational Research* 67 (1), 3–42.
- Häkkinen, P. & Järvelä, S. 2006. Sharing and constructing perspectives in web-based conferencing. *Computers & Education* 47, 433–447. <http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2004.10.015>
- Ijäs, H. 2013. Iloa ja eloa kodin ja koulun yhteistyöhön. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 211–221.
- Juhila, K. 2022. Teemoittelu. Teoksessa J. Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/> (Luettu 2.2.2022.)
- Kankaanranta, M., Vahtivuori-Hänninen, S. & Koskinen, J. 2011. Opetusteknologia koulun arjessa – ensituloksia. Teoksessa M. Kankaanranta (toim.) Opetusteknologia koulun arjessa. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos, 7–16.

- Karhuniemi, T. 2013. Kodin ja koulun välinen viestintä. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 71–93.
- Karhuniemi, T. 2013. Yhteistyön muodot ja viestinnän välineet. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 105–133.
- Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa K. Karila, M. Alasuutari, M. Hännikäinen, A. R. Nummenmaa & H. Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91–108.
- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085123>
- Kiviniemi, K. 2018. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 73–87.
- Kola-Torvinen, P. & Siimes, U. 2019. Viisas vuorovaikutus vahvistaa kodin ja koulun yhteistyötä. Opetushallituksen blogi. <https://www.oph.fi/fi/blogi/viisas-vuorovaikutus-vahvistaa-kodin-ja-koulun-yhteistyota> (luettu 24.2.2022.)
- Korhonen, T. & Lavonen, J. 2011. Meidän luokan juttu – tieto- ja viestintätekniikka kodin ja koulun yhteistyön tukena. Teoksessa M. Kankaanranta (toim.) Opetusteknologia koulun arjessa. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos, 101–124.
- Korhonen, T. & Lavonen, J. 2014. Tieto- ja viestintätekniikka kodin ja koulun yhteistyön tukena. Teoksessa H. Niemi & J. Multisilta (toim.) Rajaton luokkahuone. Jyväskylä: PS-kustannus, 131–151.
- Korhonen, T. 2017. Kodin ja koulun digitaalinen kumppanuus. Helsingin yliopiston kasvatustieteellisiä tutkimuksia, numero 10. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3256-7>
- Kuusimäki, A-M. 2021. The views of Finnish parents and teachers on digital communication in the home-school partnership. Helsinki Studies in Education, number 132.
- Köngäs, P. 2019. Wilma ei ole reilu eikä tasapuolinen järjestelmä, vaikka sitä käytetään lähes joka koulussa – se voi joko nostaa tai viedä oppilaan itsetunnon. Yle Uutiset. Verkkoartikkeli 21.11.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-11077683> (Luettu 23.11.2021.)
- Lahtinen, N. 2011. Oppilaan oikeudet ja vanhempien vastuu. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Laine, T. 2018. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 29–50.
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.2.2019/190 § 4.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190190> (Luettu 15.12.2021.)
- Lastensuojelun keskusliitto. 2021. Lasten huoltajuus. Verkkosivu.
<https://www.lastensuojelu.info/lastensuojelun-perusta/lasten-huoltajuus/> (Luettu 14.11.2021.)
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417 § 2. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417> (Luettu 15.12.2021.)
- Latvala, J-M. 2004. Tietotekniikka tehostamaan kodin ja koulun välistä viestintää. Teoksessa L. Launonen & L. Pulkkinen (toim.) Koulu kasvuyhteisönä. Jyväskylä: PS-kustannus, 112–121.
- Latvala, J-M. 2012. Kodin ja koulun yhteistyön tehostaminen. Niilo Mäki -säätio. NMI-bulletin 22 (1), 29–41. https://bulletin.nmi.fi/wp-content/uploads/2012/01/Bulletin-1_2012_Latvala.pdf (Luettu 18.11.2021.)
- Launonen, L., Pohjola, K. & Holma, P. 2004. Kodin ja koulun yhteistyö voimavaraksi. Kohti uutta toimintakulttuuria. Teoksessa L. Launonen & L. Pulkkinen (toim.) Koulu kasvuyhteisönä. Jyväskylä: PS-kustannus, 91–111.
- Lonka, K. 2015. Oivaltava oppiminen. Helsinki: Otava.
- Lämsä, A-L. 2013. Mistä kasvatuskumppanuudessa on kyse? Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 49–67.
- Lämsä, A-L. 2013. Perheiden kohtaaminen koulun arjessa. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 193–209.
- Manner, M. 2018. Itkua, ärräpäitä vai kasvatuskumppanuutta? Tutkijat löytävät Wilmasta muutakin kuin nettiraivoa. Opettaja-lehti. Verkoartikkeli.
<https://www.opettaja.fi/tyossa/itkua-arrapaita-vai-kasvatuskumppanuutta-tutkijat-loytavat-wilmasta-muutakin-kuin-nettiraivoa/> (Luettu 13.1.2022.)
- Martinviita, H. & Valli, E. 2015. ”Tämä on nykyaikaa.” Alakoululaisten huoltajien kokemuksia sähköisin viestintävälinein toteutetusta kodin ja koulun yhteistyöstä. Pro gradu -tutkimus. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201511253833>

- Metso, T. 2004. Koti, koulu ja kasvatus. Kohtaamisia ja rajankäyntejä. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International Methelp.
- Nurmi, U. 2013. Koulunkäynti sujumaan yhteistyöllä. Teoksessa J. Helenius (toim.) Reissuvihosta dialogiin – ideoita kodin ja koulun yhteistyöhön.
<https://cupdf.com/document/jenni-helenius-toim-reissuvihkosta-dialogiin-a-ideoita-tukimuodoista-tiedottava.html> (Luettu 11.12.2021.)
- Oinas, S. 2020. Technology-enhanced feedback: Teachers' practices, pupils' perceptions, and their relations to learning and academic well-being. University of Helsinki, Faculty of Educational Sciences. Helsinki Studies in Education, number 99.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-6733-0>
- Opetusalan ammattijärjestö. 2021. Yhteistyö kodin kanssa.
<https://www.oaj.fi/arjessa/yhteistyö-kodin-kanssa/> (Luettu 2.12.2021.)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Perusopetuksen laatukriteerit. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 29.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75311/okm29.pdf?sequence=1> (Luettu 15.12.2021.)
- Opetushallitus. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet_2004.pdf (Luettu 25.11.2021.)
- Opetushallitus. 2007. Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön. Helsinki: Suomen Vanhempainliitto. <https://pdffox.com/laatua-kodin-ja-koulun-yhteistyhn-pdf-free.html> (Luettu 29.12.2021.)
- Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf (Luettu 25.11.2021.)
- Orell, M. 2020. Kodin ja koulun yhteistyö – oletus yhteisestä ymmärryksestä. Turun yliopiston julkaisuja. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-8250-9>
- Palts, K. & Kalmus, V. 2015. Digital channels in teacher-parent communication: The case of Estonia. Education and Development using Information and Communication Technology 11 (3), 65–81.
- Peltonen, H. 2005. Opiskelun tuki esi- ja perusopetuksessa. Helsinki: Opetushallitus.
- Perusopetuslaki. 21.8.1998/628.§ 3.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L1P3> (Luettu 23.1.2022.)

- Rimpelä, M. 2013. Kasvatuskaaoksesta yhteiseen ymmärrykseen. Teoksessa A-L. Lämsä (toim.) Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 17–47.
- Räty, H., Kasanen, K. & Laine, N. 2009. Parents' participation in their child's schooling. *Scandinavian Journal of Educational Research* 53 (3), 277–293.
<https://doi.org/10.1080/00313830902917352>
- Sajaniemi, N. 2016. Vanhat aivot, uudet oppimisympäristöt – digitalisaatio evoluution haastajana. Teoksessa A. Ahtola (toim.) Psykykinen hyvinvointi ja oppiminen. Jyväskylä: PS-kustannus, 22–56.
- Siniharju, M. 2003. Kodin ja koulun yhteistyö peruskoulun alkuopetusluokilla. Yhteistyön arvostus ja toteutuminen Helsingin kaupungin peruskoulujen alkuopetusluokilla lukuvuosina 1983–1984 ja 1998–1999. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 242. <http://urn.fi/URN:ISBN:952-10-0462-2>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2021. Huoltajuus. Verkkosivu. <https://stm.fi/huoltajuus> (Luettu 22.11.2021.)
- Tanes, Z., Arnold, K. E., King, A. S. & Remnet, M. A. 2011. Using signals for appropriate feedback: Perceptions and practices. *Computers & Education* 57, 2414–2422.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Lapset, nuoret ja perheet. Verkkosivu. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet> (Luettu 1.1.2022.)
- Thompson, B. 2008. Characteristics of a parent-teacher e-mail communication. *Communication Education* 57 (2), 201–223.
- Tilastokeskus. 2021. Tilastot. Verkkosivu. https://www.stat.fi/til/sutivi/2019/sutivi_2019_2019-11-07_kat_001_fi.html (Luettu 14.10.2021.)
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuominen, S. 2018. Vanhempien käsityksiä kodin ja koulun yhteistyöstä. Matkalla kohti positiivista kasvatuskumppanuutta. Pro gradu -tutkimus. Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201806132636>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf (Luettu 27.2.2022.)
- Ukskoski, T. 2018. Moraalikasvatus kodin ja koulun yhteistyössä. Teoksessa S. Saukkonen & P. Moilanen (toim.) Vastuuseen kasvaminen ja kasvattaminen. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura, 135–150.

- Uusihakala, K., 2016. Totuuksia Afrikasta. Teoksessa J. Gould & K. Uusihakala (toim.) Tutkija peilin edessä. Refleksiivisyys ja etnografinen tieto. Helsinki: Gaudeamus, 88–112.
- Vanhempainliitto. 2021. Toimivan yhteistyön rakennuspalikat. Verkkosivu. <https://vanhempainliitto.fi/opettajalle/toimivan-yhteistyon-rakennuspalikat/> (Luettu 21.11.2021.)
- Vanhempainliitto. 2021. Vanhempainbarometri 2021. https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2021/05/Vanhempien-barometri_20.5.2021.pdf (luettu 21.11.2021.)
- Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.
- Visma. 2021. Wilma. Verkkosivu. <https://www.visma.fi/wilma/> (Luettu 14.11.2021.)

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei 1.– 6.-luokkalaisten lapsen huoltaja,

Lähestyn sinua tutkimuskyselyllä. Opiskelen työni ohessa Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan maisteriohjelmassa. Opintoihini liittyvässä pro gradu -tutkielmassa haluan tutkia, minkälaisia kokemuksia X:n koulun huoltajilla on Wilman kautta tapahtuvasta kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä.

Tutkimus toteutetaan kyselytutkimuksena. Kyselyyn vastaamiseen menee aikaa noin 10 minuuttia. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja osallistuminen on vapaaehtoista. Yksittäistä vastaajaa ei voida tunnistaa vastausten perusteella. Kerättyä aineistoa käytetään vain tätä pro gradu -tutkielmaa varten ja aineisto tuhotaan tutkielman valmistumisen jälkeen. X:n kaupungin sivistysjohtaja on myöntänyt tutkimukselle tutkimusluvan.

Kyselytutkimukseen ovat valikoituneet ne X:n koulun huoltajat, joilla on vähintään kaksi 1.– 6.-luokkalaista lasta koulussa. Näin jokaisella vastaajalla on monipuolisesti kokemusta Wilman käytöstä kodin ja koulun yhteistyössä. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää käytössä olevia toimintatapoja sekä rakentavasti kehittää ja muokata niitä. Vastaamalla voit kertoa omia kokemuksiasi ja mielipiteitäsi yhteistyöstä. Huoltajalla on merkittävä rooli lapsensa koulunkäynnin tukijana sekä kodin ja koulun kasvatusyhteistyön edistäjänä.

Luotettavan ja kattavan tuloksen saamiseksi on erittäin tärkeää, että jokainen tutkimukseen valikoitunut huoltaja vastaisi kyselyyn. Samasta perheestä voivat molemmat huoltajat mielellään vastata kyselyyn. Vastaathan kyselyyn viimeistään 31.1.2022 mennessä.

Pääset kyselyyn klikkaamalla **tästä**.

Vastaan mielelläni kaikkiin kyselyä tai tutkimusta koskeviin kysymyksiin.

Hyvää talven jatkoa!

Terveisin Satu Mattila

satu.k.mattila@utu.fi

Liite 2. Kyselylomake

Kysely huoltajille

Tämän kyselyn tavoitteena on selvittää, minkälaisia kokemuksia 1.-6.-luokkalaisten lasten huoltajilla on Wilman kautta tapahtuvasta yhteistyöstä kodin ja koulun välillä. Kysymyksiä on kaikkiaan 18 kappaletta. Vastaathan kysymyksiin laajasti ja perustellen omin sanoin. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. (*Pakollinen)

Taustatiedot

1. Olen *

nainen

mies

en halua kertoa

2. 1.-6.-luokkalaiset lapseni ovat *

tyttöjä

poikia

tyttö ja poika / tyttöjä ja poikia

en halua kertoa

Wilman käyttö

3. Käytän Wilmaa *

päivittäin

2-3 kertaa viikossa

kerran viikossa

kerran kuukaudessa

harvemmin kuin kerran kuukaudessa

4. Käytän Wilmaa pääsääntöisesti *

älypuhelimella

tabletilla

tietokoneella

5. Wilman käyttö on mielestäni *

helppoa

vaikeaa

en osaa sanoa

Perustele vastauksesi halutessasi.

Wilma kodin ja koulun yhteistyömuotona

6. Miten Wilma mielestäsi toimii kodin ja koulun yhteistyömuotona? *

erittäin hyvin

melko hyvin

jossain määrin

melko huonosti

erittäin huonosti

Perustele vastauksesi. *

7. Minkälaisista asioista saat tietoa tai palautetta Wilman kautta? *

8. Minkälaisista asioista et ensisijaisesti haluaisi saada tietoa Wilman kautta? *

9. Saatto Wilma-viestejä tai Wilma-tuntimerkintöjä tiedoksesi *

sopivasti

liian paljon

liian vähän

en saa tietoa ollenkaan

10. Eroavatko Wilma-viestien tai Wilma-tuntimerkintöjen määrät lastesi välillä (lähettäjältä tai muusta riippuen)? *

kyllä

ei

Jos vastasit kyllä, kerro miksi määrissä on mielestäsi eroja.

11. Minkälaisia Wilma-viestien tai Wilma-tuntimerkintöjen sisällöt ovat pääsääntöisesti *

erittäin positiivisia

melko positiivisia

sekä positiivisia että negatiivisia

melko negatiivisia

erittäin negatiivisia

12. Eroavatko Wilma-viestien tai Wilma-tuntimerkintöjen sisällöt lastesi välillä (lähettäjältä tai muusta riippuen)? *

kyllä

ei

Jos vastasit kyllä, kerro miksi eroja mielestäsi on tai minkälaisia erot mielestäsi ovat.

13. Miten tärkeitä Wilma-viestit tai Wilma-tuntimerkinnät ovat sinulle huoltajana?

- erittäin tärkeitä
- melko tärkeitä
- ei ollenkaan tärkeitä

Perustele vastauksesi halutessasi.

14. Miten hyvin Wilma mielestäsi tukee lapsen oppimista ja koulunkäyntiä? *

- erittäin hyvin
- melko hyvin
- jossain määrin
- melko huonosti
- erittäin huonosti

Perustele vastauksesi halutessasi.

15. Oletko itse ottanut Wilman kautta yhteyttä kouluun? *

- kyllä
- en

Jos vastasit kyllä, kerro minkälaisissa asioissa.

16. Minkälaista etua tai hyötyä Wilma mielestäsi tuo kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön? *

17. Minkälaisia haasteita tai kehittämistarpeita näet Wilman kautta tapahtuvassa yhteistyössä? *

18. Minkä kouluarvosanan antaisit tämän hetkisellemme kodin ja koulun väliselle Wilma-yhteistyölle? *

- 10 erinomainen
- 9 kiitettävä
- 8 hyvä
- 7 tyydyttävä
- 6 kohtalainen
- 5 välttävä
- 4 hylätty

Kerro vielä halutessasi ajatuksiasi tai kokemuksiasi Wilman käytöstä. Sana on vapaa.

Kiitos vastaamisesta. Lähetä vastauksesi.